

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Historický ústav

Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Louny

Bakalářská práce

Autor: Lucie Jindrová

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Forma studia: prezenční

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Zadání bakalářské práce

Autor: Lucie Jindrová

Studium: F16BP0226

Studijní program: B7105 Historické vědy

Studijní obor: Prezentace a ochrana kulturního dědictví

Název bakalářské práce: Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Louny

Název bakalářské práce AJ: Aristocratic's Coats of Arms of the Sights in Louny

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce provede průzkum a inventarizaci šlechtických znaků v okrese Louny. Součástí práce bude podrobný rozbor znakového souboru a jeho heraldických, historických, genealogických a kulturních souvislostí. Studium bude vycházet z odborné literatury, pramenů a poznatků získaných z návštěv kulturních památek v okrese Louny.

PELANT, Jan, Erby české, moravské a slezské šlechty, Praha 2013. SEDLÁČEK, August, Hrady, zámky a tvrze Království českého, svazek XIV., Praha 1997. ANDĚL, Rudolf a kol., Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, svazek III, severní Čechy, Praha 1984. HALADA, Jan, Lexikon české šlechty, svazek I - III., Praha 1994/1999.

Garantující pracoviště: Historický ústav,
Filozofická fakulta

Vedoucí práce: prof. PhDr. Ondřej Felcman, CSc.

Oponent: PhDr. Zdeněk Beran, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 13.11.2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne

Lucie Jindrová

Podpis autora modrou barvou

Poděkování:

Tímto bych ráda poděkovala prof. PhDr. Onřeji Felcmanovi, CSc. za odborné vedení, veškeré rady a připomínky, které pro mě byly velice cenné a bez kterého by tato práce nemohla vzniknout. Dále bych chtěla poděkovat panu Stanislavu Kasíkovi za odbornou pomoc v oblasti heraldiky při určování některých šlechtických znaků. Závěrem děkuji rodině Krpců z Postoloprta za jejich velikou podporu při tvorbě bakalářské práce a pomoc při praktickém vyhledávání šlechtických znaků na památkách.

Anotace

JINDROVÁ LUCIE, *Šlechtické znaky na stavebních památkách v okrese Louny*: Filozofická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2019, s. Bakalářská práce.

Bakalářská práce se bude zabývat výsledky průzkumu šlechtických znaků na stavebních památkách v okrese Louny a jejich inventarizací. Součástí práce bude podrobný rozbor souboru dochovaných znaků a jeho heraldických, genealogických a kulturních souvislostí. Výzkum se bude opírat o studium odborné literatury, případně pramenů a o poznatky získané při prohlídkách kulturních památek okresu Louny.

Klíčová slova: Louny, historie, kulturní památky, šlechtické rody, znaky

Annotation

JINDROVÁ LUCIE, *Aristocratic's Coats of Arms of the Sights in the Louny Region*:
Faculty of Arts of the University Hradec Králové, s. Thesis.

The aim of the bachelor thesis is summarization the results of a research of aristocratic coats of arms located on historic buildings and their inventorization in Louny district. The thesis includes thorough analysis of preserved coats of arms and its heraldic, genealogical and cultural context. The research is based on the study of specialized literature, local archives and informations acquired from visits of cultural monuments in Louny district.

Key words: Louny, history, sights, aristocratic, coats of arms

Obsah

ÚVOD.....	12
BĚSNO	14
1 Historický vývoj barokní sýpky v Běsnu	14
1.1. Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na barokní sýpce v Běsnu	14
BITOZEVES	16
1 Historický vývoj kostela sv. Michaela Archanděla	16
1.1 Šlechtický znak rodu Hrušků z Března a Hochhauzarů z Hochhauz na kostele sv. Michaela Archanděla v Bitozevsi.....	16
BLAŽIM.....	19
1 Historický vývoj kostela sv. Prokopa v Blažimi	19
1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na kostele sv. Prokopa v Blažimi.....	19
BŘVANY	22
1 Historický vývoj kostela sv. Martina v Břvanech	22
1.1 Šlechtický znak rodu Hrušků z Března na kostele sv. Martina v Břvanech.....	22
CÍTOLIBY	24
1 Historický vývoj kostela sv. Jakuba Většího v Cítolibeč	24
1.1 Šlechtický znak rodu Schützů z Leopoldsheimu a Pachtů z Rájova na kostele sv. Jakuba Většího v Cítolibeč.....	24
1.2 Šlechtický znak rodu Pachtů z Rájova na kostele sv. Jakuba Většího v Cítolibeč	26
DOBŘÍČANY	28
1 Historický vývoj zámku v Dobříčanech	28
1.1 Šlechtický znak rodu Clary-Aldringenů na zámku v Dobříčanech.....	28
1.2 Šlechtický znak rodu Lambergů na zámku Dobříčany	30
DOMOUŠICE	32
1 Historický vývoj zámku v Domoušicích	32
1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku v Domoušicích.....	33
CHUDEŘÍN	34
1 Historický vývoj kaple Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého v Chudeříně.....	34
1.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Podpuše na kapli Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého v Chudeříně.....	34

JIMLÍN	37
1 Historický vývoj zámku Nový hrad v Jimlíně.....	37
1.1 Šlechtický znak rodu Varrensbachů a Šliků na zámku Nový hrad v Jimlíně	38
1.2 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku Nový hrad v Jimlíně	39
2 Historický vývoj sochy sv. Jana Nepomuckého v Jimlíně	40
2.1 Šlechtický znak rodu Gögerů z Löweneggu na soše sv. Jana Nepomuckého v Jimlíně	40
KAŠTICE	42
1 Historický vývoj Mariánského sloupu v Kašticích	42
1.1 Šlechtický znak rodu Schmiedgräbnerů z Lustenecku na Mariánském sloupu v Kašticích.....	42
2 Historický vývoj kašny se sochou Bičovaného Krista v Kašticích	43
2.1 Šlechtický znak rodu Schmiedgräbnerů z Lustenecku na kašně v Kašticích.....	44
2.2 Šlechtický znak rodu Litických ze Šonova v Kašticích	44
KOŠTICE	46
1 Historický vývoj kostela sv. Antonína Paduánského v Košticích	46
1.2 Šlechtický znak rodu Lobkoviců na kostele sv. Antonína Paduánského v Košticích.....	46
KRYRY	49
1 Historický vývoj kostela Narození Panny Marie v Kryrech.....	49
1.2 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na kostele Narození Panny Marie v Kryrech.....	49
LIBČEVES	51
1 Historický vývoj kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi.....	51
1.1 Šlechtický znak rodu Cardů z Petrovic na náhrobním kameni u kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi.....	51
LIBOŘICE.....	53
1 Historický vývoj zámku v Libořicích.....	53
1.1 Šlechtický znak rodu Klebelsberků a z Lissova na zámku v Libořicích.....	53
2 Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie v Libořicích.....	55
2.3 Šlechtický znak rodu Kolovratů na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Libořicích	55
3 Historický vývoj fary v Libořicích	57
3.1 Šlechtický znak rodu Klebelsberků na faře v Libořicích	57

LÍČKOV	59
1 Historický vývoj zámku v Líčkově	59
1.1 Šlechtický znak rodu Ebenů z Brunnenu a Bredů na zámku v Líčkově	59
LOUNY	63
1 Historický vývoj domu rytířů Sokolů z Mor č. p. 43 v Lounech	63
1.1 Šlechtický znak rodu Sokolů z Mor na domě rytířů Sokolů z Mor č. p. 43 v Lounech.....	64
2 Historický vývoj kostela sv. Petra v Lounech	64
2.1 Šlechtický znak rodu Světeckých z Černčic na kostele sv. Petra v Lounech.....	65
3 Historický vývoj domu č. p. 112 v Lounech	66
3.1 Šlechtický znak rodu Zákostelských z Bílejova na domu č. p. 112 v Lounech.	66
4 Historický vývoj Mariánského sloupu v Lounech.....	67
4.1 Šlechtický znak vladyků z Vosrštejna na Mariánském sloupu v Lounech	67
LUBENEC.....	69
1 Historický vývoj bývalé porcelánky.....	69
1.1 Šlechtický znak rodu Michnů z Vacínova a Kolovratů na bývalé porcelánce v Lubenci.....	69
MILOŠICE	71
1 Historický vývoj sochy sv. Jana Nepomuckého	71
1.1 Šlechtický znak na soše sv. Jana Nepomuckého.....	71
NEPOMYŠL.....	73
1 Historický vývoj zámku v Nepomyšli	73
1.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na zámku v Nepomyšli	73
2 Historický vývoj kostela sv. Mikuláše v Nepomyšli.....	74
2.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na kostele sv. Mikuláše v Nepomyšli	74
NOVÉ SEDLO	75
1 Historický vývoj sousoší Nejsvětější Trojice v Novém Sedle	75
1.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna na sousoší Nejsvětější Trojice v Novém Sedle	75
OBORA	77
1 Historický vývoj kostela sv. Kateřiny v Oboře	77
1.1 Šlechtický znak rodu Baden-Durlach na kostele sv. Kateřiny v Oboře.....	77
PANENSKÝ TÝNEC	80

1	Historický vývoj Chrámu Panny Marie v Panenském Týnci	80
1.1	Šlechtický znak rodu Žerotínů na chrámu Panny Marie v Panenském Týnci ...	81
1.2	Šlechtický znak rodu Žerotínů na chrámu Panny Marie v Panenském Týnci ...	82
PERUC		83
1	Historický vývoj kostela sv. Petra a Pavla v Peruci	83
1.1	Šlechtický znak rodu Ledebour-Wicheln na kostele sv. Petra a Pavla v Peruci	83
2	Historický vývoj pamětní síně Filly v Peruci	84
2.1	Šlechtický znak rodu Thun-Hohenstein na pamětní síni Emila Filly v Peruci ..	85
PETROHRAD		87
1	Historický vývoj zámku v Petrohradě	87
1.1	Šlechtický znak rodu Černínů z Chudenic na soše sv. Wolfganga u zámku v Petrohradě.....	87
POSTOLOPRTY		90
1	Historický vývoj zámku v Postoloprtech	90
1.1	Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku v Postoloprtech	90
2	Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie v Postoloprtech	91
2.1	Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Postoloprtech.....	91
3	Historický vývoj staré pošty č. p. 3 v Postoloprtech	92
3.1	Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na staré poště č. p. 3 v Postoloprtech...	92
4	Historický vývoj zemědělského dvora v Postoloprtech	93
4.1	Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zemědělském dvoře v Postoloprtech	93
5	Historický vývoj panského pivovaru v Postoloprtech.....	93
5.1	Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na pivovaru v Postoloprtech	94
RYBŇANY		95
1	Historický vývoj sochy sv. Floriána v Rybňanech	95
1.1	Šlechtický znak na soše sv. Floriána v Rybňanech.....	95
2	Historický vývoj sochy sv. Barbory v Rybňanech	96
2.1	Šlechtický znak na soše sv. Barbory v Rybňanech	96
SKYTALY		97
1	Historický vývoj zámku Skytaly	97
1.1	Šlechtický znak rodu Thurn-Valsassinů na zámku ve Skytalech.....	97

STEKNÍK.....	100
1 Historický vývoj zámku ve Stekníku	100
1.1 Šlechtický znak rodu Korbů z Weidenheimu na zámku ve Stekníku	101
1.2 Šlechtický znak rodu Korbů z Weidenheimu na zámku ve Stekníku	102
1.3 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na soše Panny Marie ve Stekníku	102
1.4 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na soše sv. Floriána ve Stekníku.....	103
1.5 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na soše sv. Jana Křtitele ve Stekníku.....	105
1.6 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Údrčských z Údrče na soše sv. Jana Nepomuckého ve Stekníku.....	105
2 Historický vývoj barokní sýpky ve Stekníku	107
2.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na sýpce ve Stekníku.....	107
3 Historický vývoj usedlosti č. p. 9 ve Stekníku	108
3.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na usedlosti č. p. 9 ve Stekníku.....	108
STRKOVICE.....	109
1 Historický vývoj kaple sv. Anny ve Strkovicích.....	109
1.1 Šlechtický znak rodu Fleissnerů z Ostrovic na kapli sv. Anny ve Strkovicích	109
TOUŽETÍN	111
1 Historický vývoj zámku v Toužetíně	111
1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku v Toužetíně	111
ŽATEC	113
1 Historický vývoj klášterního kostela Korunování Panny Marie	113
1.1 Šlechtický znak rodu Kolovratů a Hýzrlů z Chodů na kostele Korunování Panny Marie	113
ZÁVĚR.....	115
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	117
OBRAZOVÉ PŘÍLOHY	121
SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH	149

ÚVOD

Bakalářská práce je zaměřena na průzkum šlechtických znaků, vyskytujících se na kulturních památkách okresu Louny.

Jejím cílem je vytvořit soupis dochovaných šlechtických znaků získaných prohlídkou a inventarizací znaků, které se vyskytují na exteriérech kulturních památek. Součástí práce bude podrobný rozbor souboru dochovaných znaků a jeho heraldických, historických, genealogických a kulturních souvislostí. Text je doplněn nashromážděnými fotografiemi šlechtických znaků nacházejících se na zámcích, kostelech, panských domech, farách, hospodářských staveních, sloupech a sochách. Bakalářská práce je postavena na průzkumu památek všech obcí v okrese Louny, a zachycuje ty z nich, na jejichž památkách se nachází šlechtický znak. Obce, kde se do současné doby znak dochoval, jsou řazeny dle abecedy. Dále je v práci prezentována každá kulturní památka, na níž jsou zachovalé znaky, a historický vývoj rodů, kterým znak patří. Výsledkem studia je zmapování zachovaného souboru šlechtických znaků, zjištění jejich množství a podob, v nichž jsou zhmotněny, stejně jako určení šlechtických rodů, jímž jednotlivé znaky patřily, případně i jejich četnost, pokud se stejné znaky dochovaly ve více obcích.

Okres Louny leží na území severních Čech, v jihozápadní části Ústeckého kraje. Jeho rozloha činí 1 118 km² a je tak největším okresem v kraji. Svým počtem přibližně 86 000 obyvatel je však ze všech sedmi okresů kraje na posledním místě. V rámci Ústeckého kraje sousedí s okresy Chomutov, Most, Teplice a Litoměřice. Území je především hornaté, patří ke Krušnohorské soustavě – Žatecká tabule, výběžky Doupovských hor a Českého středohoří. Nadmořská výška v okrese se pohybuje mezi 200–400 metry nad mořem. Současné hranice okresu byly vytvořeny v roce 1960 po územní reorganizaci, kdy došlo ke sloučení bývalých okresů Louny, Žatec, část okresu Podbořany, Bílina a Lovosice. Značné množství kulturních a historických památek v okrese dokládají archeologické nálezy trvalého osídlení při dolním toku Ohře již v mladší době kamenné. Mezi nejvýznamnější kulturní památky patří barokně přestavěný zámek Nový hrad v Jimlíně či barokní zámek

v Krásném Dvoře s rozsáhlým anglickým parkem. Okres Louny nabízí mnoho stavebních sakrálních i světských památek architektury románské, gotické a barokní.¹

Konkrétní publikace, která by se věnovala pouze šlechtickým znakům na Lounsku, neexistuje. Autoři, kteří se zabývají historií měst a obcí tohoto okresu, jsou především Karel Kuča² a Josef Augustin.³ K popisu památek nejvíce posloužila díla Augusta Sedláčka,⁴ Rudolfa Anděla⁵ a Emanuela Pocheho⁶. Z rozsáhlé literatury zabývající se šlechtickými rody byly využity několikery publikace, mezi něž patří například *Erby české, moravské a slezské šlechty*⁷ a *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*.⁸ Z druhé jmenované publikace byly nejvíce čerpány informace o německé a rakouské šlechtě, jejíž rody se v okrese Louny vyskytovaly ve značné míře. Pan Stanislav Kasík, český heraldik, značně pomohl s poskytnutím informací o znacích zahraniční šlechty, o nichž nejsou v knihách žádné záznamy.

¹ Český statistický úřad: O okrese Louny [online]. [cit. 2019-04-21]. Dostupné z https://www.czso.cz/csu/xu/charakteristika_okresu_louny.

² Karel KUČA, *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* 3, Praha 1998.

³ Josef AUGUSTIN, *Velká encyklopedie měst a obcí ČR*, Sokolov 2001.

⁴ August SEDLÁČEK, *Hrady zámky a tvrze Království českého XIV.: Žatecko, Litoměřicko*, Praha 1998.

⁵ Rudolf ANDĚL, a kol., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku* 3, *Severní Čechy*, Praha 1984.

⁶ Emanuel POCHE, *Umělecké památky Čech*, Praha 1977.

⁷ Jan PELANT, *Erby české, moravské a slezské šlechty: vývoj erbů a stručné dějiny 610 rodů*, Praha 2013.

⁸ Petr MAŠEK, *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, díl 1. a 2., Praha 2008.

BĚSNO

První zmínka o vsi pochází z roku 1342.⁹ Běsno je dnes vesnicí spadající pod obec Kryry v okrese Lounském.

1 Historický vývoj barokní sýpky v Běsnu

Na návrší na kraji obce při cestě do vesnice Soběchleby se nachází špýchar (sýpka) – jednoduchá barokní užitková stavba z roku 1740.¹⁰ Na budovu umístil stavebník svůj znak, nepochybně aby dokumentoval vlastnictví i prestiž svého rodu.

1.1. Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na barokní sýpce v Běsnu

Obrázek: 1

Umístění: Znak je umístěn v kartuši nad vchodem do sýpky.

Materiál: pískovec

Datace: 1740

Podoba znaku: Nad kartuší je štít ovinutý Řádem zlatého rouna. Ve štítě se nachází dva vinařské nože s rukojetí v pokosem děleném štítu. Nad kartuší je umístěna knížecí koruna.

Rod Dietrichštejnů: Rod pocházel ze Štýrska. Dietrichštejnové dosáhli vrcholu díky dvěma osobnostem svého rodu žijícím v 16. a 17. století. Byl to jednak Adam z Dietrichštejna (1527–1590), jenž se stal učitelem synů císaře Maxmiliána II. a později zastával vysoké státní úřady. Jeho syn František z Dietrichštejna (1570–1636) se ve svých pouhých 29 letech stal olomouckým biskupem a později získal i kardinálskou hodnost a také povýšení do říského knížecího stavu. Důkladně prosazoval rekatolizaci, ale též se staral o ekonomické fungování země. Výrazně rozšiřoval majetek svého rodu, v čemž pokračovali i jeho nástupci, zejména Ferdinand Josef, díky němuž se rod vyrovnal nejbohatším rodům v celé monarchii. Poslední mužský potomek svého rodu Mořic Jan

⁹ Emanuel POCHE: *Umělecké památky Čech 1*, Praha: Academia, 1977, s. 67.

¹⁰ *Tamtéž*, s. 67.

Nepomuk (1775–1864) rozdělil obrovský rodový majetek mezi čtyři dcery, které zůstaly po jeho zemřelém synovci Josefovi. Majetek Dietrichštejnů se tak rozdělil mezi rody Herbersteinů, Hatzfeldů, Clam-Gallasů a Mensdorf-Pouillů. Poslední nositel jména Dietrichštejn byl Alexandr II. (1899–1964), kterému byly roku 1945 zkonfiskovány všechny statky.¹¹

Původním znakem rodu byl pokosem dělený zlato-červený štít, na němž jsou umístěny dva stříbrné vinařské nože se zlatými rukojetmi. Nad štítem je umístěna přilba se zlatou korunou a s červeno-zlatými příkyvadly. Klenotem jsou dva stříbrné vinařské nože se zlatými rukojetmi a za nimi tři černá pera.¹²

¹¹ Jan PELANT, *Erby*, s. 101.

¹² Podrobný popis pozdnějšího vývoje erbu Dietrichštejnů lze nalézt v: J. ŽUPANIČ a kol., *Encyklopedie knížecích rodů zemí Koruny české*, Praha 2001.

BITOZEVES

Nejstarší zpráva o vsi pochází z roku 1318, kdy ji držel vladyka Dalibor z Bitozevsi. Tvrz je poprvé uvedena v roce 1405, kdy ji spolu se vsí koupili svatomařští křížovníci od Jindřicha z Telce. Začátkem 15. stol. patřila ves Lounům. V průběhu století se majitelé střídali až do roku 1506, kdy Bitozeves s tvrzí koupil Jan Hruška z Března. V držení tohoto rodu byla přes 100 let. Pro účast na stavovském povstání v l. 1618 - 1620 byl statek konfiskován Tobiáši Hruškovi z Března a prodán r. 1623 hraběti Adamovi z Herbersdorfu. Ten jej v roce 1630 postoupil Pavlu Michnovi z Vacínova. Michna připojil ves i tvrz k postoloprtskému panství. K tomuto panství Bitozeves patřila až do roku 1920.¹³

1 Historický vývoj kostela sv. Michaela Archanděla

Jednolodní gotický kostel pocházející ze 14. století. Kostel je obklopen zdí zrušeného hřbitova, kterou na východní straně uzavírá kamenná renesanční vstupní brána.¹⁴

1.1 Šlechtický znak rodu Hrušků z Března a Hochhauzarů z Hochhauz na kostele sv. Michaela Archanděla v Bitozevsi

Obrázek: 2

Umístění: Na vstupní bráně před areálem kostela je umístěn alianční znak zprava rodu Hrušků z Března a zleva Hochhauzarů z Hochhauzu.

Materiál: pískovec

Datace: 1593¹⁵

Podoba znaku: Ve znaku vpravo je umístěn erb Hrušků z Března. V erbu je renesanční štít s příkyvadly, v jehož poli se nachází obrácená hruška na stopce se dvěma listy. Přílba, případně klenot, se nedochovaly. Vlevo je umístěn erb Hochhauzarů z Hochhauzu, který

¹³ *Obec Bitozeves: O obci [online]. [cit. 1019-03-08]. Dostupné z <http://www.bitoveves.cz/obec-181/historie/>.*

¹⁴ E. POCHE: *Umělecké památky Čech* 1, s. 81.

¹⁵ *Tamtéž*, s. 81.

má renesanční štít s příkyvadly a se třemi kroklemi v poli. Na přilbě s korunou jsou v klenotu tři krokve.

Rod Hrušků z Března: Starý český vladycký rod pocházel z vesnice Březno mezi Postoloprty a Louny. Erb vyjadřoval i jejich jméno, neboť v červeném štítu je umístěna zlatá hruška na zelené stopce se dvěma listy (někdy se uvádí tři). V šestnáctém století se rod rozdělil na několik větví nazývajících se podle sídel jako větve Bitozevská, Cítolibská, Lounská aj. Jan Hruška z Března koupil v roce 1506 ves Bitozeves. Měl dva syny, Jakuba a Mikuláše, z nichž Mikuláš byl zabit při rozepři o rodinný majetek. Dalším členům oné větve, bratrům Tobiášovi a Jakubovi, byla po účasti v roce 1623 zkonfiskována část majetku. Jiní Hruškové z Března bojovali v třicetileté válce ve švédském či falckém vojsku. Petr Hruška z Března získal r. 1545 rytířský stav. Rodu byla opět zkonfiskována část majetku po porážce stavovského povstání na Bílé hoře. Do konce 17. století rod Hrušků z Března vymřel a to jak v cizině, tak v Čechách.¹⁶

Rod má ve znaku červený štít a na něm zlatou hrušku na zelené stopce se dvěma, někdy i se třemi, zelenými listy. Nad štítem se nalézá přilba s červeno-zlatou točenicí a s červeno-stříbrnými příkyvadly. Klenotem jsou dvě pera, kde pravé pero je červené a levé stříbrné.¹⁷

Rod Hochhauzárů z Hochhauzu: Vladycká rodina z 15. století, která se rozdělila na větve eisenberskou (Jezeří) a pšovskou. Statek Jezeří získal počátkem 16. století Mikuláš Hochhauzar z Hochhauzu, ale majetek této větve byl po r. 1620 zkonfiskován. Václav získal v roce 1545 statek Pšivlky. I této větve se však dotkly konfiskace majetku, ale Jindřich se stále snažil o získání majetku. Žil na Starém Městě pražském a v roce 1652 zdědil spolu s bratrem statek Podmokly. Jeho syn Bernard Gedeon se stal důstojníkem. Benigna Kateřina, která roku 1679 koupila statek Čestice u Volyně, byla snad Bernardovou manželkou.¹⁸

¹⁶ Jan HALADA, *Lexikon české šlechty II., Erby, fakta, osobnosti, sídla a zajímavosti*, Praha 1994, s. 71–72.

¹⁷ J. PELANT, *Erby*, s. 166.

¹⁸ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 378.

Rod má ve znaku modrý štít se třemi zlatými po sobě jdoucími krokvemi špicemi vzhůru. Na přilbě jsou zlato-modrá příkyvadla s točenicí. V klenotu se nachází muž ve zlato-modrém obleku se zlato-modrým kloboukem, držící v pravé ruce zlatý palcát.

BLAŽIM

Nejstarší zpráva o obci Blažim pochází z roku 1183, kdy ji darovací listinou knížete Bedřicha získal řád Johanitů. V době husitských válek se zmocnili Blažimi Lounští. Tehdy se ves nazývala Dlažim nebo také Sblažim. V roce 1454 se tehdejší ves i s tvrzí ze 14. století stala majetkem krále Ladislava. Dalším držitelem vsi byl Jaroslav z Vřesovic, vnuk Jakoubka z Vřesovic. Páni z Vřesovic drželi ves i tvrz do roku 1629, kdy ji koupil Pavel Michna z Vacínova, který je připojil k postoloprtskému panství. V roce 1671 koupil Blažim Ludvík ze Sinzedorfu. Poslední zpráva o tvrzi pochází z roku 1692, kdy ji spolu se vsí koupil kníže Ferdinand ze Schwarzenberka. Od 17. století tedy patřila rodu Schwarzenberků.¹⁹

1 Historický vývoj kostela sv. Prokopa v Blažimi

Kostel sv. Prokopa stojí na místě tehdejšího kostela gotického, postaveného nejpozději ve 13. století. Podoba nově vystavěného kostela byla navržena zednickým mistrem Jakubem Jakobicem v pozdně barokním slohu v roce 1768. Kostel se stavěl v letech 1778–1781. Jedná se o jednoduší kostel s věží na západním průčelí a presbytářem s půlkruhovým závěrem uvnitř kostela. Kostel byl financován rodem Schwarzenberků, kteří byli majiteli panství.²⁰

1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na kostele sv. Prokopa v Blažimi

Obrázek: 3

Umístění: Erb rodu je situován nad vchodem nad západním průčelí kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 2. polovina 18. století

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v korunovaném štítu, ovinutý řetězem Řádu zlatého rouna. Štít je čtvrcený a v něm je svisle polcený srdeční štítek. V pravém poli je na třech

¹⁹ *Obec Blažim: O obci [online]. [cit. 2019-03-08]. Dostupné z <http://www.blazim.cz/index.php?oid=123939>.*

²⁰ E. POCHE: *Umělecké památky Čech 1*, s. 87-88.

pahorcích věž a v levém tři snopy. V prvním poli hlavního štítu jsou tři svislé pruhy, ve druhém tři špice, v poli třetím je umístěna ostrve a pole čtvrté nese hlavu Turka, do níž klove havran. Na erbu je umístěna knížecí koruna.

Rod Schwarzenberků: Rod původně patřil ke staré rakouské šlechtě, jejíž jedna větev se uchytila v rakouských zemích, kde se zařadila mezi nejbohatší rody. V Čechách získali první majetky již v 15. století jako odměna od krále Zikmunda za jejich účast na křížové výpravě proti českým husitům. Skutečným zakladatelem jejich rozsáhlého majetku v Čechách se však stal až Jan Adolf ze Schwarzenberka (1615–1683). Jan Adolf sloužil u dvora arciknížete Leopolda Viléma ve Vídni a v Nizozemí. Za své věrné služby získal odměnou treboňské panství roku 1660 a v roce 1670 byl povýšen do knížecího stavu primogeniturně děděného. Získal tak další majetky v jižních Čechách jako např. Hluboká nad Vltavou. Kníže Adam František získal v roce 1719 po své tetě majetek zanechaný rodem Eggenbergů, které tvořilo krumlovské vévodství, panství Prachatice a Orlík nad Vltavou. Schwarzenberkové se tak stali největšími velkostatkáři v jižních Čechách, a i proto sehráli významnou roli v českých i evropských dějinách. Schwarzenberkové byli také velkými sběrateli uměleckých předmětů, jejichž sbírku ještě rozšířil Adam František. Adam František byl na lovu u Brandýsa nad Labem omylem zastřelen císařem Karlem VI., který kvůli oné události později rozšířil knížecí titul na všechny členy rodu. Schwarzenberkové na přelomu 18. a 19. století rozdělili rod na další dvě větve – starší majorát se sídlem na panství Český Krumlov a mladší majorát se sídlem na panství Orlík. Rodu značně prospěla přízeň Habsburků, rodinné bohatství a společenský vliv, které jim usnadňovaly zastávat nejvyšší diplomatické, vojenské a státnické funkce. Schwarzenberkové se rovněž účastnili napoleonských válek, jako byl vojevůdce kníže Karel I. Filip, zakladatel větve mladšího majorátu. Ve 20. století za druhé světové války vyjadřoval rod věrnost československému státu. Protože odmítli spolupráci s Němci, byly jim zabaveny jejich statky doma, ale také v cizině.²¹ Adolf Schwarzenberk získal po válce nazpět majetky v Německu, Rakousku a Itálii, avšak ve zdevastovaném stavu. Od roku 1960 se primogenitura a sekundogenitura rodu spojila v jedné osobě, Karla VII. knížete ze Schwarzenberka.²²

²¹ J. PELANT: *Erby*, s. 408-409.

²² Pavel JURÍK, *Encyklopedie šlechtických rodů*, Praha 2014, s. 378.

Rod má ve znaku čtvrcený štít, jehož první pole je sedmkrát štípeno stříbrnými a morými pruhy. Ve druhém stříbrném poli jsou tři červené špice. Ve třetím zlatém poli se nachází černá hořící ostrve a v poli čtvrtém zlatém je umístěna hlava Turka, do které klove černý havran. Do čtvrceného štítu přibyl polcený srdeční štítek. Vpravo je v červeném poli stříbrná věž na černé tříhrbé hoře a vlevo v modrém poli tři zlaté snopy. Štít je položen do knížecího pláště s knížecí korunou. Hlavní rodová větev měla nad štítem ještě pět helmic s klenoty.

Na hlavním štítu je bez přilby umístěna knížecí koruna.²³

²³ J. PELANT, *Erby*, s. 408.

BŘVANY

Ves Břvany patřila ve 12. století benediktinskému opatství v Postoloprtech, které zde brzy po svém založení před léty 1119–1122 zřídilo probošství. Zda ve vsi již dříve stálo nějaké sídlo řádového představeného, není jisté. V roce 1436 zapsal král Zikmund Břvany Beneši z Kolovrat. Kolovrat se však nemohl ujmout vlastnictví, protože od roku 1420 drželi Břvany Lounští. Když je Lounští museli r. 1454 vydat, protože své vlastnické právo nemohli písemně doložit, uvádí se v Břvanech tvrz, na níž už v roce 1444 sídlil v lounských službách Mikuláš Mnich z Kařeza a po něm jakýsi Charvát, jenž držel Břvany do roku 1459. V první polovině 16. století je společně s Postoloprty drželi páni z Veitmile. Roku 1588 prodala vdova po Janu Vavřinci z Veitmile Alžběta ze Žerotína Břvany s Lenešicemi Janu nejstaršímu Černínovi z Chudenic, který starou, již sešlou tvrz ve vsi přestavěl. Roku 1614 koupil Břvany Štěpán Jiří ze Šternberka a připojil natrvalo k postoloprtskému panství.²⁴

1 Historický vývoj kostela sv. Martina v Břvanech

Pozdně gotický jednolodní, obdélný kostel postaven r. 1501, zasvěcen svatému Martinovi v obci Břvany. V 18. století byl upravován, kdy na něj byla roku 1720 snesena část věže a znovu postavena podle plánu architekta Pavla Ignáce Bayera.²⁵

1.1 Šlechtický znak rodu Hrušků z Března na kostele sv. Martina v Břvanech

Obrázek: 4

Umístění: Znak je umístěn na podpěrném pilíři kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 2. polovina 16. století²⁶

²⁴ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 55-56.

²⁵ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 1, s. 142.

²⁶ Tamtéž, s. 142.

Podoba znaku: Erb vyobrazen v renesančním štítě, ve kterém je obrácená hruška na stopce se dvěma listy v patě štítu.

Rod Hrušků z Března: viz strana 17

CÍTOLIBY

Cítoliby vznikly jako komorní ves někdy kolem 13. století, možná i nedlouho poté, co v 60. letech Přemysl Otakar II. založil město Louny. Roku 1325 vydala kancelář českého krále a lucemburského hraběte Jana listinu, v níž panovník lounským měšťanům zaručil držbu jejich nemovitostí v Cítolibeč. V druhé polovině 14. století získal část Cítolib rod Koldiců pocházejících z Míšeňska, který je držel až do husitských válek. V 16. století koupili ves rytíři Hruškové z Března, kteří položili základy pro vzestup Cítolib jako centra rozsáhlého dominia. Dalšími vlastníky vsi se v 17. století stali Kaplířové ze Sulevic prostřednictvím uzavření manželství s ženami z rodu Hrušků z Března. Roku 1651 ves koupil plukovník Arnošt Schütz z Leopoldsheimu. Rod Schützů z Leopoldsheimu drží ves do roku 1720, kdy umírá poslední mužský potomek Arnošt Jaroslav, který odkázal svůj majetek svému příteli Karlu Danielovi Pachtovi, svobodnému pánu z Rájova. Pachtové z Rájova spravovali Cítoliby do roku 1803.²⁷

1 Historický vývoj kostela sv. Jakuba Většího v Cítolibeč

Původně gotický kostel postavený ve 14. století, který byl od roku 1383 uváděn jako farní. Kostel byl ve 2. desetiletí 18. století přestavěn na zámek barokní a jeho stavba byla dokončena roku 1715.²⁸ Nový kostel se rozhodl postavit Arnošt Bohumír Schütz z rodu Schützů z Leopoldsheimu, který jej zasvětil sv. Jakubovi a nechal sem přenést ostatky svých blízkých.²⁹ Architekt barokní přestavby kostela zůstává neznámý. Kostel byl opraven v roce 1959 a poté znovu v 90. letech 20. století.³⁰

1.1 Šlechtický znak rodu Schützů z Leopoldsheimu a Pachtů z Rájova na kostele sv. Jakuba Většího v Cítolibeč

Obrázek: 5

Umístění: Znak je umístěn na západní straně kostela nad vchodem vysoko nad štítem.

²⁷ Bohumír ROEDL, *Cítoliby*, Louny 2003, s. 11-52.

²⁸ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 1*, s. 165.

²⁹ B. ROEDL, *Cítoliby*, s. 45.

³⁰ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 1*, s. 165.

Materiál: pískovec

Datace: 1959

Podoba znaku: Ve znaku je štít v kartuši, na níž leží koruna. V hlavním štítu se nachází korunovaný srdeční štítek a v něm šikmo postavený luk se šípem. Hlavní štít má v prvním poli orlici. Ve druhém a třetím poli je umístěna hvězda. Ve čtvrtém poli se nachází dvouocasý lev ve skoku.

Rod Schützů z Leopoldsheimu: Rod pochází asi ze Slezska či Lužice. V 17. století se objevuje v Čechách, kdy důstojník Arnošt Schütz koupil v roce 1650 Cítoliby u Loun. Mezitím padl v bojích s Turky. Manželka Arnošta, Markéta Blandina, přikoupila k Cítolibům další statky, mezi něž patřily např. Chlumčany, Blšany, Vlčí, Brloh, Brodec u Loun a mnoho dalších. Roku 1665 nechala vystavět zámek v Cítolibeč. V roce 1687 byl Arnošt Bohumír, syn Markéty a Arnošta Schützů, povýšen do hraběcího stavu. Měl čtyři syny, z nichž tři zemřeli buď ve válkách či nešťastnou náhodou a pouze jeden po sobě zanechal potomka, Františka Arnošta, který zdědil Cítoliby a Divice. František Arnošt však zemřel bez potomstva, a tak jeho majetek připadl poslednímu mužskému členu rodu, jeho strýci Arnoštu Jaroslavovi. Arnošt Jaroslav zdědil rodové statky a později se stal hejtmanem Boleslavského kraje.³¹ Jím vymřel rod Schützů z Leopoldsheimu po meči v Čechách a své majetky v Žateckém a Rakovnickém kraji odkázal svému příteli z dob mládí, Danielovi Pachtovi z Rájova.³²

Znak rodu tvoří zlatý štít. Nad štítem je umístěn černý šíp zasazený v černém luku. Nad štítem je umístěna kolčí přilba a v klenotu umístěn muž, držící černý luk s napnutým lukem. Nad štítem je přilba se zlatou korunou a černo-zlatými příkvyadly.

Rod Pachtů z Rájova: Kořeny rodu se nalézají v Horšovském Týně v měšťanské rodině Pachtů. Rod patří mezi jedny z mála měšťanských rodin, které byly povýšeny nejen do stavu vladyckého a rytířského, ale dokonce i hraběcího, jež si udrželi po dlouhá staletí až do dnešní doby. Na konci 16. století získal rod právo používat přídomek „z Rájova“. Patrně již Jan Pachta z Rájova byl povýšen do vladyckého stavu roku 1628 za věrnost císaři

³¹ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 262-263.

³² B. ROEDL, *Cítoliby*, s. 57.

Ferdinandovi II. Ve 40. letech 17. století se vladýcký rod přestěhoval do Prahy. Roku 1652 byl Daniel Norbert Pachta povýšen do říšského šlechtického a do českého rytířského stavu. Jeho synové pak pokračovali ve vzestupu jejich rodu, kdy byli povýšeni nejprve do panského stavu v roce 1701 a o dvacet let později do stavu hraběcího. Pachtům z Rájova náleží významné místo v české kulturní historii. Byli velmi dobrými hospodáři, a také se podíleli na budování řady významných staveb, mezi něž patří tereziánská přestavba Pražského hradu, budova Pražské mincovny v Celetné ulici, dva paláce Pachtů z Rájova v Praze, nebo také pražská konzervatoř z počátku 19. století. Hrabata Pachtové z Rájova dnes žijí převážně v Rakousku.³³

Erb rodu byl v roce 1716 vylepšen a upraven na zlato-červeně dělený štít zdobený černo-stříbrným břevnem. Přes celý štít stojí černá orlice, jež má na prsou korunovaný červený štítek se stříbrným břevnem. Ve štítku je umístěn doleva otočený stříbrný dvouocasý lev ve skoku se zlatou korunou na hlavě, který drží stříbrný sloup se dvěma palmovými větvemi. V klenotu je umístěn stejný lev, avšak doprava otočený a držící stříbrný sloup se dvěma palmovými větvemi.³⁴

1.2 Šlechtický znak rodu Pachtů z Rájova na kostele sv. Jakuba Většího v Cítolibech

Obrázek: 6

Umístění: Znak je umístěn na jižní straně kostela nad postranním vchodem v tympanonu.

Materiál: pískovec

Datace: 18. století

Podoba znaku: Znak se skládá ze dvou štítů v kartuši. Vpravo je korunovaný španělský štít, který je polcený. V pravém poli se nachází korunovaná orlice a v levém poli korunovaný lev ve skoku. Nad štítem se nachází šlechtická koruna. Nad erbem, a také pod ním je umístěna vždy jedna hvězda. Napravo od spodní hvězdy a nalevo od horní hvězdy je

³³ P. JUŘÍK, *Encyklopedie šlechtických rodů*, s. 244-246.

³⁴ J. PELANT, *Erby*, s. 321.

umístěn šíp s korunkou na dříku. Vpravo od erbu je jeruzalémský, či také berličkový kříž. Další dvě erbovní znamení nejsou rozpoznatelné. Vlevo je umístěn štít, který vyjadřuje říšský hraběcí stav. Polcený štít má v pravém poli korunovanou orlice a v levém poli tři hvězdy. Nad štítem je turnajská přilba s erbovním pláštěm a v klenotu se nachází korunovaná orlice.

Rod Pachtů z Rájova: viz strana 26

DOBŘÍČANY

Prvně jsou Dobříčany zmiňovány roku 1318, kdy zde sídlil vladyka Hogerus z Dobříčan. Dalším majitelem se v roce 1356 stal pražský měšťan Ulrich Slaner. Po pražském měšťanu Ulrichovi Slanerovi se novým držitelem vsi stal roku 1363 Mikuláš z Dobříčan. Dalším vlastníkem byl od roku 1396 Jaroslav z Opočna a po něm následovali od roku 1413 vladykové z Lipna. V souvislosti s dědictvím Kryštofa z Lipna se v Dobříčanech poprvé připomíná tvrz rokem 1437.³⁵ Dobříčany jsou dnes vesnicí, která spadá pod obec Liběšice v okrese Louny.

1 Historický vývoj zámku v Dobříčanech

Roku 1620 byla v obci Dobříčany postavena tvrz či spíše již zámek prostých tvarů a jednoduchého řešení, jenž měl všechny rysy tehdejších renesančních staveb. V roce 1620 drželi panství Dobříčany Hrobčičtí z Hrobčic, kteří jej ztratili událostí bitvy na Bílé hoře. Zámek byl současně vyloupen a vypálen loupežnickým neukázněným vojskem, které zároveň vydrancovalo celou ves. Z obojího se však Dobříčany později vzpamatovaly. Panství získala rodina Clary de Riva. Poté, co se uklidnily tehdejší nepokoje, a výnos statků dovolil investovat do nových staveb, byl obnoven i zámek v Dobříčanech ve stejně prostých tvarech, v jakých byl v 17. století postaven a přizpůsoben novým poměrům období baroka.³⁶ V současné době je zámek zchátralý a soukromý majitel se snaží o jeho znovuoobnovení.

1.1 Šlechtický znak rodu Clary-Aldringenů na zámku v Dobříčanech

Obrázek: 7

Umístění: Znak je umístěn na levé straně od hlavního vstupu do zámku.

Materiál: štuk

³⁵ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 93.

³⁶ R. ANDĚL – J. KABÍČEK, *Hrady a zámky severočeského kraje*, Liberec 1962, s. 42.

Datace: 2. polovina 17. století³⁷

Podoba znaku: Oválný štít v kartuši, který má čtvrcený štít se srdečním štítkem. V srdečním štítku se nachází orlice se štítem na hrudi. V prvním poli jsou tři šestihroté hvězdy (2+1). Ve druhém poli je korunka prostrčená dvěma vlčími udicemi. Ve třetím poli se tyčí šikmo doprava položená věž. Čtvrté pole zdobené třemi šindeli.

Rod Clary-Aldringenů: Rod pocházející původně z Toskánska. Podle některých genealogů získal jistý Bernard de Clario v roce 1363 český inkolát od císaře Karla IV. Rod však vstoupil do Království českého až v době třicetileté války, když sem přišel s císařským vojskem důstojník Franz Clary de Riva. V roce 1623 koupil několik zkonfiskovaných statků na Žatecku a následně získal v roce 1627 český inkolát. Roku 1641 byl přijat do českého stavu svobodných pánů. Jeho syn Jeroným se roku 1637 oženil s ovdovělou Annou z Aldringenu, sestrou císařského polního maršála Johanna Aldringena. Jeroným Clary de Riva byl roku 1664 povýšen do českého panského stavu a o dva roky později do stavu hraběcího s predikátem Clary-Aldringen. Dva z jeho čtyř vnuků založili nové rodové linie – mladší a starší. Mladší linie sídlila na panství v zámku Dobříčany. Karel Clary-Aldringen (1774–1840) zámek Dobříčany prodal a jím tato větev vymřela po meči. Ze starší linie později vznikla knížecí větev, kterou založil Franz Wenzel, jenž byl povýšen do knížecího stavu a převzal teplické panství. Současní Clary-Aldringenové dnes žijí ve Frankfurtu.³⁸

Aldringenové mají ve znaku čtvrcený štít, jehož horní polovinu tvoří dvě pole erbu Aldringenů a dolní polovinu tvoří dvě pole erbu Claryů. Dvojice polí Aldringenů a Claryů dělí červené břevno a uprostřed je zlatý srdeční štítek, v němž je vyobrazen černý říšský orel, který má na hrudi rakouský štítek s písmenem F. V prvním modrém poli hlavního štítu jsou umístěny tři zlaté šestihroté hvězdy (2+1). Ve druhém zlatém poli jsou dvě černé vlčí udice prostrčené korunkou. Třetí zlaté pole se nachází tři modrým šindele a ve čtvrtém modrém poli se tyčí šikmo doprava položená stříbrná věž. Na hlavním štítu je přilba s černo-zlatými příkyvadly a v klenotu ruka držící zlatou korunku, skrz kterou jsou prostrčené dvě černé vlčí udice.³⁹

³⁷R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 93.

³⁸P. JUŘÍK, *Encyklopedie šlechtických rodů*, s. 328-329.

³⁹J. PELANT, *Erby*, s. 82.

1.2 Šlechtický znak rodu Lambergů na zámku Dobříčany

Obrázek: 8

Umístění: Znak je umístěn na pravé straně od hlavního vstupu do zámku.

Materiál: štuk

Datace: 2. polovina 17. století

Podoba znaku: Jedná se o oválný štít v kartuši. Štít je čtvcený. V prvním a čtvrtém poli je pes ve skoku doleva. Druhé a třetí pole je polcené se dvěma pruhy vlevo.

Rod Lambergů: Starý rakouský, korutantsko-kraňský rod pocházející již z 13. století. Ve 14. století se rod Lambergů četně rozvětvil. Linie kraňská získala v roce 1667 hraběcí titul, v roce 1763 český inkolát a od poloviny 18. století držela moravské Kvasice. Další větev již z novějších dob, linie Ortenecká, byla povýšena do stavu svobodného pána na Orteneggu a Ottensteinu. Linie Ortenecká se dále rozvětvila na větve Lichtenwald Greifenfels, Amerang a Ottenstein. V Čechách žila linie Amerang. Karel z Lambergu (1570–1612) se stal v letech 1606–1612 arcibiskupem pražským. Synovec Karla z Lambergu, hrabě Johann Maxmilian z Lambergu, byl v roce 1641 společně s bratrem Johannem Wilhelmem povýšen do hraběcího stavu.⁴⁰ Marie Eleonora z Lambergu, z linie Grefenfels, byla provdána za Jana Jiřího Marka z rodu Clary-Aldringenů, vlastnícih mimo jiné ves a zdejší zámek Dobříčany⁴¹.

Od povýšení rodu do hraběcího stavu je jejich znak tvořen hlavním štítem se srdečním štítkem. Srdeční štítek je červený a nachází se v něm zlatý žebřík se čtyřmi příčkami, dole širší a nahoře užší. Zlatý žebřík drželi dva psi, pravý černý a levý stříbrný. Vprvní a čtvrté pole hlavního štítu je polcené se stříbrným polem, dvěma modrými pruhy vpravo a červeným polem vlevo. Ve druhém a třetím zlatém poli se nachází černý pes ve skoku se zlatým obojkem. Nad štítem jsou tři přilby s klenoty. Pravý klenot tvořen buvolími rohy (levý červený a pravý modro-stříbrný) a mezi nimi umístěných šest pavích

⁴⁰ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 525-526.

⁴¹ *Obec Dobříčany: O rodu Lambergů*: [online]. [cit. 2019-03-27]. Dostupné z: <https://www.zamek-benesov.cz/cs/o-zamku/dolni-zamek-1562-1945/z-clary-aldringenu-1637-1856>.

per. Prostřední klenot tvořila polovina červeného psa se zlatým obojkem. V levém klenotu je černý pes se zlatým obojkem.⁴²

⁴² J. PELANT, *Erby*, s. 245.

DOMOUŠICE

Ves Domoušice, zpočátku nazývána Tomášice a později také Domašice, se připomíná poprvé v roce 1325, kdy ji král Jan Lucemburský daroval vladkovi Chvalovi a jeho synu Dětrichovi.⁴³ Následně neznámo, kdy se dostala ves do majetku kláštera sv. Jana na Ostrově u Davle. V roce 1420 zastavil císař Zikmund Domoušice rytířům ze Žerotína za pomoc proti husitům v bitvě na Vítkově. O čtyřicet let později je vyplatil Jindřich Kolovrat Žehrovský. Před r. 1490 získal Domoušice Jiří Bírek z Násilé, Křivoklátský hejtman. Po smrti jeho manželky se synové rozdělili o dědictví. Domoušice dostal Václav a po jeho smrti je asi v roce 1561 zdědil jeho bratr Jiří, který ustanovil Petra z Kouče a Kryštofa Šlovského ze Šlovic dědici svého majetku. V letech 1599—1627 spravovalo Domoušice Nové Město pražské. Od roku 1628 byly součástí prebendy kanovníka svatovítského.⁴⁴ Od počátku 18. století patří ves rodu Schwarzenberků, když ji roku 1702 koupil kníže Josef Schwarzenberk.⁴⁵

1 Historický vývoj zámku v Domoušicích

Na počátku 18. století byl v Domoušicích postaven zámek, obydlen již v roce 1714. Sloužil jako správní budova a dále jako byty vedoucích úředníků a zaměstnanců žijících na domoušickém statku, který tehdy patřil církvi. V roce 1783 koupil zadlužený statek V. J. Paul, jenž v blízkosti zámku založil vesnici Filipov. Roku 1790 zdědil statek Domoušice Paulův syn Leopold, od něhož jej na konci 18. století koupil Karel Pruckner. Pruckner prodal statek r. 1802 baronu Jakobovi Wiemmerovi z Wiemmersberka. Ještě téhož roku získal Domoušice kníže Josef Schwarzenberk. Dvůr a zámek zůstaly v majetku rodu Schwarzenberků až do první pozemkové reformy v roce 1924.⁴⁶

⁴³ František ŠTĚDRÝ, *Domašice a Filipov v okrese Lounském*, 1930, s. 4.

⁴⁴ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky 3*, s. 100.

⁴⁵ F. ŠTĚDRÝ, *Domašice*, s. 9.

⁴⁶ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky 3*, s. 100.

1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku v Domoušicích

Obrázek: 9

Umístění: Erb je umístěn nad vchodem do kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1. polovina 19. století⁴⁷

Podoba znaku: Jedná se znak, který má kulatý štít umístěný v kartuši. Hlavní štít je čtvercový a má srdeční štítek. Srdeční štítek je svisle polcený. Vpravo je na pahorcích věž a vlevo jsou tři snopy. V prvním poli jsou tři svislé pruhy. V druhém poli jsou tři špice. Ve třetím poli se nachází ostrve a pole čtvrté nese hlavu Turka, do níž klove havran. Štít není barevný, ale barvy jednotlivých polí jsou značeny heraldickým šrafováním.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

⁴⁷ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 1, s. 316.

CHUDEŘÍN

První písemná zmínka o Chudeříně pochází z počátku 14. století, kdy patřila vladykům z Chudeřína. Ve 2. polovině 16. století přesla obec do vlastnictví Daniela z Michalovic, syna královského rychtáře ze Žatce. Roku 1586 byl Chudeřín spojen se Žaboklikama a získal jej Johan Valdštejn ze Sedčic. Dalším majitelem se o 13 let později stal Heinrich Strojetic z Strojetic, jemuž byl majetek roku 1623 zkonfiskován a přenechán Jezuitskému kolegiu v Chomutově. Po třicetileté válce byla obec připojena k Novému Sedlu a zůstala jeho součástí až dodnes.⁴⁸

1 Historický vývoj kaple Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého v Chudeříně

Kaple vznikla r. 1710, kdy ji nechala vybudovat statkářka z Nového Sedla Marie Klára z Podpuš (Pottpusch). Chudeřín patřil v 18. století k farnosti v Soběsukách a tehdejší majitel vesnice Soběsuk, pan z Eck se dostal do sporu se sousední statkářkou z Chudeřína a Nového Sedla Marií Klárou z Podpuš. Jednoho dne se vyšší správní úředník z Chudeřína zúčastnil bohoslužby v kostele ve vesnici Soběsuky. Zdejší statkář jemu a současně všem dalším obyvatelům Chudeřína zakázal další návštěvu onoho kostela ve své vsi. Zbožná statkářka Klára z Podpuš nechala v Chudeříně zbudovat kapli, kde byly slouženy i svaté mše. Podle zdejší tradice má kaple za svůj vznik děkovat právě oné události.⁴⁹

1.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Podpuše na kapli Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého v Chudeříně

Obrázek: 10

Umístění: Erb je situován na hlavním průčelí kaple, konkrétně pod stanovou střechou.

Materiál: barvený pískovec

Datace: 1710

⁴⁸ *Obec Chudeřín. O obci. [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/chuderin>.*

⁴⁹ *Obec Chudeřín. Historický vývoj kaple sv. Anny [online]. [cit. 2019-03-25]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/chuderin>.*

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak Podpušů a Kulhánků z Klaudenštejna vyobrazen ve dvou oválných štítech v kartuši. Znak Podpušů se nachází vpravo a znak Kulhánků z Klaudenštejna vlevo. V pravém černém štítu je kmen se třemi stříbrnými větvemi či rouby a nad štítem je položena přilba s černými příkyvadly. Klenot tvoří stříbrný strom. Levý štít je dělený břevnem, kde se nahoře ve stříbrném poli nachází jednorožec ve skoku a dole v poli zlatém asi dva až tři na sobě ležící černé kameny a na nich černá dělová koule. Ve zlatém břevnu jsou umístěny dvě stříbrné lilie. Na znaku se nachází mírně poškozená hnědá koruna.

Rod Kulhánků z Klaudenštejna: Rod pochází z města Žatce, kde v 16. století žil jistý Jiří Kulhánek. Jeho syn Martin Kulhánek, majitel žatecké vinice, chmelnice a pivovaru, užíval predikátu „z Klaudenštejna“. Martinův syn Jan Jiří byl rok 1689 povýšen do stavu rytířského s predikátem „z Klaudenštejna“. Jan Jiří se stal výběřčím daní v Žateckém kraji a získal statek Stekník. Jeho syn Jan Antonín se oženil s Marianou z Podpuše, díky čemuž získal statek Nové Sedlo na Žatecku. Jejich nejmladší syn Karel Gustav, krajský hejtman v Litoměřicích, byl roku 1755 povýšen do stavu svobodných panů s predikátem „z Klaudenštejna a Podpuše“. Jeho syn Jan František byl roku 1772 povýšen do hraběcího stavu a vlastnil statky Stekník, Nové Sedlo a Mradice. Rod vymřel po meči syny Jana Františka.⁵⁰

Rod má ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. V srdečním stříbrném štítku je umístěn strom, který má tři listnaté větve. Hlavní štít má v prvním a čtvrtém zlatém poli umístěnu jednu modrou lilii. V poli druhém červeném je stříbrný jednorožec ve skoku k pravé straně. Třetí modré pole je zdobené třemi kulatými kameny, na nichž leží vystřelená dělová koule. Nad štítem se nachází tři přilby s klenoty. V klenotu pravé přilby jsou tři kulaté kameny a na nich ležící vystřelená dělová koule. Kameny jsou zdobeny modrými křídly. Prostřední přilba má v klenotu listnatý strom. Klenot na levé přilbě je zdobený jednorožcem ve skoku.

Rod Podpušů: První zmínky o rodu se objevují v první polovině 17. století, kdy Christian Podpuš získal roku 1624 šlechtický stav a roku 1627 byl povýšen do stavu rytířského. Již

⁵⁰ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 515.

roku 1624 koupil konfiskovaný statek Nové Sedlo na Žatecku. Měl dva syny, Karla Františka a Leopolda Ferdinanda. Karel František, otec Františka Karla, se stal majitelem Chudeřína a Leopold Ferdinand získal Konobrží u Mostu. Sestrou Františka Karla nejspíše byla Marie Klára, která se stala dědičkou Nového Sedla. Marie Klára se vdala za Jana Antonína Kulhánka z Klauzenštejna. Jejich syn Karel Gustav byl povýšen do stavu svobodných pánů s predikátem „z Klauzenštejna a Podpuše“.⁵¹

Rod má ve znaku černý štít, kde je uprostřed postaven kmen se třemi rouby od hrušky. Nad štítem se nachází korunovaná turnajská přilba se stříbrnými příkyvadly pokryté černými listy z hrušně. V klenotu je jabloň se sedmi zelenými větvemi a na nich dvanáct stříbrných granátových jablek.

⁵¹ P. MAŠEK, *Šlechtické rody* II, s. 95-96.

JIMLÍN

Ves společně s tvrzí se poprvé připomínají v roce 1267, které vlastnil Chotěboř z Jimlína. Název vesnice pochází ze staročeského vlastního jména Jimla, jenž vzniklo z německého „Imram“.⁵² Tvrz byla kolébkou zemanského rodu, jehož člen Závíš z Jimlína provázel krále Jana Lucemburského na jeho cestách po Evropě a bojoval po jeho boku v bitvě u Kresčaku 26. srpna 1346. Posledním známým majitelem tvrze byl Albrecht z Kolovrat a Bezdružic, který ji nechal přestavět na hrad Nový Hrad.⁵³

1 Historický vývoj zámku Nový hrad v Jimlíně

Roku 1465 si páni z Kolovrat založili nové sídlo v blízkosti Loun, jemuž dali jméno Nový hrad. V témže roce si vyžádali povolení ke stavbě a obdrželi jej od krále Jiřího z Poděbrad. Kolovratové sídlili na Novém hradě celých sto let, až do roku 1573, kdy se novými majiteli stali Lobkovicové, a po nich od roku 1588 páni z Vřesovic. Za Lobkoviců i pánů z Vřesoviců byly na hradě provedeny stavební renesanční úpravy Vincencem Lounským. V 17. století došlo k dalším stavebním úpravám v barokním slohu, avšak dnešní zámek si zachoval pozůstatky někdejšího hradu. Za Vřesoviců došlo k pobělohorské konfiskaci jejich panství. Roku 1630 panství získal svobodný pán Jan z Aldringenu, který jej odkázal strahovskému klášteru premonstrátů. Dalším majitelem se r. 1651 stala markrabata Braniborská, která panství prodala hrabatům z Varrensbachu. Na počátku 18. století se držiteli stal rod Löweneggů a v druhé polovině 18. století byl zámek prodán Schwarzenberkům.⁵⁴

⁵² *Obec Jimlín: O obci: [online]. [cit. 2019-03-30]. Dostupné z: <https://www.jimlin.cz/historie-a-soucasnost>.*

⁵³ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 183.

⁵⁴ R. ANDĚL – J. KABÍČEK, *Hrady a zámky severočeského kraje*, s. 37.

1.1 Šlechtický znak rodu Varrensbachů a Šliků na zámku Nový hrad v Jimlíně

Obrázek: 11

Umístění: Nad vstupním portálem druhé brány je umístěn alianční znak rodu Varrensbachů zprava a Šliků zleva.

Materiál: barvený štuk

Datace: 70. léta 17. století

Podoba znaku: Celý znak tvoří dva k sobě přiléhající štíty. Pravý štít modrý je dělen zlatě zbarvenými stínkami. V horní polovině štítu jsou černo-modré rostlinné motivy. Levý štít je čtvrcený a má srdeční štítek. Srdeční štítek tvoří dva červení lvi podpírající modrý korunovaný sloup. Hlavní štít má první a čtvrté pole modré a v nich je umístěný zlatý lev ve skoku držící stříbrný kostel s červenou střechou. Druhé a třetí červené pole je děleno stříbrnou špicí se třemi kroužky střídavých barev. Dva kroužky v červeném poli mají stříbrnou barvu a jeden kroužek ve špicí barvu červenou. Alianční znak je umístěn v barvené kartuši se šlechtickou korunou.

Rod Varrensbachů: Původ rodu ani povýšení do šlechtického stavu není znám. Anežka z Eberštejna, byla provdána v prvním manželství za Jiřího Waldemara z Varrensbachu a ve druhém z Pallantu. Díky těmto sňatkům získala statky Čížkovice a Boreč u Lovosic. Roku 1655 převzal statky jej syn Gustav Adolf z Varrensbachu, který v roce 1670 koupil zámek Nový Hrad u Loun. V roce 1677 byl povýšen do hraběcího stavu a následně se oženil s Marií Sidonií, rozenou Šlikovou, avšak zemřel bez potomstva.⁵⁵

Jejich znak tvoří stříbrný štít dělený dvěma červeně zbarvenými stínkami, které jsou asymetricky proti sobě. Nad štítem se nachází přilba se zlatou korunou a stříbrno-červenými příkyvadly. Klenot tvoří rostoucí bočně orientovaný muž v červeném oblečení s kuželovitým stříbrno-červeným čepcem.

Rod Šliků: Šlikové pocházeli z patricijské chebské rodiny. Jejich velký vzestup zahájil kancléř římského krále Zikmunda Kašpar Šlik, který byl povýšen do panského stavu v roce 1422. Říšským hrabětem se stal v roce 1437. Na českém území získal statky na Chebsku a

⁵⁵ P. MAŠEK, *Šlechtické rody* II, s. 395.

Loketsku a panství Falknov (dnešní Sokolov). V roce 1516 zahájili Šlikové těžbu stříbra v Jáchymově a stali se tak nejbohatším šlechtickým rodem, za deset let vlády Štěpána Šlika se Jáchymov stal s 16 tisíci obyvatel nejlidnatějším městem Českého království. Od roku 1519 Šlikové razili vlastní stříbrné tolary. Avšak když král Ferdinand I. Šliky z dolování vytlačil, postavili se na stranu stavovské opozice a zúčastnili se protihabsburského povstání, což mělo za následek ztrátu majetku. V pobělohorské době někteří Šlikové emigrovali a jiní naopak spolupracovali s Habsburky. Jindřich Šlik (1580–1650) byl jediným Šlikem, který zůstal v Čechách po třicetileté válce. Díky jeho potomkům rod z českých dějin nevymizel. Na Jindřichovy vojenské úspěchy navázali dva jeho členové a to Leopold Antonín Josef Šlik, který se stal generálem dragounů a dále císařským diplomatem. František Josef Jindřich Šlik, který jako vojevůdce bojoval proti Napoleonovi v bitvách u Drážďan a Lipska, bránil habsburský trůn v Uhrách roku 1848 a roku 1859 velel v bitvě u Solferina. V Čechách Šlikové zůstali na zámku v Kopidlně do roku 1912. Poslední z rodu František se sňatkem s manželkou z měšťanského rodu prakticky vyloučil z dědictví, Kopidlna a Staré hrady připadly příbuzenskému rodu Ungnadům z Weissenwolffu. Šlikům zůstal pouze statek zámek Jičíněves, který jim byl v roce 1948 zkonfiskován. Potomkům Františka Šlika, kteří zůstali a žijí v Čechách dodnes, byl po roce 1989 v rámci restituce navrácen majetek s pozemky o rozloze 20 km².⁵⁶

Ve znaku mají čtvrcený štít se srdečním štítkem. Srdeční štítek vyobrazuje dva červené lvy podpírající modrý korunovaný sloup. Hlavní štít má první a čtvrté pole modré a v nich je umístěný zlatý lev ve skoku držící stříbrný kostel s červenou střechou. Druhé a třetí pole je červené dělené stříbrnou špicí se třemi kroužky střídavých barev. Dva kroužky v červeném poli jsou stříbrné a kroužek ve špicí červený. Přilba má stříbrno-červená příkryvadla. Klenotem je červené křídlo se stejným erbovním znamením jako křídlo ve druhém a třetím poli.

1.2 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku Nový hrad v Jimlíně

Obrázek: 12

⁵⁶ J. PELANT, *Erby*, s. 452-453

Umístění: Nad první vstupní bránou zámku je umístěn erb rodu Schwarzenberků.

Materiál: pískovec

Datace: 1767⁵⁷

Podoba znaku: Jedná se o erb v korunovaném štítu se zavěšeným řetězem Řádu zlatého rouna na něm v kartuši. V hlavním štítu se nachází čtvrcený štítek polcený. Vpravo je na třech pahorcích věž a vlevo jsou tři snopy. Hlavní štít je čtvrcený se srdečním štítkem. V prvním poli jsou tři svislé pruhy. V druhém poli se nachází tři špice. V poli třetím je umístěna ostrve a v poli čtvrtém havran, který klove do hlavy Turka. Nad kartuší se nachází knížecí koruna.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

2 Historický vývoj sochy sv. Jana Nepomuckého v Jimlíně

Socha byla vystavěna v první polovině 18. století, kdy zámek Nový hrad v Jimlíně vlastnil rod Löweneggů. Anna Barbora von Löwenegg, rozená Tondeur, proslula velmi „společenským“ životem, který vedla za nepřítomnosti svého manžela Jana Ferdinanda. Ten byl vázán povinnostmi u vídeňského dvora. Anna Barbora tak ve své samotě nalézala útěchu u svých přátel dvou bratrů z rodu Michnů z Vacínova. Po stížnostech manžela zasáhl žatecký hejtman na příkaz císaře Karla VI. Anna Barbora nechala po usmíření s manželem před první bránou zámku postavit sochu čerstvě kanonizovaného Jana Nepomuckého jako výraz pokání.⁵⁸

2.1 Šlechtický znak rodu Gögerů z Löweneggu na soše sv. Jana Nepomuckého v Jimlíně

Obrázek: 13

Umístění: Erb je umístěn v soklu sochy sv. Jana Nepomuckého stojící před vjezdem do zámku.

⁵⁷ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 601.

⁵⁸ *Obec Jimlín: Historický vývoj zámku Nový hrad: [online]. [cit. 2019-03-30]. Dostupné z <http://www.zameknovyhrad.cz>.*

Materiál: pískovec

Datace: Po r. 1730

Podoba znaku: Znak tvoří barokový štít, který je čtvrcený a má srdeční štítek. V srdečním štítku je umístěna korunovaná hlava kohouta. V prvním a čtvrtém poli hlavního štítu se nachází korunovaný lev ve skoku dovnitř, držící tři kukuřičné klasy. Druhé a třetí stříbrné pole je děleno dvěma břevny pokosem se stínkami, které jsou asymetricky proti sobě. Nad štítem se nachází dvě turnajské přilby se šlechtickými korunami a příkyvadly. V klenotech jsou čtyři paví pera obehnaná dvěma křídly.

Rod Gögerů z Löweneggu: Počátky rodu sahají do 17. století, kdy byl Johann Göger v roce 1644 povýšen do šlechtického stavu. Do stavu rytířského pak roku 1689. V roce 1713 získal český inkolát. Marie Lucie Gögerová z Löweneggu byla provdána svobodného pána Johanna Antona Widmanna (1675–1739).⁵⁹ V 18. století vlastnili Gögerové v Čechách zámek Nový hrad v Jimlíně.

Ve znaku mají čtvrcený štít kde první a čtvrté pole je černé a v něm korunovaný zlatý lev ve skoku dovnitř, držící tři kukuřičné klasy. Druhé a třetí stříbrné pole je děleno dvěma červenými břevny pokosem se stínkami, které jsou asymetricky proti sobě. Ve čtvrceném štítu se nachází srdeční štítek, na němž je vyobrazena korunovaná stříbrná hlava kohouta ve zlatém poli. Nad štítem se nachází přilba se zlatou korunou a s příkyvadly. Pravé příkyvadlo je černo-zlaté a levé stříbrno-červené. Klenot představuje korunovaný zlatý lev ve skoku, držící tři kukuřičné klasy a dvě křídla, z nichž pravé je zlaté a levé červené.

⁵⁹ P. MAŠEK, *Šlechtické rody II*, s. 284.

KAŠTICE

V písemných pramenech se vesnice objevuje poprvé v roce 1384, kdy ji držel vladyka Ješek z Očedělic. Z této doby je zde doložena také tvrz. V 15. století se obec i s tvrzí stala královským majetkem jako součást karlštejnského panství. V polovině 16. Století se novým vlastníkem tvrze s dvorem stal Jindřich Oudrčský z Oudrče, majitel vrouteckého panství. Na počátku 17. století přešla část vesnice do vlastnictví konventu křižovníků s červenou hvězdou v Praze, kteří ji připojili ke Pšovu. Druhá část obce včetně tvrze zůstala ve světských rukou. V 17. století ji získali Schmiedgräbnerové z Lustenecku. V roce 1686 byl jejím majitelem Vilém Jindřich Schmiedgräbner a po něm jeho syn Kašpar Jaroslav. V letech 1712 — 1744 zde hospodařil Václav Arnošt z Hrádku a po něm Judita Geidlerová z Wolfsefeldu, která získala pověst ukrutnice. V osmdesátých letech 18. století koupil Kaštice Jan Antonín z Pergenu. V roce 1804 získali panství Petr Ballabene a Terezie Keherová, kteří ho o tři roky později prodali Vítovi Zeinerovi. V současné době spadá vesnice Kaštice pod obec Podbořany.⁶⁰

1 Historický vývoj Mariánského sloupu v Kašticích

Roku 1709 byla v Kašticích na vysokém sloupu umístěna socha Matky Boží. Dnes nazýván také jako Mariánský sloup. Sochu nechal vytesat rytíř Bartoloměj Tadeáš Schmidt z Lustenecku, pán Kaštic, Oplot a poloviny Neprobylic.⁶¹

1.1 Šlechtický znak rodu Schmiedgräbnerů z Lustenecku na Mariánském sloupu v Kašticích

Obrázek: 14

Umístění: Erb je v pošiku Mariánského sloupu.

Materiál: pískovec

⁶⁰ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 192.

⁶¹ Jan SMETANA, *Podbořany: dějiny města a okolních obcí*, Podbořany 2001, s. 79-80.

Datace: 1709 ⁶²

Podoba znaku: Znak tvoří dělený štít s polcenou horní polovinou. V horní polovině štítu stojí vousatý muž s pokrývkou na hlavě, který drží kladivo v pravé ruce. V dolní polovině štítu jsou tři břevna pokosem. Nad štítem se nachází přilba s korunou a příkyvadly. V klenotu je vyrůstající vousatý muž s pokrývkou hlavy držící kladivo v pravé ruce, stojící mezi dvěma křídly.

Rod Schmiedgräbnerů z Lustenecku: Rod pocházející z Pasova. Do českých zemí se rod dostal okolo r. 1578, kdy Eliáš, správce důchodů, byl v roce 1594 povýšen do rytířského stavu. Eliáš Schmidgäbner držel v letech 1605–1620 Verněřov u Kadaně a přikoupil Potočnou a Domašín. V 17. století získal rod ves Kaštice u Žatce, kterou držel Vilém Jindřich v roce 1686. Pak je zdědil syn Kašpar Jaroslav do prvního desetiletí 18. století. Schmidgräbnerové získali mimo jiné také statky Kanice, Miletice a Radonice u Kdyně v Plzeňském kraji. Johann Nepomuk Václav (1753–1819) byl roku 1791 do stavu svobodných pánů. Jeho syn Johann Václav byl posledním mužským členem svého rod. Rod Schmidgräbnerů tak vymřel roku 1835 po meči. ⁶³

Schmiedgräbnerové mají ve znaku dělený štít se zlato-černou horní polovinou. V horní polovině štítu stojí vousatý muž s pokrývkou na hlavě držící kladivo v pravé ruce. Jeho oblečení má černou-zlatou barvu. Dolní polovina štítu je červená s dvěma stříbrnými břevny pošikem. Nad štítem se nachází zlatá přilba se zlatou korunou s černo-zlatými příkyvadly. Klenotem je vyrůstající vousatý muž s pokrývkou hlavy v černo-zlatém oblečení, držící kladivo v pravé ruce, stojící mezi dvěma křídly. Pravé křídlo je zlato-černé a levé červeno-stříbrné. ⁶⁴

2 Historický vývoj kašny se sochou Bičovaného Krista v Kašticích

Od počátku 17. století až do roku 1712 vlastnili Kaštice Schmiedgräbnerové z Lustenecku. ⁶⁵ Zanechali ve vsi dvě malé památky. Jednou z nich je kašna s osmibokým podstavcem, na níž je umístěna socha Bičovaného Krista, datovaná k r. 1608. ⁶⁶

⁶² Datace je umístěna v pošiku sloupu pod šlechtickým znakem.

⁶³ P. JUŘÍK, *Encyklopedie šlechtických rodů*, s. 241.

⁶⁴ R. J. MERAIGLIA-CRIVELLI, *Der Böhmisches Adel*, s. 27.

⁶⁵ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 192

2.1 Šlechtický znak rodu Schmiedgräbnerů z Lustenecku na kašně v Kašticích

Obrázek: 15

Umístění: Znak se nachází na kašně.

Materiál: pískovec

Datace: 1608

Podoba znaku: Znak tvoří dělený štít s polcenou horní polovinou. V horní polovině štítu stojí nečitelná figura muže, který drží kladivo v pravé ruce. Dolní polovina štítu je zdobena třemi břevny pokosem. Nad štítem je přilba s korunou a příkyvadly. V klenotu je vyrůstající muž s pokrývkou hlavy držící kladivo v pravé ruce. Za ním jsou dvě křídla.

Rod Schmiedgräbnerů: viz strana 43

2.2 Šlechtický znak rodu Litických ze Šonova v Kašticích

Obrázek: 16

Umístění: Znak je umístěn na kašně.

Materiál: pískovec

Datace: 1608

Podoba znaku: Jedná se o znak, v jehož štítu je na vidlicové ostrvi o třech sucích sedící stříbrný sokol s dívčí hlavou, mající čepec a na nohou zvonečky. Štít je položen do knížecího pláště s turnajskou přilbicí. V klenotu se nachází stejné erbovní znamení jako ve štítu.

Rod Litických ze Šonova: Český vladycký rod, který získal vladycký stav s predikátem „ze Šonova“ společně s erbem roku 1527. Erb byl udělen králem Ferdinandem Janovi Šonovskému, Václavovi Vícenovi, Vítovi Janovi Štikovi, Jiříkovi Velíkovi, Janovi Kydlinovi a Janovi Bachovskému. Jeden z Janů držel ves Litíč u Žírce, podle které se rod

⁶⁶ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 45.

nazýval. V roce 1557 získal ves Karel Litický ze Šonova. V roce 1640 rod držel i Velkou Bukovinu. V roce 1685 byla Litíč prodána. Většina mužských příslušníků rodu se uplatnila ve vojenské službě i v zahraničí, Leopold Litický bojoval s Turky a Francouzi, za což byl v roce 1699 povýšen do stavu říšských hrabat. Od 18. století žili Litičtí ze Šonova v Čechách na menších statcích a taktéž v zahraničí.⁶⁷

Rod má v erbu modrý štít, kde na stříbrné vidlicové ostrvi o třech sucích sedí stříbrný sokol s dívčí hlavou, mající zlatý čepec a na nohou stříbrné zvonečky. Nad štítem je přilba se stříbrno-modrou točenicí a příkyvadly. Jako klenot je použito stejné erbovní znamení jako ve štítu.

⁶⁷ *Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí XVI*, Praha 1999, Litičtí ze Šonova, s. 164.

KOŠTICE

První zmínka o obci Koštice pochází z roku 1373, kdy vladyka Kunc z Koštic obdržel právem ves od pražského kramáře Zacha.⁶⁸ V druhé polovině 15. Století patřily Koštice Vřsovcům z Doubravské hory. R. 1545 ves prodali Jindřichovi Hrobčickému z Hrobčic, který ji vzápětí postoupil měšťanu Starého města pražského Bernátovi, který se později psal Koštický z Koštic a postavil ve vsi jednopatrovou tvrz. Po jeho smrti v roce 1548 získali Koštice Hrobčičtí z Koštic. V letech 1589–1694 se často střídali majitelé vsi, kteří ji získali buď dědictvím, výměnou za jiný statek či ves nebo koupí. Roku 1694 prodali tehdejší majitelé pánové z Geiselberka tvrz Koštice Václavovi Ferdinandovi Popelovi z Lobkovic.⁶⁹ Hraběcí rod Popelů z Lobkovic držel koštické panství až do roku 1945.⁷⁰ Ves Koštice dnes spadá pod obec Libčeves.

1 Historický vývoj kostela sv. Antonína Paduánského v Košticích

Pozdně barokní kostel bez věže stojící uprostřed návsi Koštice byl dostavěn r. 1752. Postaven na náklady rodu Lobkoviců, což dokládá reliéfní erb umístěn ve štítu západního průčelí. Pod ním se nachází vysoký reliéf svatého Antonína Paduánského v oválném výklenku. V roce 1945 kostel zchátral.⁷¹ Ve 2. desetiletí 21. století proběhla kompletní vnější rekonstrukce kostela.

1.2 Šlechtický znak rodu Lobkoviců na kostele sv. Antonína Paduánského v Košticích

Obrázek: 17

Umístění: Nad vstupním portálem.

Materiál: pískovec

⁶⁸ V. V. NOVÁK, *Koštice Želevice Vojnice a Vojničky: jak je neznáme*, Koštice 2016, s. 10.

⁶⁹ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 227.

⁷⁰ V. V. NOVÁK, *Koštice*, s. 14.

⁷¹ E. Poche, *Umělecké památky Čech* 2, s. 118.

Datace: Původní erb byl z roku 1752. Novodobý erb pochází z 2. desetiletí 21. století.

Podoba znaku: V erbu je hlavní štít se čtvrceným štítkem. Čtvrtečný štítek je polcený. První a čtvrté pole je dělené, horní pole červené a dolní stříbrné. Ve druhém a třetím poli stojí kosmo orlice. Hlavní štít je jednou polcený a dvakrát dělený. V prvním poli se nachází zubří hlava s houžví v nozdrách, ve druhém poli anděl v oděvu s křídly a ve třetím poli tři hvězdy nad trojvrším. Ve čtvrtém poli je umístěný dvouocasý lev. Páté pole má za erbovní znamení tři svislé pruhy. V šestém poli se nachází orlice. Nad štítem je knížecí koruna, ze které vystupuje knížecí plášť.

Rod Lobkoviců: Původně staročeská rytířská šlechta připomínána již na konci 14. století. Původ Lobkoviců je spojován pravděpodobně s tvrzí Újezd ležící asi 10 kilometrů od České Lípy. Kořeny sahají k prapředkovi rodu, jímž byl rytíř Mareš (Martin) z Újezda. V 15. století se rod rozdělil na dvě hlavní větve: Hasištejnské z Lobkovic a Popely z Lobkovic. Větev Hasištejnská získala říšský stav svobodných pánů již v roce 1459. V následující generaci se rozdělila na větev starší a mladší, přičemž mladší větev se rozštěpila na větve líčkovskou, pětipeskou, údlickou a valečkou. Mladší větev však vymřela po meči na počátku 17. století. Starší větev vymírá v asi stejné době, ale na onu větev Hasištejnských patrně navazuje původně ztracená a v 19. století znovu nalezená rodová větev po celou dobu žijící v Bavorsku. Popelové z Lobkovic se taktéž v druhé generaci na přelomu 15. a 16. století rozdělili do dvou větví: bílinské a chlumecké. Větev bílinská, dále rozvětvená na vlastní bílinskou, peruckou, tachovskou a duchcovskou, vymřela na počátku 18. století. Naopak chlumecká se v polovině 16. století rozvětvila na linii zbirožskou a vlastní chlumeckou. Linie chlumecká se dále větvila až do přelomu 18. – 19. století. Mezi rodová sídla patřící Lobkovicům v průběhu staletí jejich působení v českých zemích patřila např. Bílina, Divice, Dobříš, Mělník, Peruc, Pětipsy, Valeč, Vysoký Chlumeč a mnoho dalších.⁷²

Rod má ve znaku srdeční čtvrcený štítek, jenž představuje původní lobkovický erb – stříbrný štít s červenou hlavou v prvním a čtvrtém poli, který byl později ve druhém a třetím stříbrném poli doplněn černou kosmo postavenou orlicí se zlatou zbrojí a zlatým

⁷² P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 547-570.

perisoniem patřící pánům ze Žirotína. Hlavní štít je jednou polcený a dvakrát dělený. Na prvním zlatém poli je černá zubří hlava se zlatou houžví v nozdrách. Ve druhém červeném poli je umístěn anděl ve zlatém oděvu se zelenými křídly. Třetí modré pole je zdobeno stříbrným trojvrším a třemi zlatými hvězdami. Ve čtvrtém modrém poli umístěn zlatý korunovaný dvouocasý lev s červenou zbrojí. Páté pole je zlaté se třemi černými kůly. V šestém zlatém poli se nachází černá slezská orlice. Nad štítem je bez přilby umístěna knížecí koruna.⁷³

⁷³ J. PELANT, *Erby*, s. 262.

KRYRY

První písemné zprávy o Kryrech nalezneme již ze 14. století, kdy osada Kryry vznikla zřejmě jako podhradí stejnojmenného hradu. Ten se poprvé připomíná k r. 1320, kdy se podle něj psal Albrecht z rodu pánů z Ervěnic které se také říkalo Albrecht de Krir. Páni z Ervěnic vlastnili ves v letech 1220–1248. Za Jana Lucemburského získal Albrecht de Krir pro osadu pod hradem určité výhody. Obec tehdy dostala právo trhů a právo vařit pivo. Asi na počátku 15. století byla osada povýšena na městečko. Roku 1442 obdrželo od Jana z Janovic a na Petrohradě privilegium s rozsáhlými výsadami. Kryry se postupně staly součástí dominií Petrohrad, Chýše a Běsno. Od první poloviny 17. Století až do poloviny 19. století patřily k panství Nepomyšl. Ve starším období nikdy nevyrostly ve větší centrum a v letech 1665 a 1791 městečko dvakrát vyhořelo. K jeho rozvoji došlo až ve druhé polovině 19. století s vybudováním železnice Plzeň – Žatec r. 1873 a s výstavbou průmyslových podniků.⁷⁴

1 Historický vývoj kostela Narození Panny Marie v Kryrech

Původně gotický kostel postavený v letech 1400–1418 byl vybudován v místě dnešního mírného návrší na okraji obce.⁷⁵ K prvnímu poškození došlo patrně za husitských válek, kdy byly Kryry poničeny křižáckým vojskem v roce 1421. Na místě tehdejšího gotického kostela se v roce 1722 postavila barokní novostavba, která se následně v roce 1780 ještě upravovala a poté ještě znovu v 19. století. Barokní charakter jednolodního kostela se však uchoval dodnes.⁷⁶

1.2 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na kostele Narození Panny Marie v Kryrech

Obrázek: 18

⁷⁴ Bohumír ROEDL a kol., *Okres Louny: Průvodce*, Louny 1999, s. 78.

⁷⁵ E. Poche, *Umělecké památky Čech 2*, s. 154.

⁷⁶ *Obec Kryry: O obci: [online]. [cit. 2019-04-03-16]. Dostupné z <http://www.kryry.cz/informace-o-obci/historie/>.*

Umístění: Znak je situován nad vchodem do kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1722

Podoba znaku: Jedná se o znak s korunovaným španělským štítem a se zavěšeným řetězem Řádu zlatého rouna v části dochovaného okolního zdobení. Ve štítu se nachází dva vinařské nože s rukojetí v pokosem děleném štítu. Štítu dominuje koruna.

Rod Dietrichštejnů: viz strana 14–15

LIBČEVES

První osídlení obce je doloženo zápisem z roku 1251, pověstí o zemském dvorci, který držel Protivec z Libčevsi. Tento rod vlastnil obec po dobu 200 let. Dalším majitelem se stal šlechtický rod pánů ze Žirotína, jejichž pozdějšími dědici se stali Lobkovicové a to v polovině 15. století. Obec Libčeves vlastnili celkem i s přerušáním 400 let. Po vzniku Československa roku 1918 byla ve dvacátých letech provedena první pozemková reforma, která omezila šlechtický rozsáhlý pozemek rodu Lobkoviců na panském statku v Libčevsi. Po podepsání Mnichovské dohody 29. 9. 1938 se Libčeves začlenila do území Sudet, které bylo připojeno k Velkoněmecké říši.⁷⁷

1 Historický vývoj kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi

Kostel byl zbudován v románském slohu patrně mezi lety 1220–1230. Později byl přebudován na kostel gotický, který byl zásadně rozšířen. Další přestavba, jejíž podobu si kostel zachoval dodnes, proběhla v době baroka, kdy byly zachovány románské prvky.⁷⁸

1.1 Šlechtický znak rodu Cardů z Petrovic na náhrobním kameni u kostela Stětí sv. Jana Křtitele v Libčevsi

Obrázek: 19

Umístění: Na náhrobním kameni.

Materiál: žula

Datace: 15. století

Podoba znaku: Jedná se o znak, který tvoří španělský štít, v němž je umístěn hák se zaoblenou špicí.

Rod Cardů z Petrovic: Z rodu je nejznámější husitský hejtman Václav Carda z Petrovic. Během husitských válek získal řadu statků a je znám především ve městě Ústěk na

⁷⁷ *Obec Libčeves: O obci: [online]. [cit. 2019-04-03]. Dostupné z <http://www.libceves.cz/uvod/historie-obce/vice-o-historii-1/>.*

⁷⁸ E. Poche, *Umělecké památky Čech 2*, s. 232-233.

Litoměřicku, který koupil r. 1426 od krále Zikmunda, a ve kterém bojoval za krále Jiřího z Poděbrad proti jeho nepřátelům.⁷⁹ V roce 1433 odkoupil od synů Pešíka z Minic ves Libčeves. Zemřel někdy v průběhu 70. let 15. století.⁸⁰

Rod má ve znaku štít, kde je umístěn hák vložený do ohně.^{81 82}

⁷⁹ A. SEDLÁČEK, *Hrady zámky XIV.*, s. 14.

⁸⁰ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky 3*, s. 263.

⁸¹ Martin KOLÁŘ – August SEDLÁČEK a kol., *Českomoravská heraldika, část všeobecná*, Praha 1996, s. 205.

⁸² O podrobnější podobě znaku nejsou dostupné bližší informace.

LIBOŘICE

Nejstarší dochovaná zmínka o Libořicích pochází z roku 1370. V roce 1386 vyměnili augustiniáni Libořice s vladykou Janem z Brloha za ves Brloh. Po něm se majitelé vsi velmi často měnili. Drobné vladyky postupem času vystřídala vysoká šlechta. V roce 1437 se novým majitelem stal Zikmund Řepanský z Řepan, husitský filozof a zpočátku husitství byl jedním z jeho hlavních ideologů. Počátkem 80. let 16. století získali obec Libštejnští z Kolovrat. Krátce roku 1631 vlastnil obec Albrecht z Valdštejna a v roce 1718 koupil Libořické panství František Josef Šlik. V roce 1872 získal Libořický statek Antonín Dreher, majitel žateckého pivovaru.⁸³

1 Historický vývoj zámku v Libořicích

Libořická tvrz je poprvé připomínána v roce 1338, kdy ji dal postavit klášter v Roudnici nad Labem. V roce 1386 koupil ves Libořice společně s tvrzí Jan z Brloha. Po něm pak Libořice s tvrzí postupně drželi další šlechtické rody až do roku 1718, kdy je tehdejší majitel Maxmilián Libštejnský z Kolovrat prodal hraběti Františku Josefu Šlikovi. V roce 1737 dal starou tvrz přestavět na barokní zámek. Po rodu Šliků se dalšími majiteli stala hrabata z Klebersberku, vlastníci zámek v letech 1739–1847. Hrabě Václav z Klebersberku provedl po r. 1780 úpravy objektu a nechal jeho okolí přebudovat v nádherný park. Park projektoval Černínský zahradník Fodisch. V současné době je část onoho parku zrušena.⁸⁴ Po válce zámek spravoval státní statek a nyní je majetek v rukou soukromé osoby.⁸⁵

1.1 Šlechtický znak rodu Klebersberků a z Lissova na zámku v Libořicích

Obrázek: 20

Umístění: Jedná se o alianční znak umístěný nad hlavním vchodem v zámeckém průčelí.

Materiál: pískovec

⁸³ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 307.

⁸⁴ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 278.

⁸⁵ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 307.

Datace: 2. polovina 18. století⁸⁶

Podoba znaku: Jedná se o korunovaný alianční znak v kartuši, který má vpravo umístěný znak Klebelsberků a vlevo hrabat z Lissova. Pravý štít je čtvrcený se srdečním štítkem. Srdeční štítek je nečitelný. V prvním a čtvrtém poli jsou čtyřmi pruhy pokosem. Ve druhém a třetím poli se nachází břevno pokosem a v něm tři šípy, jejichž dřívky jsou společně s hroty ohnuté v půli, směřující vzhůru. Nad štítem je nepříliš čitelná přilba s příkyvadly. Klenot není čitelný. Levý štít je polcený, vpravo pětkrát dělený. Levé pole není čitelné. Nad štítem je korunovaná přilba s příkyvadly a na ní se nachází dva buvolí rohy. Nad kartuší s oběma štíty je koruna. Barvy erbů jsou buď vybledlé, nečitelné anebo nejsou zachovalé a nelze je tak s přesností určit.

Rod Klebersberků: Rod pocházející z Tyrolska, o němž se první prameny objevují v 16. století, kdy byl povýšen do šlechtického stavu v roce 1530. Příslušníci šlechtické linie žijící v rakouských zemích pobývali vesměs v Innsbrucku před druhou světovou válkou. Jan Oldřich získal v roce 1660 český inkolát a o 9 let později byl povýšen do českého stavu svobodných pánů. Jeho syn František Mikuláš držel v Čechách Soběsuky a v roce 1702 byl povýšen do českého hraběcího stavu. Františkovým synem Janem, žateckým hejtmanem, tato hraběcí větev vymřela. Další ze synů Jana Oldřicha, Max Lambert, byl se svými syny povýšen do hraběcího stavu roku 1733. Rod dále pokračoval až k Františku Josefovi Klebelsberkovi, který byl vlastenecky orientovaný aristokrat, jenž stál u zrodu Národního muzea v Praze. Jedním z dalších členů onoho rodu by hrabě František Václav, o němž není zcela zřetelné, či syn byl. Potomci jeho syna Jana Viléma (1765–1852) žili před druhou světovou válkou v Maďarsku.⁸⁷

Klebelsberkové mají ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. Srdeční polcený štítek má v pravém červeném poli dvouocasého lva ve skoku a v levém zlatém poli se nachází zelený stonek se dvěma chmelovými šiškami. V prvním a čtvrtém poli jsou čtyři stříbrné pruhy pokosem. Ve druhém a třetím poli se nachází stříbrné břevno pokosem se třemi šípy, jejichž dřívky jsou společně s hroty ohnuté v půli, směřující vzhůru. Na hlavním štítu jsou tři turnajské přilby s červeno-stříbrnými příkyvadly. Klenot pravé přilby tvoří

⁸⁶ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 278.

⁸⁷ P. MAŠEK, *Šlechtické rody* I., s. 460.

gryf, jenž v předních pařátech drží hlavy dvou mužů s černými pokrývkami hlav. V klenotu prostřední přilby je žena v červeném oblečení mezi dvěma roztaženými křídly. Pravé křídlo je černo-zlaté a levé červeno-bílé. Klenot levé přilby tvoří tři zlaté zkřížené šípy.⁸⁸

Rod z Lissau: Rod pochází z Braniborska a Pomořan, odkud přišel do Čech císařský důstojník Johann z Lissau. Johann získal roku 1635 titul svobodného pána i s českým inkolátem. Jako první statek získal Stránov na Mladoboleslavsku a působil v Chebu jako velitel. Jeho syn Adam Rudolf se stal mladoboleslavským hejtmanem. Jeho syn Rudolf Josef by roku 1702 povýšen do českého hraběcího stavu. Na konci 17. století koupil statek Žumperk a roku 1701 prodal Stránov. Rudolf Josef měl dva syny, z nichž starší zemřel bez potomstva a mladší se stal členem jezuitského řádu, a byl tak posledním mužským potomkem svého rodu

Rod má ve znaku polcený štít. Vpravo je pětkrát dělený červeno-stříbrno-černo-červeno-stříbrno-černě. Nad štítem je korunovaná přilba s příkyvadly, vpravo černo-stříbrné a vlevo červeno-stříbrné. Klenotem jsou stříbrné buvolí rohy, prostrkané třemi korouhvičkami, červenou, stříbrnou a černou, na zlatých žerdích.

2 Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie v Libořicích

Jednolodní barokní kostel byl vystavěn roku 1716 na místě tehdejšího gotického kostela, jehož existenci potvrzuje písemná zpráva ze 14. století zmiňující farní kostel v Libořicích, které tehdy patřily roudnickému klášteru Augustiniánů. Barokní výstavbu z 18. století financovali Maxmilián a Ferdinand z Kolovrat. Roku 1743 byla ke kostelu přistavěna věž. V jižní části lodi kostela je nad vchodem umístěn znak rodu Kolovratů.⁸⁹ Kostel je v současné době zrekonstruovaný.

2.3 Šlechtický znak rodu Kolovratů na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Libořicích

Obrázek: 21

⁸⁸ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 565.

⁸⁹ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 255.

Umístění: Erb se nachází nad vstupem do kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1716

Podoba znaku: Jedná se o znak, který tvoří oválný štít v kartuši. Ve štítu se nachází orlice, která má na hrudi korunovaný srdeční rakouský štítek. Štít je obklopen latinským nápisem. Nad štítem se nachází z velké části nedochovaná šlechtická koruna.

Rod Kolovratů: Za původní sídlo jednoho z nejvýznamnějších českých panských rodů jsou považovány Kolowraty ves a tvrz, které leží na dnešní územní části Prahy 10. V roce 1297 je zmiňován Zosimír z Kolovrat a Průhonic. Dalším předkem je královský maršálek Albrecht z Kolovrat, který založil v roce 1373 augustiánský klášter v Ročově. Jeho 6 synů se zasloužilo o to, že rod se stal nejrozvětvenějším panským rodem v Čechách. Známé jsou větve Bezdrůžická, Novohradská, Žehrovická, Mašřovská, Libštejnská, Kornoužská, Černomínská a Krakovská. Současnosti se dožila pouze poslední rodová větev. Bezdrůžičtí bojovali v husitských válkách proti husitům. Jan Bezdrůžický byl královským radou a vlastnil kromě Bezdrůžic Buštěhrad a Krašov. Majetek po posledním z větve přešel do větve Libštejnské. Novohradští zastávali vysoké dvorské a státní úřady, Zdeněk Novohradský byl v roce 1653 za služby Habsburkům povýšen do hraběcího stavu. Větev vymřela v první polovině 19. století a majetek přešel pod Libštejnské. Větev Žehrovická vymřela již v roce 1510 a Mašřovští, z nichž mnozí byli hejtmany Žateckého kraje vymřeli roku 1623. Velmi početná byla větev Libštejnská, která vymřela až v roce 1861. Tato větev dosáhla velkých úspěchů v politice a zastávala vysoké hodnosti ve státních i církevních úřadech. Nejvíce vynikl její poslední člen František Antonín, představitel zemského vlastenectví a spoluzakladatel Národního muzea, kterému věnoval své mineralogické sbírky a knihovnu čítající 35 000 svazků. Podporoval české kulturní akce a byl prezidentem Královské české společnosti nauk. Roku 1821 se stal předsedou zemské vlády a nejvyšším purkrabím, v letech 1826–1848 stál v čele vídeňského ministerstva vnitra. Po jeho smrti přešly majetky na Krakovské. Tato větev vlivu a bohatství dosáhla až v době bělohorské. Členové této větve zastávali významné státní posty a značně rozšiřovali rodový majetek. Bohatství rodu dokresluje skutečnost, že tři pražské paláce nesou jméno Kolovratský. Mezi

významné novodobé Kolovraty patřil diplomat Hanuš, který se zasloužil v roce 1912 o českou účast v olympijských hrách ve Stockholmu a roku 1939 podepsal petici českých šlechtických rodů. Známí byli též automobilový závodník Alexandr a jeho bratr Jindřich, účastník protinacistického odboje a po r. 1945 velvyslanec v Turecku. Jejich potomkům byl po r. 1989 v rámci restitucí navrácen Kolovratský palác v Praze a zámky v Dianě a Rychnově nad Kněžnou i s pozemky.⁹⁰

Původní znak rodu tvoří modrý štít, ve kterém je orlice z poloviny stříbrná a z poloviny červená, která má zlatou pružinu, zlatou zbroj a od 15. století zlatou korunku kolem krku. Klenot tvoří dvě křídla, jedno stříbrné a jedno červené se zlatou pružinou. Tento erb zůstal Krakovským z Kolovrat. Libštejnští mají v erbu pro rozlišení od roku 1624 rakouský štítek s arciknížecí korunkou. Novohradští při povýšení do hraběcího stavu změnili orlici na dvouhlavého stříbrno-červeného orla. Jediná dosud žijící větev Krakovských z Kolovrat má od roku 1728 ve svém erbu přidanou figuru jednorožce po vymřelých Jeníšcích z Újezda.⁹¹

3 Historický vývoj fary v Libořicích

Libořická fara byla zbudována jako jednopatrová stavba v 2. polovině 18. století, umístěna nedaleko kostela Nanebevzetí Panny Marie. Dnes slouží jako byty k pronajímání.⁹²

3.1 Šlechtický znak rodu Klebelsberků na faře v Libořicích

Obrázek: 22

Umístění: nad hlavním vstupem do fary

Materiál: pískovec

Datace: 2. polovina 18. století

Podoba znaku: V kartuši je umístěn korunovaný erb ve francouzském štítu. Štít je čtvrcený se srdečním štítkem, který je polcený, kde vpravo je lev ve skoku a vlevo se

⁹⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 218.

⁹¹ *Tamtéž*, s. 218-220.

⁹² *Tamtéž*, s. 255.

nachází do sebe propletený stonek se dvěma chmelovými šiškami. V prvním a čtvrtém poli jsou pokosem tři pruhy. Ve druhém a třetím poli se nachází břevno pokosem se třemi šípy, které mají ohnuté dřívky, které směřují s hroty vzhůru. Nad hlavním štítem jsou tři přilby s klenoty. V klenotu pravé přilby je umístěn gryf, držící v pařátech dvě hlavy. V klenotu prostřední přilby se nachází žena mezi dvěma roztaženými křídly. Klenot levé přilby tvoří tři zkřížené šípy.

Rod Klebelsberků: viz strana 54–55

LÍČKOV

První zmínka o vsi Líčkov pochází již z 8. století, kdy český kronikář Václav Hájek z Libočan tvrdí, že v roce 766 byl v Líčkově postaven hrad. Podle písemných pramenů se však v této vsi panské sídlo připomíná až v roce 1342. Jednalo se nejspíše o tvrz, která byla majetkem kostela Všech svatých na Pražském hradě. Od roku 1359 se uvádí majitel Jan z Líčkova, syn chebského měšťana Martina. V současné době spadá vesnice Líčkov pod obec Liběšice v okrese Louny.⁹³

1 Historický vývoj zámku v Líčkově

Původně to bývalo sídlo s vysokou věží, později nádherný zámek a nakonec čtyřhranný dvůr. V roce 1359 byl majitelem Líčkova Jan Chebský, okolo r. 1397 jej koupil Henelin Šadrnicht, před tím držitel Kopist. V letech 1417-1434 byl Líčkov v držení Ilburků. Poté jej zakoupil Jan Vlček z Minic a za doby vlastnictví rodu Vlčků se Líčkovské tvrze stal hrad. V první polovině 16. století přešel hrad do vlastnictví rodu Lobkoviců a Líčkov se stal středem velkého panství. V roce 1594 se Líčkovské panství začalo rozprodávat a majitelem zámku s předhradím a 9 vesnicemi koupil Diviš Hrobčický z Hrobčic. V průběhu 17. století se na Líčkově střídali často majitelé, kteří jej získali buď dědictvím, darováním nebo koupí. Josef Vonibald z Eben po r. 1765 zámek nákladně obnovil včetně kaple sv. Anny a dále bohatě vybavil interiéry. Zřídil i obrazárnu, která čítala na 150 obrazů od uznávaných mistrů (např. Rubens, Škréta, Brandl aj.) Od roku 1835 měli zámek ve vlastnictví Zesnerové ze Špicenberka, kteří jej proměnili v cukrovar a lihovar. Když objekt zakoupil A. E. Dreher, zamýšlel ho opravit, ale přizvaný znalec konstatoval, že oprava není možná, proto vše cenné bylo vybráno a odvezeno.⁹⁴

1.1 Šlechtický znak rodu Ebenů z Brunnenu a Bredů na zámku v Líčkově

Obrázek: 23

Umístění: Jedná se o alianční znak umístěný nad vstupní bránou do areálu zámku.

⁹³ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 280.

⁹⁴ A. SEDLÁČEK, *Hrady zámky* XIV., s. 403-404.

Materiál: pískovec

Datace: 1765⁹⁵

Podoba znaku: Alianční znak je umístěn v kartuši se dvěma štíty. Pravý štít aliančního znaku je čtvrcený a má srdeční štítek. V srdečním štítku se nachází gryf ve skoku s lilí v pařátu. V prvním poli hlavního štítu je polštář s vavřínovým věncem. Ve druhém poli se nachází orlice. V poli třetím je vyrůstající ozbrojená paže s mečem v ruce, na němž je naražená hlava Turka. Pole čtvrté je dělené, dole pětkrát polcené a nahoře zdobené gryfem. Levý hlavní štít je čtvrcený a má srdeční štítek. V srdečním štítku je polštář, na kterém leží koruna. V prvním a čtvrtém poli je umístěný žebřík a v poli druhém a třetím korunovaný kozoroh ve skoku na skalnatém úpatí. Znak podpírají štítonoši – beránci, ohlížející se zpět. Nad kartuší je umístěna koruna.

Rod Ebenů z Brunnenu: Rod pochází ze Švábska, o čemž svědčí prameny již ze 14. století, avšak dle jiných pramenů je původ rodu naopak zakotven v Tridentsku. Georg Eben odešel v 16. století do Slezska a žil ve Vratislavi. Za jeho synů se rod rozdělil do dvou linií. Mladší slezská žila na území Slezska a Pruska. V 18. Století byla linie povýšena do stavu svobodných pánů a užívala predikátu „z Brunnen“. Její poslední známý příslušník, Friedrich, sloužil v hodnosti generála Kolumbijské republiky. Měl potomstvo, avšak další zprávy o rodu nejsou k dispozici. Druhá linie rodu zvaná starší, užívající predikátu „von Brunn“, přišla do Čech v 17. století. Česká panský stav a stav svobodných pánů získali v roce 1677. Karel Ferdinand získal sňatkem v roce 1670 Široké Třebčice u Podbořan a určitý čas vlastnil Červený Hrádek u Seldčan. O 10 let později získal inkolát. Karel Ferdinand neměl mužské dědice a tak statek Červený Hrádek u Seldčan odkázal svému příužnému Josefu Vonibaldovi. Josef Vonibald zakoupil roku 1765 Líčkov u Žatce, který se stal hlavním sídlem rodu. Zámek nechal přestavět, skvostně vyzdobit a shromáždil zde rozsáhlé sbírky umění a starožitností. Jeho zápal pro nákladné sbírky však vedl k ekonomické záhubě a prodeji statků. Vonibaldův syn Karel působil na konci 18. Století ve státní správě. Stal se úředníkem Rakovnického kraje, dále hejtmanem v Českých Budějovicích, a také radou zemského gubernia. Jeho mladší dcera Josefa byla dámou Ústavu šlechticů v Brně. Starší dcera Thekla se provdala za Johanna Lamba, justiciáře

⁹⁵ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 259.

vrchlabského panství. Theklin syn Rudolf byl adoptován svým dědem Karlem, jenž na něj přenesl své rodové jméno i titul svobodných pánů. Rudolf z Lamb-Eben a Brunnen avšak zemřel bez mužských potomků.⁹⁶

Rod má ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. Srdeční štítek je černý a v něm stojí zlatý gryf, který drží v pravém pařátu stříbrnou lilii. V prvním stříbrném poli je červený polštář a na něm zelený vavřínový věnec. Ve druhém zlatém poli se nachází černá orlice. Ve třetím poli červeném je vyrůstající ozbrojená paže držící v ruce meč, na jehož hrotu se nachází hlava Turka. Čtvrté pole je pětkrát polcené černo-zlatě. Nad štítem jsou dvě zlaté korunované přilby s červeno-zlatým příkyvadlem vpravo a černo-zlatým vlevo. Klenotem na pravé přilbě je černá orlice a klenotem na levé přilbě zlatý gryf v pařátu držící hlavu Turka.⁹⁷

Rod Bredů: Bredové byli starým německým rodem pocházejícím z Havellandu již od 13. století. Ve 14. století se rod rozdělil na tři linie: Friesack, Krepen a Bredow. Tyto větve se pak většinou ještě do dalších větví. Jedna větev z linie Friesack získala v roce 1840 povýšení do stavu svobodných pánů a další dvě větve z oné linie získaly titul hrabat. Jedna z nich byla nazývána českou. Během třicetileté války byli v českých zemích bratři Josef Rudolf a Jan Rudolf z Bredy povýšeni do stavu svobodných pánů. Janův syn Rudolf Kryštof získal v roce 1674 hraběcí titul. Bredové drželi v Čechách mnoho statků, ale postupně je začali prodávat. Posledním statkem rodu byly Mezilesice na Chrudimsku na počátku 19. století. Viktor z Bredy (1856–1938) narozený v Bohnicích, byl posledním členem větve z původní linie Friesack, která jako jediná ze všech větších působila v Čechách.

Rod má ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. Srdeční štítek je stříbrný a v něm červeno-zlatá koruna na zlatém polštářku. Hlavní štít má v prvním a čtvrtém stříbrném poli žebřík s červenými rámy na vrchu ohnuté a zlatými schody. Pole druhé a třetí má ve znamení kozorooha ve skoku na stříbrném skalnatém úpatí. Nad štítem se nachází tři stříbrno-zlaté přilby se zlatými korunami, stříbrno-červeným příkyvadlem vpravo a stříbrno-modrým vlevo. Klenotem pravé přilby je vyrůstající stříbrný lev držící v pařátech

⁹⁶ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 108.

⁹⁷ Rudolf Johann MERAVIGLIA-CRIVELLI, *Der Böhmische Adel*, Mautern an der Donau 1885, s. 41.

červený žebřík, klenot prostřední přilby tvoří červená orlice se zlatou korunkou a klenot levé přilby představuje vyrůstající stříbrný kozoroh se zlatou korunkou.

LOUNY

Ve 12. století a pravděpodobně už dříve existovala při brodu přes Ohři na cestě do Saska osada Luna. Město založila Přemyslovská knížata přibližně ve druhé polovině 13. století. Městské jádro tehdy obklopovala předměstí Žatecké, Pražské a Benátky. Za vlády Lucemburků město velmi prosperovalo díky rozvoji chmelařství, vinařství a obilnářství. V době husitských válek vytvořily Louny spolu s Žatcem a Slaným svaz, jehož vojska se účastnila mnoha významných bitev na straně husitů. Roku 1517 postihl město požár, který zničil velkou část města. Za architekta novostavby zničeného kostela sv. Mikuláše si obyvatelé města vybrali Benedikta Rejta. V polovině 16. století byly Louny postiženy za účast v protihabsburském odboji, avšak časem jim byl zkonfiskovaný majetek navrácen. Po roce 1989 se v historickém centru města zrekonstruovaly všechny ulice a většina domů. Louny jsou v očích návštěvníků jedním z nejkrásnějších měst Severních Čech a jsou proto svým starostou právem nazývány Perla na řece Ohři.⁹⁸

1 Historický vývoj domu rytířů Sokolů z Mor č. p. 43 v Lounech

Dům rodiny Sokolů z Mor nebo také městské muzeum v Lounech pochází z dob mezi lety 1470–1480 avšak první písemná zmínka o domě č. p. 43 se objevuje ve třetí městské soudní knize k r. 1402.⁹⁹ Páni Sokolové vlastnili dům od roku 1466. V první polovině 16. století se stal obecním majetkem. Roku 1890 ho zrestauroval český architekt Josef Mocker.¹⁰⁰ Roku 1889 se do domu přestěhovalo městské muzeum města Loun. V současné době se v domě nachází stálá expozice zaměřená na dějiny husitství v severozápadních Čechách. V gotickém sále muzea a jeho dalších prostorách jsou pak pořádány různé tematické výstavy.¹⁰¹

⁹⁸ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 321.

⁹⁹ *Město Louny: Historický vývoj muzea v Lounech [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z <https://www.muzeumlouny.cz/dum-sokolu-z-mor-9311>.*

¹⁰⁰ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 316.

¹⁰¹ *Město Louny: Historický vývoj muzea v Lounech [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z <http://www.louny.eu/atraktivita/dum-sokolu-z-mor/683/>.*

1.1 Šlechtický znak rodu Sokolů z Mor na domě rytířů Sokolů z Mor č. p. 43 v Lounech

Obrázek: 24

Umístění: V obdélném arkýři umístěném nad vchodem do domu.

Materiál: pískovec

Datace: 2. polovina 15. století

Podoba znaku: Znak je vyobrazen na nakloněném kolčím štítu. V poli štítu je umístěn hák s hrotem směřujícím vzhůru. Nad štítem se nachází kolčí přilba s příkyvadly natočená doprava. Klenotem je hrot z háku.

Znak rodu Sokolů z Mor: Sokolové z Mor byli původně měšťanská rodina žijící v královském městě Louny. V 15. století jsou již známi jako Sokolové z Mor, kterým patřila ves Mory, podle níž si upravili své jméno. Václav Sokol z Mor koupil v roce 1517 statek Vršovice s tvrzí, a také hrad s městečkem Slavětínem. V roce 1537 koupili ves Černčice a připojili ji k Vršovovicím. Rod si udržel Vršovice jen do roku 1589 a věnoval je Slavětínu. Posledním majitelem Slavětína z rodu Sokolů byl Albrecht, který zemřel roku 1619. Na počátku 17. století všichni členové rodu Sokolů z Mor vymřeli. Po roce 1620 o nich nejsou již žádné zprávy.¹⁰²

Rod má ve znaku štít dělený pokosem, kde pravá dolní část je zbarvena červeně a levá horní stříbrně. Přes štít je šikmo položený hák s hrotem – halapartnou. Nad červeno-stříbrnými příkyvadly a stejnobarevnou točenicí jsou v klenotu umístěny dva rohy, pravý červený a levý stříbrný.

2 Historický vývoj kostela sv. Petra v Lounech

Původně románský kostel doložen z roku 1359, přestavěn a o nový presbytář rozšířen v 2. polovině 14. století. V 2. polovině 15. století byl kostel upravován. Dnes má kostel podobu gotického stylu s původně románskou lodí a pětibokým klenutým presbytářem. V 70. letech

¹⁰² J. PELANT, *Erby*, s. 424.

19. Století kostel koupil Podnikatel František Hýra se záměrem zřídit zde rodinnou hrobku. Po úpadku však připadl kostel zpět obci a později byl propůjčen evangelické církvi.¹⁰³

2.1 Šlechtický znak rodu Světeckých z Černčic na kostele sv. Petra v Lounech

Obrázek: 25

Umístění: Nad západním vstupem do kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 2. polovina 15. století

Podoba znaku: Znak tvoří gotický štít zdobený břevnem pokosem, v němž jsou umístěny tři hvězdy. Břevno je má na obou stranách dvěaproti sobě jdoucí květy. Znak nemá přílbu, příkyvadla ani klenot.

Rod Světeckých z Černčic: Starý vladycký rod, jenž si odvodil své jméno podle vsi Černčice poblíž Loun a podle statku Bedřichův Světec. Oba statky držel Mikuláš Světecký z Černčic ve 2. polovině 15. století. Mikuláš byl hofrychtěrem pomáhajícím podkomořímu se správou královských komorních důchodů. Jemu patří vedle obou statků také majetek v královském městě Louny. Mikuláš však Černčice odprodal, ale zároveň vyženil s Annou Libínskou z Blatna statek Libínky. Jan Světecký z Černčic, syn Mikuláše, udržel Bedřichův statek až do roku 1538. Statek odkoupil Děpolt z Lobkovic.¹⁰⁴ V 17. Století se rod usadil v Litoměřicích. Jeden z potomků rodu, Petr Kašpar působil v letech 1746–1753 jako třeboňský archivář a publikoval spis o mírách a váhách v Čechách. Další z významných potomků Světeckých z Černčic byl Josef Johann, jenž se v 70. letech 18. století stal úředníkem hejtmanství v Žatci. V roce 1840 získali bratři Ignác, Antonín a Filip potvrzení svého šlechtického stavu a predikátu. Antonín působil zpočátku své kariéry jako učitel na gymnáziu v Praze na Malé straně. A od počátku 20. let 19. století byl profesorem na

¹⁰³ K. KUČA, *Města a městečka* 3, s. 655.

¹⁰⁴ J. PELANT, *Erby*, s. 438.

gymnáziu v Litoměřicích. Patrně jeho sestrou byla Johanna Světecká z Černčic, manželka Josefa Jungmanna.¹⁰⁵

Znak rodu tvoří modrý štít, ve kterém je červené břevno pošikem se třemi zlatými hvězdami. Nad modro-zlatými příkyvadly vpravo a modro-červenými vlevo se v klenotu nachází modré křídlo, ve kterém se opakuje červené břevno pošikem se třemi zlatými hvězdami. Dříve byla v erbu užívána z obou stran břevna se dvěma červenými, proti sobě jdoucími květy.¹⁰⁶

3 Historický vývoj domu č. p. 112 v Lounech

Dům je historickou budovou nacházející se v ulici Pražská u Mírového náměstí. Na průčelí domu se dochoval renesanční znak Zákostelských z Bílejova, kteří dům vlastnili v 2. polovině 16. století.

3.1 Šlechtický znak rodu Zákostelských z Bílejova na domu č. p. 112 v Lounech

Obrázek: 26

Umístění: nad vchodem domu

Materiál: barvený pískovec

Datace: 2. polovina 16. století

Podoba znaku: Renesanční štít mající tři pole. V pravém a levém je umístěna lilie. V černém klínu štítu je umístěn šedý štítek. Černá kolčí přilba zdobena černo-stříbrnými příkyvadly. Přilba je zdobena dvěma černo-stříbrnými křídly.

Rod Zákostelských z Bílejova: Vladycký rod pocházející z města Loun. V roce 1584 koupil Jakub Zákostelský z Bílejova od Jana Václava z Lobkovic Chodžov, který později připojil k Vršovicím. Vršovice zakoupil od Jana ml. Sokola z Mor roku 1589. Jakubův syn dodnes neznámého jména patrně předešel svého otce smrtí, protože majetek zdědil až

¹⁰⁵ P. MAŠEK, *Šlechtické rody* II, s. 335.

¹⁰⁶ J. PELANT, *Erby*, s. 438.

Jakubův vnuk Bohulas, pán na Počedělicích a Kysré, které získal roku 1612. Počedělice a Kysré však o tři roky později prodal Prokopovi Dvořeckému z Olbramovic. Z konce 16. Století je nám známa Anna Zákostelská z Bílejova, manželka Jana ml. Winkelmannu z Hasentalu a na Vodolici. Dále Kateřina, provdaná za Jana Kutnauera ze Sonnensteina, která pro svou víru odešla z českých zemí.¹⁰⁷

Ve štítu znaku mají tři pole. Pravé a levé pole je červené se stříbrnou lilií umístěnou v nich. V černě zbarveném klínu je další menší klínek. Přilba má zlatou korunu a v klenotu jsou dvě křídla stříbro-černě dělená. Spodní část pravého křídla a vrchní levého má stříbrnou barvu. Vrchní část pravého křídla a spodní levého je černá.

4 Historický vývoj Mariánského sloupu v Lounech

Mariánský sloup byl zbudován v roce 1673 českým raně barokním sochařem Janem Jiřím Bendlem.¹⁰⁸

4.1 Šlechtický znak vladyků z Vosrštejna na Mariánském sloupu v Lounech

Obrázek: 27

Umístění: na soklu sloupu

Materiál: pískovec

Datace: 1673

Podoba znaku: Ve znaku se nachází štít dělený četnými břevny pokosem a na nich kosmo položená štika. Nad štítem je přilba s korunou a příkvydly. Klenot tvoří dvě křídla.

Rod vladyků z Vosrštejna: Jedná se o šlechtický znak, který drželo několik měšťanů, jež získali v roce 1589 stejný erb a vladycký přídomek „z Vosrštejna“. Mezi ně patřili Jan Vodička Dvorský, Kryštof V. Horský, Václav Chlumecký a Jan Šiftla. Jednalo se o tzv. erbovní strýcovství, kdy jednotlivec přijal k erbu a přídomku další osobu či osob více a těm

¹⁰⁷ *Ottův slovník naučný* IV, Praha 1891, Zákostelští z Bílejova, s. 54.

¹⁰⁸ E. POČHE, *Umělecké památky Čech* 2, s. 321.

bylo následně panovníkem obojí potvrzeno vydanou listinou. Erbovní strýcové spolu většinou byli v nějakém vzájemném vztahu, jako třeba rodinný, genealogický anebo profesní či sociální.¹⁰⁹

Rod má ve znaku štít dělený pěti břevny pokosem barev zlaté, modré, stříbrné, červené a stříbrné. V prostředním stříbrném břevnu je kosmo položená plovoucí štika. Nad štítem se nachází kolčí přilba se zlatou korunou a se stříbrno-červenými a zlato-modrými příkvydly. V klenotu jsou dvě křídla, z nichž pravé stříbrné, dělené červeným břevnem pokosem a levé modré, dělené zlatým břevnem pošikem.

¹⁰⁹ Informace o rodu a také jeho znaku poskytli v podobě písemné korespondence pan Stanislav Kasík a ThLic. Jiří Havrlant, Th.D. Pan Havrlant bude ony poskytnuté informace publikovat ve své budoucí práci.

LUBENEC

Vesnice Lubenec existovala již počátkem 12. století, kdy byla v majetku benediktinského kláštera v Kladrubech. V polovině 14. století se vesnice dostala do rukou světské šlechty a byla začleněna do panství Petrohrad. Není známo, kdy přesně byl Lubenec povýšen na městečko, avšak první písemná zmínka, v níž je Lubenec nazýván městečkem, pochází z roku 1579 a o 10 let později je na pečeti poprvé doložen městský znak. Až do třicetileté války byl Lubenec národnostně smíšený a poté až do konce II. světové války v něm převládalo německé obyvatelstvo. V 19. století byly v Lubenci založeny průmyslové podniky, zejména roku 1846 porcelánka v bývalé osadě Jeleny. Po r. 1945 byla historická zástavba městečka málem zcela zničena. Lubenec tak ztratil velkou část své historické identity.¹¹⁰

1 Historický vývoj bývalé porcelánky

Původně lovecký zámek, postaven v barokním slohu, patřící rodu Michnů z Vacínova. V druhé polovině 19. století byl upraven pro potřeby tehdejší porcelánky a rozšířen o dvě etážové tovární budovy. Provoz porcelánky byl však před rokem 2006 ukončen a do roku 2016 probíhala přestavba bývalé porcelánky na nový dům pro seniory.¹¹¹

1.1 Šlechtický znak rodu Michnů z Vacínova a Kolovratů na bývalé porcelánce v Lubenci

Obrázek: 28

Umístění: Alianční znak je umístěn nad vstupním portálem porcelánky.

Materiál: barevný pískovec

Datace: 1708¹¹²

¹¹⁰ B. ROEDL a kol., *Okres Louny: Průvodce*, s. 95.

¹¹¹ *Obec Lubenec: Historický vývoj bývalé porcelánky*: [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z <https://pamatkovykatalog.cz/?element=2299313&action=element&presenter=ElementsResults>.

¹¹² Datace je umístěna pod šlechtickým znakem na památce.

Podoba znaku: Oba dva znaky jsou na oválném štítu v kartuši. Okolo štítů jsou rostlinné motivy. Pravý štít je dělen pošikem. V levé horní části je umístěna zlatá orlice s korunkou a roztaženými křídly. V pravé dolní části se nachází zlatý lev. Nad kartuší je zachovalá část koruny. Znak chybí přilba a klenot.

Rod Michnů Z Vacínova: Zakladatelem rodu byl Martin Micha, který získal erb a přídomek z Vacínova. Měl dva syny, které připravil k úřednické dráze u královského dvora. Starší syn Pavel se stal sekretářem v České kanceláři a patřil k tvrdým odpůrcům stavovské opozice. Po Bílé byl roku 1622 povýšen do stavu panského a roku 1627 do stavu hraběcího. Získal konfiskované statky, mezi něž patřily například Hlubočepy, Jinonice, Libeň, Dolní Březany a další statky v okolí Prahy. V letech 1623–1626 a 1627 držel také Konopiště s hradem, kde prováděl ostrou protireformační politiku. Později nesmírně zbohatl díky spojenectví s místodržitelem Karlem z Lichtenštejna a Albrechtem z Valdštejna. Rod se za dalších členů rodu rozdělil do tří větví. Jedna z rodových větví se poněmčila a převzala predikát „z Waitzenhofenu“. Rod vymřel po meči roku 1877 Bedřichem Janem Michnou z Vacínova, úředníkem na českém guberniu, okresním hejtmanem v Liberci, a také vedoucím okresního úřadu v Hradci Králové.¹¹³

Znak rodu se po povýšení do stavu říšských hrabat změnil na čtvrcený štít a srdeční štítek. V srdečním modrém štítku je zlaté písmeno F a na štítku umístěna zlatá koruna. První a čtvrté pole hlavního štítu má červeno-stříbrné pruhy. V druhém poli je umístěna černá orlice s roztaženými křídly a zlatou korunou. Ve třetím poli se nachází zlatý dvouocasý lev s korunou. Klenot tvoří páv přirozené modré barvy, jenž drží prsten v zobáku.¹¹⁴

¹¹³ J. PELANT, *Erby*, s. 286-287.

¹¹⁴ Tamtéž, s. 286.

MILOŠICE

Milošice v současné době spadají pod obec Měcholupy. První písemná zmínka o Měcholupech pochází z konce 13. století. Před rokem 1332 patřily Měcholupy vyšehradskému panovníkovi Janu Olbramovci, který vybíral poplatky ze svého majetku v oné vsi. Po deset let se majitelé Měcholup často měnili. V roce 1860 koupil tehdejší ves Měcholupy velkopřemyslník Antonín Dreher. Dreherové byli vlastníky vsi až do roku 1948. Za jejich držav byl postaven nový pivovar, přestavěn zámek a upraven mlýn. Stará vesnice byla v červnu roku 1875 povýšena na městečko.¹¹⁵

1 Historický vývoj sochy sv. Jana Nepomuckého

Socha sv. Jana Nepomuckého byla postavena v roce 1728 na trojbokém soklu, jehož horní okraj oživují tři putti neboli amoreti.¹¹⁶ Donátorem sochy byl Sanečník František Xaverius Tansus, pán na Milošicích.

1.1 Šlechtický znak na soše sv. Jana Nepomuckého

Obrázek: 29

Umístění: Znak je umístěn na spodní části soklu na čelní straně v kartuši. Socha sv. Jana Nepomuckého je situována na křižovatce u zámku

Materiál: pískovec

Datace: 1728

Podoba znaku: Znak tvoří korunovaný španělský štít v kartuši, v jehož poli se nachází strom, před jehož kmenem leží čelně hledící dvouocasý lev. Ocas má jednu obtočen kolem kmene stromu. Nad španělským štítem je umístěna kolčí přilba s příkyvadly. Nad přilbou je umístěna koruna s klenotem, kterým je paže ve zbroji nesoucí meč. Klenot provázejí písmena, vždy čtyři ve dvou řádcích: SF/AC – KT/GW

¹¹⁵ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 336.

¹¹⁶ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 392.

Rod a znak rodu: Majitelem znaku je Saneinan František Xaverius Tansus, pán na Milošicích. O rodu i jeho znaku nejsou dostupné podrobnější informace.

NEPOMYŠL

Městečko Nepomyšl se nachází v západní části někdejšího historického Žatecka. Svoji polohou, na úpatí Doupovských hor, leží na pomezí dvou hlavních vodních pánví.¹¹⁷ První písemný doklad se dochoval ze 14. století. V letech 1361-1409 drželi obec pánové z Janovic. V průběhu 15. a 16. století se zde vystřídalo mnoho majitelů. Za třicetileté války byla obec vypleněna Švédy a její obyvatelé byli zbaveni všech privilegií. Otázka, kdy byla obec povýšena na městečko, zůstává stále nezodpovězena. Roku 1717 udělil císař Karel VI. obci právo dvou jarmarků do roka. Z 18. století je také doložen městský znak. V období 1. republiky byla Nepomyšl městem se zámekem a dvorem Herbersteinů, se 3 mlýny a kaolínovými závody.¹¹⁸

1 Historický vývoj zámku v Nepomyšli

V době, kdy drželi obec pánové z Janovic, není známo, zda zde stála tvrz. První zmínky o tvrzi a jejích majitelích se objevují až koncem 15. století, kdy držiteli tvrze byli bratři Jindřich a Jan z Údrče. V roce 1510 měl tvrz v držení Alexander hrabě z Leisneka a dále jeho bratr Huk, který byl v roce 1521 velitel stavovského vojska. Poté přecházelo vlastnictví na další potomky. V roce 1589 koupili zámek pánové ze Štampachu a v roce 1623 Heřman z Questenberka. Jeho dcera Alžběta odkázala panství svému manželovi Gundíkarovi, knížeti z Dietrichštejna, jehož rodu až do vymření zůstalo.¹¹⁹

1.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na zámku v Nepomyšli

Obrázek: 30

Umístění: Znak se nachází nad hlavním vchodem do zámku

Materiál: barvený pískovec

¹¹⁷ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 375.

¹¹⁸ *Městys Nepomyšl: o městysi: [online]. [cit. 2019-04-07]. Dostupné z <http://www.nepomysl.snadno.eu/Historie.html>.*

¹¹⁹ A. SEDLÁČEK, *Hrady zámky XIV.*, s. 363.

Datace: 2012

Podoba znaku: Znak tvoří štít položený do stříbrno-červeného knížecího pláště a zlato-červené knížecí koruny. Ve štítu, zlato-červeným pokosem děleném, jsou dva stříbrné vinařské nože se zlatými rukojeti.

Rod Dietrichštejnů: viz strana 14–15

2 Historický vývoj kostela sv. Mikuláše v Nepomyšli

Kostel umístěný v severovýchodním cípu náměstí města. Původně gotický kostel, připomínán již před r. 1384, byl přestavěn do barokního slohu v kostel jednolodní v 1. polovině 18. století.¹²⁰

2.1 Šlechtický znak rodu Dietrichštejnů na kostele sv. Mikuláše v Nepomyšli

Obrázek: 31

Umístění: Erb se nachází nad vchodem kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1. polovina 18. století

Podoba znaku: Jedná se o korunovaný znak, který má kulatý štít ovinutý řetězem Řádu Zlatého rouna. V děleném štítu pokosem jsou dva vinařské nože s rukojeti. Okolo štítu je řetěz Řádu zlatého rouna. Štít má příkyvadla, na kterých sedí dva dětští andělé neboli štítonoši, držící knížecí korunu nad štítem.

Rod Dietrichštejnů: viz strana 14–15

¹²⁰ K. KUČA, *Města a městečka* 4, s. 307.

NOVÉ SEDLO

Nejstarší zmínka o obci se datuje na 13. únor 1249, kdy král Václav I. vyhotovil v Žatci dokument, kterým klášteru Waldsassen věnuje za škody utrpěné válkou tvrz Sedlo s honitbou, rybolovem a lesy. Podle záznamů tvrz Nové Sedlo zcela lehla popelem a byla znovu nově vystavěna, tehdy již jako Nové Sedlo.¹²¹ V roce 1444 se Nové Sedlo objevilo na mapě. V tomto roce odkoupil od vladyky Jana z Měrunic lenní statek Nové Sedlo Henrich Fuka z Krásného Dvora.¹²² V roce 1454 přechází Nové Sedlo do majetku hraběte Kolovrata Krakovského. Od počátku 16. století se zde vystřídalo mnoho majitelů a v průběhu 17. – 18. století jej vlastnil rod Kulhánků (později pánů z Klaudenštejna). Jan František Kulhánek byl v roce 1773 povýšen do stavu hraběcího. Jeho syn Rudolf prodal statek Nové Sedlo společně se statkem Chudeřín zemskému advokátovi dr. Pavlovi Klinerovi, který je počátkem 19. století prodal rodině Schwarzenfeldů. V osmdesátých letech 20. Století se stává obec Nové Sedlo střediskovou obcí, pod kterou spadají obce Březany, Číňov, Chudeřín, Sedčice a Žabokliky.¹²³

1 Historický vývoj sousoší Nejsvětější Trojice v Novém Sedle

Barokní sochařské dílo vzniklo přibližně roku 1730. V roce 1887 bylo sousoší opraveno.¹²⁴

1.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna na sousoší Nejsvětější Trojice v Novém Sedle

Obrázek: 32

Umístění: Znak se nachází v soklu sousoší.

Materiál: pískovec

¹²¹ *Obec Nové Sedlo: O obci: [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/nove-sedlo/>.*

¹²² Milan MYSLIVEČEK, *Erbovník aneb kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě: podle starých pramenů a dávných ne vždy věrných svědectví 2*, Praha 1997, s. 106.

¹²³ *Obec Nové Sedlo: O obci: [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/nove-sedlo/>.*

¹²⁴ E. POCHE, *Umělecké památky Čech 2*, s. 499.

Datace: 1730

Podoba znaku: Znak je umístěn v kartuši. Tvoří ho dělený štít, kde v horní polovině je umístěn jednorožec ve skoku. V dolní polovině jsou tři vystřelené dělové koule.

Rod Kulhánků z Klauzenštejna: viz 35–36

OBORA

Ves Obora se připomíná poprvé v roce 1268 jako majetek krále Přemysla II., který ji tehdy vyměnil za jiné zboží s pražským biskupem Janem III. z Dražic. Od roku 1347 se v državě Obory majitelé často měnili, až do roku 1474, kdy ji získali Novohradští z Kolovrat. Páni Novohradští Kolovratové ji vlastnili do roku 1546, kdy Oboru koupil Bohuslav Hasištejnský z Lobkovic. Roku 1568 byla ves prodána Šebestiánovi z Vřesovic. Jeho potomci seděli na tvrzi zbudované již v 16. století jako páni Obory a to až do roku 1654, kdy ji prodal Volf starší z Vřesovic Linhartům z Neuenberka. Roku 1660 ji koupila markraběnka Sylvia Kateřina Bádenská a připojila k panství vršovickému. Rod Bádenských držel Oboru až do roku 1782, kdy ji koupil kníže Jan ze Schwarzenberka. Schwarzenberkové byli jejími majiteli až do první pozemkové reformy v roce 1924.¹²⁵

1 Historický vývoj kostela sv. Kateřiny v Oboře

Původně středověký farní kostel je poprvé zmiňován v písemných listinách z roku 1363 a 1384. V 18. století došlo ke stavebním úpravám, kdy byl r. 1731 přestavěn na jednolodní barokní kostel.¹²⁶ V této době držel ves Oboru rod Bádenských, který nechal kostel sv. Kateřiny postavit, což dokládá rodový znak stavebníka na kostele.

1.1 Šlechtický znak rodu Baden-Durlach na kostele sv. Kateřiny v Oboře

Obrázek: 33

Umístění: Znak je umístěn na západní straně kostela nad hlavním vchodem.

Materiál: pískovec

Datace: 1731¹²⁷

¹²⁵ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 355.

¹²⁶ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 2, s. 517.

¹²⁷ *Tamtéž*, s. 517.

Podoba znaku: Znak je vyobrazen v kartuši. Hlavní štít má devět polí. V prvním poli je šachovnice. Druhé pole je polcené, nahoře květina a dole divoký kanec. Ve třetím poli se nachází lev ve skoku s korunou. Čtvrté pole má ve znamení kůl a v něm tři krokve. V pátém poli je španělský štít s břevnem pokosem. V šestém poli se nachází dvě křídla. Pole sedmé dělené má nahoře umístěného polovičního lva ve skoku a dole pět vlnovitých břeven. Osmé pole je polcené, vpravo dělené břevnem a vlevo lev ve skoku. V devátém poli se nachází šachovnice. Na znaku je umístěna knížecí koruna.

Rod Baden-Badenů: Zakladatelem rodu Baden byl Berthold hrabě v Breisgau žijící v 2. Polovině 10. Století. Rod pocházel z Korutan a užíval jména „z Zähringenu“. Od roku 1112 užíval jména „Baden“ a titulu markrabat. Na počátku 16. Století se rod rozdělil na linie Baden-Baden a Baden-Durlach. Bádenské území bylo roku 1803 povýšeno na kurfiřtství a roku 1806 na velkovévodství. V Čechách získali příslušníci rodu Baden několik panství a to díky Anně Sylvii Kateřině Caretto di Millesimo (1606–1664), která byla provdána za markraběte Leopolda Viléma. Díky jejich sňatku získal rod Baden statky Lovosice, Vršovice u Loun, Podbořany aj. Ludvík Vilém z Badenu získal sňatkem se Sibylou Augustou Sachsen-Lauenburg (1675–1733) statky Horní Hrad, Kfely, Údrč a několik dalších statků na Chebsku a Loketsku. V majetku rodu Baden zůstaly statky do roku 1811.¹²⁸

Rod má ve znaku štít, který je dělen na devět polí. V prvním poli je stříbrno-červená šachovnice. Druhé pole je polcené, nahoře stříbrné s červenou květinou a dole zlaté s červeným divokým kancem na palouku. Třetí pole stříbrné a v něm červený lev ve skoku se zlatou korunou. Čtvrté pole červené se stříbrným kulem a v něm tři černé krokve. V pátém zlatém poli se nachází červené břevno pokosem. V šestém modrém poli je jedno stříbrné křídlo. Pole sedmé dělené, nahoře zlaté s polovinou červeného lva ve skoku a dole pět vlnovitých břeven – dvě jsou stříbrná a tři modrá. Osmé pole je polcené, vpravo dělené červeným břevnem a vlevo vyobrazen černý lev ve skoku. V devátém poli je modro-zlatá šachovnice. Nad štítem se nachází 10 přileb s červeno-stříbrno-modro-černo-zlatými příkvydly. Přilby jsou zdobeny klenoty, z nichž zprava to jsou: zlato-červený vysoký

¹²⁸ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 41.

čepce, muž ve zlatém oděvu se třemi černými krokvemi a červeným pláštěm, tři zelená pštrosí pera, vyrůstající červený lev se zlatou korunou, červeno-zlaté rohy, muž v modrém oblečení s modrým čepcem, stříbrné buvolí rohy s červenou květinou mezi nimi, muž ve zlatém čepci a rouchu s obrázkem černého divokého kance na nich, kruh se zlatou látkou na něm přidělanou a v ní černý lev a poslední klenot (vlevo) stojí muž ve zlatém rouchu s červeným pruhem na břichu a místo rukou má stříbrné buvolí rohy.

PANENSKÝ TÝNEC

Název obce, původně Týnec, vznikl ze slova otýnění neboli ohrazení kůly. Později byl podle klarisek v klášteře doplněn o delší název na Panenský Týnec. Městečko vzniklo na místě, kde archeologické nálezy dokládají starobylé prehistorické osídlení z kultury halštatské, laténské, Germánské a Slovanské. První dochovaná písemná zmínka se váže k r. 1115, kdy byl Týnec spojován s klášteřem v Kladrubech. Týnec býval hrazeným místem a se dvěma bránami. Na východě brána Pražská a na západě Lounská. Obě však musely být zbourány při stavbě císařské „Lipské silnice“ v roce 1799. Po této silnici se do Panenského Týnce sjeli 19. srpna 1813 tři tehdejší „zeměpáni“: císař František I., pruský král Bedřich Vilém III. a ruský car Alexandr I., který zde i přespal.¹²⁹

1 Historický vývoj Chrámu Panny Marie v Panenském Týnci

Rytíř Habart ze Žerotína založil v roce 1293 v Týnci klášter, uvedl do něho klarisky z Anežského kláštera v Praze a daroval jim ves Lužetin a polnosti s kusem lesa poblíž Týnce. Asi v roce 1371 započala výstavba velkolepého gotického klášterního kostela, který však zůstal nedokončen. Stavbu narušil požár v roce 1382 a po obnově prací jej roku 1420 husité vypálili. Krátce před r. 1443 ho Jaroslav a Plichta ze Žerotína obnovili a bohatě obdarovali. Po vymření mužských členů rodu Žerotínů se dalšími patrony kláštera stali Zajícové z Házmburka, kteří klášter vlastnili do konce 15. století, neboť v roce 1497 získali Panenský Týnec se Žerotínem jiní majitelé. V 16. století byl týnecký klášterní konvent renesančně přestavěn a rozšířen. Po Bílé hoře císař Ferdinand II. obnovil mateřský klášter v Praze a jeptišky se tam z Panenského Týnce vrátily. Panenský Týnec pak sloužil jen k letnímu pobytu abatyše a některých jeptišek z Anežského kláštera a jako správní sídlo statku. V roce 1782, za josefínských reforem, byl klášter v Panenském Týnci spolu s mateřským klášteřem v Praze definitivně zrušen a jeho majetek připadl náboženskému fondu. V roce 1797 koupil statek Panenský Týnec pražský měšťan Jan Tuscany, který však již v roce 1800 zemřel a byl také v Panenském Týnci pochován. Jeho rod držel Panenský

¹²⁹ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 426.

Týnec až do roku 1854. Tuskánové přestavěli v první polovině 19. století dřívější klášterní konvent na zámek, který jim sloužil k občasnému pobytu, především v létě.¹³⁰

1.1 Šlechtický znak rodu Žerotínů na chrámu Panny Marie v Panenském Týnci

Obrázek: 34

Umístění: Erb je umístěn vpravo na vstupní bráně kláštera.

Materiál: pískovec

Datace: konec 13. století

Podoba znaku: Erb tvoří gotický štít, v němž je kosmo položená orlice.

Rod Žerotínů: Předkové rodu Žerotínů či také Žirotínů se uváděli již v 1. polovině 13. století na vsi Hořovicích. Připomínáni jsou konkrétně bratři Habart a Neustup z Hořovic v letech 1229–1243. Hořovický hrad byl založen zřejmě již na přelomu 13. a 14. století zmiňovaným Habartem, jenž také před rokem 1290 založil hrad Žirotín, podle kterého jeho potomci přijali své nové jméno – Žirotínové. Hrad se v nejstarších pramenech nazývá Žirotín, ale od konce 16. století převládl název Žerotín, jenž se dochoval dodnes. Habart ze Žirotína také založil městečko Panenský Týnec, v němž nechal založit klášter. Pro Habarta to mělo být jisté odškodnění za to, že král nejspíše odejmul Habartovu otcí Janovi Louny, později povýšené královské město. Z Habartových synů nejvíce vynikli Jaroslav a Plichta, kteří bojovali na straně řádu Německých rytířů v Prusku. Plichta roku 1322 doprovázel krále Jana Lucemburského do Bavor, kde v bitvě u Mühldorfu padl. Během husitských válek stáli Žirotínové na straně císaře Zikmunda. V roce 1420 jim císař Zikmund za pomoc proti husitům zastavil několik statků v místech dnešního Lounska. Po husitských válkách se Žirotínové snažili obnovit vypálený klášter klarisek v Panenském Týnci, avšak finančně se zřetelně vyčerpali. Jaroslav ze Žirotína, jenž přežil svého bratra Plichtu i jeho jediného syna udržel rodový Žirotín zřejmě jen do roku 1462 a zemřel jako poslední mužský člen rodu.

¹³⁰ R. ANDEĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 367.

Jaroslavova dcera Žofie byla provdána za Mikuláše z rodu Hasištejnských z Lobkovic a s druhou dcerou Kateřinou se oženil Soběslav z Miletínka. Rodový erb Žerotínů byl přidán do dvou větví pánů z Lobkovic – Hasištejnských z Lobkovic a Popelů z Lobkovic.¹³¹

Erb Žerotínů tvoří stříbrný štít. Ve štítu je kosmo položená černá orlice se zlatým perizoniem, zlatou zbrojí a červeným jazykem. Přilba nad štítem má černo-stříbrnými příkyvadla se zlatou korunou. V klenotu jsou umístěna tři pera – postranní stříbrné barvy a prostřední černé.¹³²

1.2 Šlechtický znak rodu Žerotínů na chrámu Panny Marie v Panenském Týnci

Obrázek: 35

Umístění: Erb je umístěn vlevo na vstupní bráně kláštera.

Materiál: pískovec

Datace: konec 13. století

Podoba znaku: Erb tvoří gotický štít, v němž je kosmo položená orlice.

Rod Žerotínů: viz strana 81

¹³¹ J. PELANT, *Erby*, s. 566.

¹³² *Tamtéž*, s. 566.

PERUC

Do povědomí veřejnosti se Peruc zapsala především romantickou pověstí o setkání knížete Oldřicha a Boženy. První písemná zmínka o Peruci je v pramenech doložena z roku 1170, kdy patřila bratrům Meškovi a Hroznatovi. Před husitskými válkami vlastnil část Peruce premonstrátský klášter na Strahově. Později se v državách vsi vystřídala řada rozličných majitelů. Mezi majitele patřili třeba v 16. století Pětipesští a před třicetiletou válkou Hruškové z Března. V roce 1673 koupil Peruc Jan Jetřich z Ledeburu, jehož potomci zde sídlili až do roku 1798. V letech 1814–1945 vlastnili Peruc Thunové.¹³³

1 Historický vývoj kostela sv. Petra a Pavla v Peruci

Původně středověký gotický kostel ze 14. století. V letech 1722–1725 byl přestavěn na barokní jednolodní kostel za Ledeburů, vlastníků obci Peruc v 17. – 18. století. Nechal jej přestavět architekt Petr Pavel Columbani.¹³⁴ Roku 1824 byl obnoven na barokní obdélný kostel s oblé uzavřeným presbytářem a hranolovou věží nad východním (hlavním) průčelím.¹³⁵

1.1 Šlechtický znak rodu Ledebour-Wicheln na kostele sv. Petra a Pavla v Peruci

Obrázek: 36

Umístění: Erb je situovaný nad vchodem do kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1725

Podoba znaku: Znak je umístěn v kartuši, dělen do dvou oválných štítů. Pravý štít má jednu krokev. V levém štítu jsou čtyři vodorovné pruhy. Nad kartuší se nachází koruna.

¹³³ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 432.

¹³⁴ P. DAVID – V. B. SOUKUP, *777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky*, Praha 2002, s. 198.

¹³⁵ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 3, s. 40.

Rod Ledebour-Wicheln: Německý šlechtický rod pocházející z Vestfálska. Jedna z větví Ledeburů, Ledebour-Wicheln, získala statky v Čechách v roce 1657, kdy Jan Jetřich zdědil východočeský statek Golčův Jeníkov a koupí získal v roce 1673 ves Peruc. Ledeburové nechali přestavět zdejší sešlý zámek do barokní podoby pro svůj letní pobyt. Rod si udržel Peruc do roku 1798, vlastnili však mnoho dalších statků v severních Čechách. Jistý Klement August Ledebur (1772–1846) hmotně podporoval Národním muzeum jako příslušník české vlastenecké šlechty a nechal přestavět zámek Křemyž. Jeho syn Adolf zase koupil v roce 1866 zámek Milešov jako své letní sídlo. Adolf také koupil palác v Praze na Malé straně, který je dodnes proslulý svými terasovitými zahradami. Jeho syn Jan se stal rakouským ministrem orby v Badenio kabinetu v letech 1895–1897 a v 90. letech 19. století nechal v blízkosti Křemyže postavit velkou rodinnou hrobku s kaplí v gotickém stylu. Hrobka však byla v roce 1919 zbořena. Ledeburové si udrželi své statky až do roku 1945 a v Německu se dožili až konce 20. století.¹³⁶

Znak rodu je tvořen čtvrceným červeným štítem se srdečním štítkem. V srdečním zlatém štítku se nachází korunovaná černá orlice. V prvním a čtvrtém poli hlavního štítu jsou umístěna tři stříbrná břevna a v poli druhém a třetím zase stříbrné krokve. Nad červeno-stříbrnými příkyvadly jsou zasazeny dva klenoty. V pravém klenotu umístěna dvě černá pštrosí pera a na nich stříbrná krokev. Levý klenot s korunou tvoří stříbrný lev.¹³⁷

2 Historický vývoj pamětní síně Filly v Peruci

Pamětní síň je umístěna v Jižním křídle zámku Peruc, ve které žil a tvořil významný český malíř, grafik a sochař Emil Filla v letech 1947 až 1952. Výstavní síň byla veřejnosti otevřena roku 1958 a k jejímu prvnímu zavření došlo v 90. letech 20. století a podruhé v roce 2011 po krádeži několika malířských děl.¹³⁸

¹³⁶ J. PELANT, *Erby*, s. 250.

¹³⁷ *Tamtéž*, s. 250.

¹³⁸ *Městys Peruc: Historický vývoj pamětní síně Emila Filly: [online]. [cit. 2019-04-10]. Dostupné z <https://www.e-region.cz/destinace/pametni-sin-emila-filly-v-peruci>.*

2.1 Šlechtický znak rodu Thun-Hohenstein na pamětní síni Emila Filly v Peruci

Obrázek: 37

Umístění: Nad vchodem do pamětní síně zámku Peruc.

Materiál: štuk

Datace: 1. pol. 19. století¹³⁹

Podoba znaku: Erb tvoří španělský štít se srdečním štítkem. Štít i srdeční štítek jsou prázdné. Nad štítem je umístěna kolčí přilba s příkyvadly. Z erbovních znamení znaku byl použit pouze jednorožec jako klenot erbu.

Rod Thun-Hohensteinů: Thunové pocházeli z Tyrolska. Do českých zemí se dostali za českého povstání ve službách Habsburků. Kryštof Šimon z Thunu získal roku 1629 povýšení do stavu říšského hraběte s titulem „z Thunu a Hohensteinu“ a nakoupil několik zkonfiskovaných statků v Čechách, díky kterým se stal jedním z největších boháčů v Čechách. Protože byl rytířem maltézskeho řádu, neměl vlastní potomky, ale získal od papeže povolení k odkázání svého majetku bratrovi Janovi Cypriánovi. Jan upevnil panství Thunů v Čechách tak, že všechnen majetek Thunů rozdělil do tří fideikomisů, které tvořily statky a panství v severních a východních Čechách. Thunové jsou také spojováni s oblastí Děčínska, u které se zasloužili o její hospodářské povznesení. Děčínští Thunové se velmi zajímali o umění a kulturu. Václav Josef založil velkou knihovnu v Praze o 6000 svazcích, kterou následně spojil s knihovnou děčínskou. František Antonín Thun, který zase velmi rád podporoval zakládání odborného školství i knihoven, přikoupil roku 1814 panství Peruc na Lounsku. Jeho strýc hrabě Lev Leopold byl od května roku 1848 prezidentem českého zemského gubernia, rozpustil Národní výbor a hájil zájmy rakouské vlády. Byl však znám pochopením pro kulturní potřeby slovanských národů. Další významný člen rodu, rakouský politik František de Paula Antonín Thun, se snažil o dorozumění mezi českým a německým národem. Pro svůj rod získal roku 1911 knížecí titul. Thunové v roce 1932 odprodali

¹³⁹ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 3, s. 40.

z finančních důvodů zámek v Děčíně státu a jejich potomci v současnosti žijí převážně v Německu.¹⁴⁰

Rod má ve znaku čtvrcený štít se srdečním štítkem. První a čtvrté pole je modré se zlatým břevnem pokosem. Druhé a třetí pole je polcené, kde se v pravém stříbrném poli nachází poloviční červená orlice a v levém černém poli stříbrné břevno. Srdeční štítek je červený se stříbrným břevnem. Nad štítem leží zlatá koruna a klenot tvoří dva modré rohy se zlatým pruhem.

¹⁴⁰ J. PELANT, *Erby*, s. 477-478.

PETROHRAD

Název obce se odvozuje od jména Petra z Janovic, který byl majitelem zdejšího panství v letech 1358–1371 a který je považován za zakladatele zdejšího hradu Petrohradu (*Petršpurku*). Petr z Janovic v roce 1374 skoupil okolní statky a ty od onoho roku vlastnili jeho synové Purkart, Jenec, Jetřich a Petr.¹⁴¹ Roku 1483 odkoupili od pánů z Janovic hrad Petrohrad a okolní panství Guttenštejnové. Později v důsledku sňatku přešel tento majetek na rod Libštejnských z Kolowrat. Držitel Petršpurku začal již v roce 1559 budovat pod hradem renesanční zámek coby nové panské sídlo. V roce 1622 zámek koupil Heřman Černín z Chudenic.¹⁴² V držení rodu Černínů z Chudenic byl majetek až do poloviny 20. století. Černínové zde sídlili až do května roku 1945.

1 Historický vývoj zámku v Petrohradě

Petr z Janovic nechal ve 12. století postavit na skalách nedalekého vršku hrad, který nazval svým jménem. Rod Janoviců držel hrad společně s panstvím až do roku 1483, kdy je Jan Jence z Janovic prodal Burianovi z Gutštejna, jehož rodu patřily rozlehlé statky v Německu i Čechách. V polovině 16. století Petrohrad přešel sňatkem na Jaroslava Libštejnského z Kolowrat, který nechal přestavět hrad na zámek v letech 1559–1560. Zámek zůstal v držení onoho rodu až do bělohorské konfiskace. Od roku 1622 patřil rodu Černínů z Chudenic, kteří ho získali v již zpustlém stavu. Bylo velmi obtížné v průběhu třicetileté války zámek znovu obnovit, a proto byly důkladné stavební úpravy provedeny až na konci 17. století a pak v 18. století. Zámek prošel ještě dalšími stavebními zásahy v polovině 19. Století a po požáru v roce 1915. Dnes zámek slouží jako psychiatrická léčebna.¹⁴³

1.1 Šlechtický znak rodu Černínů z Chudenic na soše sv. Wolfganga u zámku v Petrohradě

Obrázek: 38

¹⁴¹ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 373.

¹⁴² *Obec Petrohrad: O obci: [online]. [cit. 2019-04-12]. Dostupné z <https://www.plpetrohrad.cz/aktuality/pro-verejnost/historie-1/>*

¹⁴³ R. ANDĚL – J. KABÍČEK, *Hrady a zámky severočeského kraje*, s. 29.

Umístění: Erb se nachází v soklu sochy sv. Wolfganga, situované u zámku.

Materiál: pískovec

Datace: 1898¹⁴⁴

Podoba znaku: Znak tvoří oválný štít ovinutý řetězem Řádu zlatého rouna v kartuši. Hlavní štít má srdeční štítek, který je dělen břevnem. Hlavní štít je svisle polcený a levé pole je dělené třemi břevny, v nichž jsou položeny iniciály králů R, M a F. Nad kartuší se nachází šlechtická koruna

Rod Černínů z Chudenic: Černínové jsou v české historii velmi vzácní, díky držbě jejich původního sídla Chudenic na Klatovsku nepřetržitě od 13. století do konce feudalismu. Chudenic byly roku 1592 povýšeny na městečko a staly se střediskem panství, k němuž bylo na počátku 19. století náleželo 45 vesnic a blízká městečka Švihov a Poleň. Černínové náleželi ve středověku k nižší šlechtě, ale časem se dokázali vyrovnat bohatým panským rodům. Znamější Černínové se objevili až za třicetileté války Diviš Černín, hejtman Pražského hradu, dopustil pražskou defenestraci za stavovského povstání a byl tak v roce 1621 popraven na Staroměstském náměstí. Jeho bratr Heřman, pasovaný při cestě do Jeruzaléma na rytíře Božího hrobu, naopak setrval na straně císaře a za odměnu získal veliké majetky, mezi něž spadala i država Petrohradu. Heřman se účastnil bitvy na Bílé hoře a roku 1627 byl povýšen do hraběcího stavu. Jeho syn Humprecht Jan začal v Praze budovat velkolepý Černínský palác, který v současné době slouží ministerstvu zahraničí. Mezi majetky, které zdědil, patřily mimo jiné Kosmonovy, Kost, Vinoř, Stružná a Krásný Dvůr. Několik členů rodu Černínů působilo v císařských službách a podporovali vědy a umění a za jejich života přibylo rodu další značné množství majetku. Heřman Černín (1819–1892) se oženil s Aloisií hraběnkou z Morzinu a jejich potomci tak po vymřelých Morzinech zdědili východočeský statek a zámek Vrchlabí. Od té doby jejich jméno znělo „hrabě Czernin z Chudenic a Morzinu“. Členové rodu Černínů žijí v několika větvích dodnes jak v cizině, tak i doma.¹⁴⁵

¹⁴⁴ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 3, s. 44.

¹⁴⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 94.

Ve znaku mají hlavní štít se srdečním štítkem. Jedná se o rakouský korunovaný srdeční štítek neboli štítek červený se stříbrným břevnem s písmenem F III, jenž byl do břevna vložen za vlády Ferdinanda III. s pravým červeným polem a levým modrým polem se třemi stříbrnými břevny. Ve stříbrných břevnech jsou odspodu položeny iniciály králů R (Rudolfa II.), M (Matyáše) a F (Ferdinanda II.). Přilba má modro-stříbrná, červeno-stříbrná příkryvadla a zlatou korunu. V klenotu jsou umístěna dvě křídla se stříbrno-modrými pruhy.¹⁴⁶

¹⁴⁶ *Tamtéž*, s. 93.

POSTOLOPRTY

Počátek dějin města je spojen s hradištěm Drahůš, které bylo dle kronikáře Kosmy vystavěno po vítězné bitvě u Turska knížetem Neklanem na nízkém ostrohu nad řekou Ohří. Osada byla roku 1511 povýšena králem Vladislavem II. na městečko. Roku 1600 bylo panství Postoloprty prodáno Štěpánu Jiřímu ze Šternberka. Město bylo znatelně poničeno třicetiletou válkou a po švédském vpádu roku 1645 se nacházelo ze třetiny v troskách. V roce 1692 se novými držiteli Postoloprty stávají Schwarzenberkové. Největší rozvoj zažilo město především díky ekonomické aktivitě rodu Schwarzenberků, na přelomu 19. a 20. století v souvislosti s rozvojem pěstování chmele, cukrové řepy a navazujícího zpracovatelského průmyslu.¹⁴⁷

1 Historický vývoj zámku v Postoloprtech

Roku 1415 Šebastian z Veitmile zřídil v Postoloprtech tvrz pravděpodobně z bývalého opatství a jeho potomci později tvrz přebudovali na zámek. K panství připojil několik vesnic a některé z nich dostal dědičně. Roku 1600 Veronika z Veitmile prodala Štěpánu Jiřímu ze Šternberka na Voticích. Krátce před Bělohorskou bitvou odjel Štěpán s manželkou z Postoloprty a hned na to sedláci vybavení zámku zničili včetně převážné většiny písemností. Jeho syn v roce 1637 panství prodal Václavovi Michnovi z Vacinova. Michnové panství dále rozšiřovali. V roce 1692 zakoupil panství Ferdinand Schwarzenberk. Schwarzenberkové měli v držení Postoloprtské panství po dalších 200 let, v období 1772–1790 zámek od základu přestavěli.¹⁴⁸

1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku v Postoloprtech

Obrázek: 39

Umístění: Erb je umístěn na vstupní bráně do areálu zámku.

Materiál: pískovec

¹⁴⁷ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 451.

¹⁴⁸ A. SEDLÁČEK, *Hrady zámky XIV.*, s. 414-415.

Datace: 1787¹⁴⁹

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak, který tvoří dva oválné štíty, z nichž pravý je ovinutý řetězem Řádu zlatého rouna. Levý štít je poškozený a bez erbovních znamení.¹⁵⁰ Pravý štít je čtvrcený a má srdeční štítek. V prvním poli jsou tři svislé pruhy. Erbovní znamení druhého pole není čitelné. Ve třetím poli je ostrve a ve čtvrtém hlava Turka, do které klove havran. Srdeční štítek je polcený, vpravo s věží a vlevo se třemi snopy. Alianční znak je vložený do knížecího pláště s knížecí korunou.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

2 Historický vývoj kostela Nanebevzetí Panny Marie v Postoloprtech

Barokní kostel byl postaven v letech 1746–53 na náklady Josefa Schwarzenberka, jako výraz díků za narození jeho syna.¹⁵¹ Kostel je situovaný mezi zámekem a Mírovým náměstím. Převzal tradici mariánského zasvěcení, které míval chrám tehdejšího benediktinského kláštera Porta apostolorum (Brána apoštolů), jenž stával ve stejných místech patrně již od počátku 12. století a r. 1420 zanikl.¹⁵²

2.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na kostele Nanebevzetí Panny Marie v Postoloprtech

Obrázek: 40

Umístění: Erb se nachází nad prostředním oknem hlavního průčelí kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1753¹⁵³

¹⁴⁹ K. KUČA, *Města a městečka 5*, s. 402.

¹⁵⁰ Levý štít aliančního znaku je zaniklý a nelze identifikovat. Pravděpodobně se jedná o šlechtický znak patřící manželce.

¹⁵¹ *Tamtéž*, s. 404.

¹⁵² E. POCHE, *Umělecké památky Čech 3*, s. 141.

¹⁵³ K. KUČA, *Města a městečka 5*, s. 404.

Podoba znaku: Znak tvoří oválný štít v kartuši obtočený řetězem Řádu zlatého rouna. Štít je čtvrcený a má srdeční štítek. Srdeční štítek je nečitelný. V prvním poli jsou tři svislé pruhy. Druhé a třetí pole není čitelné. Ve čtvrtém poli je hlava Turka, do které klove havran. Nad kartuší zůstal pouze náznak zbytku po koruně.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

3 Historický vývoj staré pošty č. p. 3 v Postoloprtech

Stará pošta byla postavena v letech 1827–28.¹⁵⁴ Budova se nachází na Mírovém náměstí vedle zámku a v současné době slouží jako kulturní zařízení města Postoloprty.

3.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na staré poště č. p. 3 v Postoloprtech

Obrázek: 41

Umístění: Znak se nachází nad vstupem do budovy.

Materiál: pískovec

Datace: 1828

Podoba znaku: Jedná se o znak v kartuši s oválným štítem, ovinutý řetězem Řádu zlatého rouna. Štít je čtvrcený a má srdeční štítek. V prvním poli jsou tři svislé pruhy, ve druhém tři špice, ve třetím umístěnou ostrvi a ve čtvrtém je hlava Turka, do které klove havran. Srdeční štítek je polcený, vpravo se nachází věž a vlevo tři snopy. Alianční znak je vložený do knížecího pláště s knížecí korunou.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

¹⁵⁴ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 3, s. 141.

4 Historický vývoj zemědělského dvora v Postoloprtech

Zemědělský dvůr byl původně chudobinec založený v roce 1692 Ferdinandem ze Schwarzenberka.¹⁵⁵ Zemědělský dvůr leží na okraji historického centra města Postoloprty. Areál dvora tvoří několik hospodářských budov. Před areálem je zasazena brána, na které je umístěn znak rodu Schwarzenberků a pod ním je vepsán letopočet 1770.

4.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zemědělském dvoře v Postoloprtech

Obrázek: 42

Umístění: na bráně

Materiál: pískovec

Datace: 1770

Podoba znaku: Erb je rozdělen do dvou oválných štítů v kartuši, kde pravý je ovinutý řetězem Řádu zlatého rouna a levý řetězem Vojenského řádu Marie Terezie. Pravý štít je čtvrcený. V prvním a čtvrtém poli jsou tři svislé pruhy. V druhém a třetím poli hlava Turka, do které klove havran. Levý štít je čtvrcený a má srdeční štítek. V srdečním štítku jsou tři snopy. V prvním a čtvrtém poli jsou tři špice, z nichž jedna v první poli není příliš čitelná. V druhém a třetím poli je ostrve. Vrchní část kartuše nad znaky je mírně poškozená

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

5 Historický vývoj panského pivovaru v Postoloprtech

Pivovar vznikl v roce 1559 a později byl přestavěn do barokního stylu. Na jeho místě byl v roce 1867 postaven pivovar nový.¹⁵⁶ Současně je v zchátralém stavu, avšak jedna jeho část se obnovila pro nové využití.

¹⁵⁵ K. KUČA, *Města a městečka 5*, s. 404.

¹⁵⁶ *Tamtéž*, s. 406.

5.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na pivovaru v Postoloprtech

Obrázek: 43

Umístění: Znak Schwarzenberků je umístěn nad vstupem do pivovaru.

Materiál: pískovec

Datace: 1867

Podoba znaku: Erb je rozdělen do dvou oválných štítů v plášti vycházejícím ze dvou korun. Pravý hlavní štít je čtvrcený. V první a čtvrté pole nese tři svislé pruhy. V druhém a třetím poli je hlava Turka, do které klove havran. Levý štít je čtvrcený a má srdeční štítek. V srdečním štítku jsou tři snopy. V prvním a čtvrtém poli levého hlavního štítu jsou tři špice, ve druhém a třetím poli ostrve. Pravý štít ovinut řetězem Řádu zlatého rouna a levý řetězem Vojenského řádu Marie Terezie. Oba štíty nese knížecí plášť s knížecí korunou.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

RYBŇANY

Nejstarší zpráva o vsi Rybňanech se vztahuje k r. 1405, kdy byla majetkem města Žatce. V roce 1410 se zde uvádí jako majitel vладыka Bedřich, v roce 1448 Jan a Racek Havlíkové. Kolem roku 1510 vlastnil Rybňany Aleš z Koporče, r. 1519 známý válečník Šmohař z Rochova.¹⁵⁷ Po něm se v držbě vsi vystřídalo několik majitelů, až přešla do vlastnictví Bohuslava Felixe Hasišteinského z Lobkovic, který Rybňany připojil ke vsi Líčkov. Ves byla od roku 1584 opět samostatným statkem a později se v ní vystřídalo několik dalších majitelů až asi v 17. Století se z Rybňan postavilo prosté obydlí a rokem 1748 začalo upadat.¹⁵⁸ Dnes je vesnice Rybňany součástí obce Zálužice.

1 Historický vývoj sochy sv. Floriána v Rybňanech

Socha sv. Floriána byla zhotovena v roce 1717.¹⁵⁹ Sochu v současné době tvoří pouze dvojité sokl bez původní stojící figury sv. Floriána.

1.1 Šlechtický znak na soše sv. Floriána v Rybňanech

Obrázek: 44

Umístění: Znak se nachází ve spodním soklu sochy.

Materiál: pískovec

Datace: 1717

Podoba znaku: Štít znaku je polcený a vlevo dělený. V pravém poli se nachází ozbrojený muž (rytíř) v plátové zbroji se vztyčeným mečem v pravé ruce a s levou rukou v bok. Na hlavě má přilbu se třemi pery jako chocholu. V levém horním poli je nepřítel čitelná figura (možná lev či kráčeující gryf). Levé dolní pole dělené má v obou polích jednu růži. Nad štítem se nachází korunovaná turnajská přilba s příkyvadly. Klenot tvoří vyrůstající postava

¹⁵⁷ R. ANDEĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 412-413.

¹⁵⁸ A. SEDLÁČEK, *Hrady zámky* XIV., s. 409.

¹⁵⁹ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 3, s. 269.

ozbrojeného muže (rytíře) ze štítu mezi dvěma rozloženými křídly. Nad erbem jsou umístěna písmena (zkratky) S. A. Z – V – Z. A. R

Rod znak rodu: O rodu a jejich znaku nejsou dostupné žádné informace.

2 Historický vývoj sochy sv. Barbory v Rybňanech

Socha sv. Floriána byla zhotovena v roce 1719.¹⁶⁰ Sochu v současné době tvoří dvojité sokl se stojící figurou sv. Barbory.

2.1 Šlechtický znak na soše sv. Barbory v Rybňanech

Obrázek: 45

Umístění: Znak se nachází ve spodním soklu sochy.

Materiál: pískovec

Datace: 1719

Podoba znaku: Štít znaku je čtvercový. V prvním a čtvrtém poli je pravděpodobně strom (možná palma) na (skalnatém) návrší. Ve druhém a třetím poli je pravděpodobně vyrůstající kůň. Znamení třetího pole je téměř neznatelné. Nda štítem se nachází přilba s příkyvadly a klenotem je strom (možná palma). Nad erbem jsou uvedena písmena ve dvou skupinách písmen: M. F. V. Z. – G. V. P. F.

Rod a znak rodu: O rodu a jejich znaku nejsou dostupné žádné informace.

¹⁶⁰ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 3, s. 269.

SKYTALY

První zmínka o Skytalech pochází z roku 1328. V tom samém roce 16. prosince patřili Skytaly rytíři Fremut von Schönhof a Friedrich von Erwenic. Fremut von Schönhof a jeho syn Drslav dědí v roce 1329 ještě některé další části obce Skytal, které byly na soudní rozhodnutí v městském zápisu veřejně vypsány. 1494 patřily Skytaly Pánům Jarošovi a Janovi z Vřesovic. (<http://www.vroutek.net/mesto/mistni-casti/skytaly/>) Počátkem 17. Století ji odkoupil rytíř Jan ze Štampachu, který vytvořil ze Skytal centrum malého panství a postavil si zde tvrz. Na konci 19. stol. byla bývalá tvrz přestavěna na zámek tehdejšího majitele Vincence Jiřího z Thurnu-Valsassina.¹⁶¹ Vesnice Skytaly v současnosti spadá pod město Vroutek.

1 Historický vývoj zámku Skytaly

První panské sídlo ve Skytalech vzniklo koncem 14. století, které se stalo součástí valečského panství až do druhé poloviny 16. století. V roce 1585 připadla část valečského panství s centrem ve Skytalech Janovi ze Štampachu při dělení rodinného majetku mezi syny Kryštofa ze Štampachu. Za Jaroslava Arnošta Štampacha byly Skytaly opět spojeny s Valčí, avšak v državách panství se majitelé často střídali a panské sídlo ve Skytalech znovu zaniklo, až zůstal pouze poplužní dvůr. V 19. století nechal Vincenc Jiří Thurn-Valsassin poplužní dvůr, jehož součástí byla také obytná budova pro zaměstnance, přestavět na malý zámek. Od 40. let 20. století byl zámek využíván státním statkem, v jehož správě se dostal do havarijního stavu. Po roce 1989 byl zámek navrácen soudobým potomkům původních majitelů.¹⁶²

1.1 Šlechtický znak rodu Thurn-Valsassinů na zámku ve Skytalech

Obrázek: 46

¹⁶¹ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku 4, Západní Čechy*, Praha 1985, s. 301.

¹⁶² J. ÚLOVEC, *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech 2*, s. 343-347.

Umístění: Erb je umístěn na jižním průčelí zámku Skytaly.

Materiál: štuk

Datace: 90. léta 19. století

Podoba znaku: Znak tvoří čtvrcený štít. V prvním poli se nachází dvě překřížené píky s bodcem pod nimi. V druhém poli je věž, ve třetím poli lev ve skoku. Čtvrté pole je polcené, vpravo půlená orlice a heroldský kříž. Nad štítem je koruna se třemi přilbicemi a na všech jsou koruny.

Rod Thurn-Valsassinů: První prokazatelná zmínka rodu pochází z roku 1117, kdy patřil mezi langobardskou šlechtu. Z jedné z mnoha větví rodu Thurn-Valsassina, linie Thurn-Valsassina-Como-Vercelli, žijící tehdy převážně v Korutanech a Kraňsku, pocházel i u nás proslavený hrabě Jindřich Matyáš z Thurnu. Thurn-Valsassinové přišli v 16. Století do českých zemí, kde získali několik statků na Moravě- V roce 1532 získali říšský stav svobodných pánů a v roce 1541 jim byl udělen stav říšský hraběcí. V Čechách i na Moravě rod vlastnil řadu statků, mezi něž patřily např. Vintřův, Roveň, Dobřichovice, Veliš nebo také Hodonín. Jindřich Matyáš (1567–1633) se v roce 1609 stal vůdcem české stavovské opozice a vykonával funkci vrchního velitele jejího vojska. V době sporu mezi císařem Rudolfem II. a jeho bratrem matyášem se postavil na stranu Matyáše a podporoval jej. Byl za to později odměněn výnosným úřadem karlíštejnského purkrabího. Pozdější členové rodu se dále rozdělili do několika větví, z nichž příslušníci větve Thurn-Valsassina s v Čechách objevili až v 2. polovině 19. Století, kdy hrabě Vincent Thurn-Valsassina-Como-Vercelli svobodný pán na Kreuzu, z větve Bleiburg, zakoupil západočeské zámky Valeč a Libkovice. Nedaleko Valče vystavěl v 90. letech 19. století menší zámek ve Skytalech. Poslední Thurn-Valsassinové, potomci Vincenta, opustili Čechy v roce 1945.¹⁶³

Rod Thurn-Valsassinů má ve znaku čtvrcený štít. První a čtvrté pole je stříbrné a v nich červená věž s překříženými pikami za ní. Ve druhém a třetím zlatém poli se nachází červený lev s korunou. Nad štítem je koruna a nad ní tři přilby s korunami a klenoty. V klenotu pravé přilby je stejná figura jako v prvním a čtvrtém poli. V klenotu protřední

¹⁶³ P. MAŠEK, *Šlechtické rody II.*, s. 364.

přilby je černá orlice s korunou. Klenot třetí přilby tvoří stejná figura jako ve druhém a třetím poli.

STEKNÍK

Nejstarší zpráva o vsi Stekníku je z roku 1389, kdy je v pramenech uvedena jako Vzteklinec. Jméno Stekník se udává teprve od poloviny 15. století. V nejstarší zprávě o vsi je udáván jako majitel Hynek (Hynčík) Pflug z Orlíka, jemuž přiřkl soud vlastnictví proti Plichtovi ze Žerotína, který si činil rovněž na Vzteklinec nároky. Po Hynkově smrti v roce 1407 se stal dědicem Vzteklinec Hynčík mladší z Orlíka.¹⁶⁴ Po několika dalších majitelích ji v 17. Století kupuje Jiří Kulhánek. Jiří Kulhánek, bohatý žatecký měšťan, koupil roku 1681 dvůr Stekník, kde vystavěl rozlehlý barokní zámek. Jeho potomci, povýšení do stavu svobodných pánů, vlastnili zámek do roku 1769.¹⁶⁵

1 Historický vývoj zámku ve Stekníku

Ve Stekníku je tvrz v písemných pramenech zmíněna až roku 1539, kdy byla součástí líčkovského panství rodu Kaplířů ze Sulevic. Při dělení rodového majetku roku 1594 připadla tvrz Stekník Adamovi staršímu. Po něm ji zdědil Alexandr Kaplíř, kterému byl pro účast na stavovském povstání v roce 1623 Stekník konfiskován. Tvrz se prodala Adamovi z Valdštejna, který ji ihned nato postoupil Janu z Aldringenu. Alexandr Kaplíř se při saském vpádu na čas vrátil a opět ujal svého majetku, avšak roku 1631 svou vlast znovu opustil společně se Sasy vytlačenými z Čech. V roce 1634 mu tak byl opět konfiskován všechn majetek. V roce 1636 Stekník koupil Oldřich z Bisingenu a roku 1658 jej prodal Lochnarovi Paličovi. V roce 1681 koupil dvůr ve Stekníku Jiří Kulhánek, žatecký měšťan, který dal starý dvůr společně s tvrzí strhnout a na jejich místě postavil barokní zámek. Poté, co Jiří zámek dostavěl, získal predikát „z Klaudenštejna“. V jeho rodině se vlastnictví Stekníku udrželo až do roku 1796, kdy ho koupil rytíř Josef Korb z Weidenheimu. Po něm vše zdědil syn František a po Františkově smrti zase Leopold z Hennetu. Leopold prodal zámek společně s přílehlým dvorem r. 1907 Fridrichovi Gimpellovi. Další majitel Stekníku byl Fridrichův zeť Gerold Détaindre, jehož potomci drželi zámek až do roku 1945.¹⁶⁶

¹⁶⁴ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 437.

¹⁶⁵ Milan MYSLIVEČEK, *Erbovník* 2, s. 88.

¹⁶⁶ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 437.

1.1 Šlechtický znak rodu Korbů z Weidenheimu na zámku ve Stekníku

Obrázek: 47

Umístění: Znak je umístěn na západní stěně zámku.

Materiál: barvený štuk

Datace: 19. století¹⁶⁷

Podoba znaku: Znak tvoří štít, ve kterém se nalézá oválný štít s pěti hvězdami. Za ním je šikmo umístěný meč, jehož špička končí v pravém horním rohu hlavního štítu a rukojeť přesahuje levý spodní roh. Erb drží dva štítonoši – gryfové, jejichž hlavy směřují k erbu. Pod štítem se nachází latinský nápis „Patria“ (z latiny „Země“). Štít společně s okolními erbovními znameními je stříbrný. Nad štítem je umístěna černá koruna.

Rod Korbů z Weidenheimu: Původem měšťanská rodina pocházející ze západních Čech. Franz Korb (1720–1809) byl za své vojenské služby poskytnuty v sedmileté válce povýšen v roce 1792 do šlechtického stavu. Jeho synové Antonín Josef a Johann Gottfried založili dvě nové větve rodu. Starší syn Antonín Korb koupil v roce 1801 statek a zámek Kunratice u Prahy a roku 1814 byl povýšen do rakouského rytířského stavu s predikátem „z Weidenheimu“. Jeho vnukové Karel a Ludvík byli v roce 1867 povýšeni do stavu svobodných pánů. Pozdější potomci oné větve žili částečně v Praze, ale především v Rakousku. Mladší syn Franze Korba, Johann Gottfried, koupil roku 1798 západočeský statek a zámek Valeč. Jeho syn Franz Korb získal roku 1844 povýšení do stavu svobodného pána. Mezi další majetky této větve za jejich následných potomků patřily statky Bezděkov (a také zámek Bezděkov) či Verněřov u Kadaně. Postupem času Korbové všechny své statky v Čechách prodali, až na Bezděkov, jenž Karl Gotfried Korb (1900–1975) vlastnil až do konce druhé světové války v roce 1945.¹⁶⁸

Rod má ve znaku modrý štít a v něm oválný zlatý štít uprostřed hlavního štítu. Oválný štít má na pravém okraji umístěné tři zlaté hvězdy pod sebou. Za oválným štítem je

¹⁶⁷ *Tamtéž*, s. 437.

¹⁶⁸ Petr MAŠEK, *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích 3*, Praha 2003, s. 143.

šikmo položený zlatý meč, jehož špička sahá až do pravého rohu hlavy hlavního štítu. Nad štítem jsou dvě přilby s modro-zlatými příkyvadly a zlatými korunami. V klenotu levé přilby je umístěna zlatá korunovaná orlice držící v zobáku modrý proutěný koš. V klenotu levé přilby jsou tři pštrosí pera. Pravé a levé je modré a prostřední zlaté.

1.2 Šlechtický znak rodu Korbů z Weidenheimu na zámku ve Stekníku

Obrázek: 48

Umístění: Erb je umístěn na vstupní bráně vchodu do areálu zámku.

Materiál: barvený štuk

Datace: 19. století¹⁶⁹

Podoba znaku: Znak tvoří zlatý štít, ve kterém se nalézá stříbrný oválný štít se čtyřmi hvězdami a pátou chybějící z důvodu poškození erbu. Za oválným štítem je šikmo umístěn zlatý meč, jehož špička končí v pravém horním rohu hlavního štítu a rukojeť přesahuje levý spodní roh. Erb drží dva zlatí štítonoši – gryfové, jejichž hlavy směřují k erbu. Pod štítem se nachází zlatý latinský nápis „Pro deo et Patria“ (z latiny „Bůh a země“). Erbovní znamení společně s oválným štítem jsou stříbrná a hlavní štít zlatý. Nad štítem je umístěna zlatá koruna.

Rod Korbů z Weidenheimu: viz strana 101–102

1.3 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na soše Panny Marie ve Stekníku

Obrázek: 49

Umístění: Znak je na soklu sochy Panny Marie

Materiál: pískovec

Datace: 1766¹⁷⁰

¹⁶⁹ R. ANDEĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 437.

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak vyobrazený ve dvou na sebe přiléhajících znaku v kartuši. Znak vpravo je tvořen čtvrceným štítem se srdečním štítkem. V srdečním štítku je na kopečku strom se třemi větvemi. První a čtvrté pole hlavního štítu nese jednu lilii. Ve druhém poli se nachází jednorožec ve skoku. Ve třetím poli jsou tři kulaté kameny a na nich položená vystřelená dělová koule. Levý znak tvoří štít, v němž je kozoroh ve skoku. Nad kartuší je šlechtická koruna. Štít není barevný, ale barvy jednotlivých polí jsou značeny heraldickým šrafováním.

Rod Kulhánků z Klaudenštejna: viz strana 35–36

Rod Hohenemsů: Rod pocházející z Vorarlberska, jehož počátky sahají až do 14. století. Hrabě Jakob Hanibal (1653–1730) získal počátkem 18. století český inkolát. Koupil statek Bystré u Poličky a zřídil z něj rodinné fideikomisní panství, které po něm zdědil syn František Rudolf. Protože však František neměl mužského dědice, následoval v držení rodinného panství jeho bratranec František Vilém, poslední svého rodu po meči. Po něm statek Bystré zdědila dcera Františka Rudolfa Karolína.¹⁷¹

Rod má ve znaku modrý štít s přilbicí, kde se nachází zlatý kozel ve skoku. V klenotu je taktéž umístěný vyrůstající zlatý kozoroh, jehož tělo se prolíná s modro-zlatými příkyvadly.

1.4 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na soše sv. Floriána ve Stekníku

Obrázek: 50

Umístění: Alianční znak je na soklu sochy sv. Floriána.

Materiál: pískovec

Datace: 1766¹⁷²

¹⁷⁰ Datace je umístěna v soklu sochy pod šlechtickým znakem.

¹⁷¹ P. MAŠEK, *Šlechtické rody I.*, s. 375.

¹⁷² Datace je umístěna v soklu sochy pod šlechtickým znakem.

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak vyobrazený ve dvou na sebe přiléhajících znaku v kartuši. Znak vpravo je tvořen čtvrceným štítem se srdečním štítkem. V srdečním štítku je na kopečku strom se třemi větvemi. První a čtvrté pole hlavního štítu nese jednu lilii. Ve druhém poli se nachází jednorozec ve skoku. Ve třetím poli jsou tři kulaté kameny a na nich položená vystřelená dělová koule. Levý znak tvoří štít, v němž je kozoroh ve skoku. Nad kartuší je šlechtická koruna. Štít není barevný, ale barvy jednotlivých polí jsou značeny heraldickým šrafováním.

Rod Kulhánků z Kludenštejna: viz strana 35–36

Rod Hohenemsů: viz strana 103

1.5 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klauzenštejna a Hohenemsů na soše sv. Jana Křtitele ve Stekníku

Obrázek: 51

Umístění: Alianční znak je na soklu sochy sv. Jana Křtitele.

Materiál: pískovec

Datace: 1773¹⁷³

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak vyobrazený ve dvou na sebe přiléhajících znaku v kartuši. Znak vpravo je tvořen čtvrceným štítem se srdečním štítkem. V srdečním štítku je na kopečku strom se třemi větvemi. První a čtvrté pole hlavního štítu nese jednu lilii. Ve druhém poli se nachází jednorozec ve skoku. Ve třetím poli jsou tři kulaté kameny a na nich položená vystřelená dělová koule. Levý znak tvoří štít, v němž je kozoroh ve skoku. Nad kartuší je šlechtická koruna. Štít není barevný, ale barvy jednotlivých polí jsou značeny heraldickým šrafováním.

Rod Kulhánků z Klauzenštejna: viz strana 35–36

Rod Hohenemsů: viz strana 103

1.6 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klauzenštejna a Údrčských z Údrče na soše sv. Jana Nepomuckého ve Stekníku

Obrázek: 52

Umístění: Alianční znak je na soklu sochy sv. Jana Nepomuckého

Materiál: pískovec

Datace: 1778¹⁷⁴

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak v kartuši. Vpravo se nachází erb rodu Kulhánků z Klauzenštejna a vlevo je umístěn erb rodu Údrčských z Údrče. Znak vpravo má svisle

¹⁷³ Datace je umístěna v soklu sochy pod šlechtickým znakem.

¹⁷⁴ *Taktěž.*

polcený štít, kde je nahoře jednorožec ve skoku a dole dvě lilie a mezi nimi špice, kde jsou umístěny tři kulaté kameny a na nich vystřelená dělová koule. Nad štítem se nachází přilba s klenotem, který není čitelný. Znak vlevo má dělený štít. Nad štítem přilba s nečitelným klenotem. Nad kartuší se nachází koruna.

Rod a znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna: viz strana 35–36

Rod Údrčských z Údrče: Vladycký rod, který odvozoval své jméno od tvrze Údrči. Údrč vlastnili až do roku 1560. V pramenech jsou poprvé připomínáni k roku 1448 přímí předkové rodu bratři Jan, Jindřich a Ivan. Údrčtí byli vázáni lenní povinností k rumburskému hradu Bečovu a později i ke hradu Hartenštejnu u Bochova. V 16. století již drželi řadu drobnějších statků v západních a severních Čechách. Tou dobou byl už rod rozdělen do tří větví. Na Podbořansku nechali postavit tvrz v Nepomyšli před rokem 1500. V 16. století drželi tvrz Vroutek společně s městečkem, a také byli pány na Vidhosticích, kde nechali postavit novou tvrz. V době předbělohorské vyženil Šimon Karel Údrčský z Údrče s vdovou Marií po Bedřichu Šlikovi panství Krásný Dvůr, k němuž připojil městečko Buškovice. Protože se však Údrčský zúčastnil stavovského povstání, byla mu polovina majetku zkonfiskována. Kvůli pobělohorským konfiskacím byly některé odnože rodu zruinovány, ale jiné naopak prosperovaly dále. Mezi další majetky Údrčských patřily také Chlumín u Mělníka, Lišnice u Mostu, statek Újezdec či zámek Rochlov na Stříbrsku, který sami nechali postavit. Mnoho členů rodu sloužilo v úřadech a armádě, avšak někteří zastávali i mnohem významnější úřady jako byl Václav Josef Údrčský z Údrče, který se roku 1750 stal nejvyšším písařem Království českého. Jiří Bořivoj se naopak stal hejtmanem Litoměřického kraje. Karel Josef Údrčský, generál císařského vojska, by v roce 1754 povýšen do stavu říšských svobodných pánů. Roku 1792 byli do stavu svobodných pánů povýšení také Filip Kryštof Údrčský (1749–1806) a Jan Nepomuk Rudolf (1757–1814). Poslední členové rodu Údrčských z Údrče se dožili 1. poloviny 20. století, mezi něž patřil i Heribert Audřický, který se po svatbě roku 1937 odstěhoval do Sýrie.¹⁷⁵

Údrčtí z Údrče mají ve znaku dělený štít. Horní polovina štítu je modrá a dolní stříbrná. Nad štítem se nachází přilba se zlatou korunou a modro-stříbrnými příkyvadly.

¹⁷⁵ J. PELANT, *Erby*, s. 493.

Klenot tvoří horní polovina oděnce v brnění a se zdviženýma rukama nad hlavou, ve kterých třímá zlatou kouli. Podle několika jiných pramenů je znak zobrazován jinými způsoby. Někde je zobrazován jako dělený štít, jehož horní polovina je stříbrná a druhá barva modrá je nahrazena barvou červenou. V některých případech je horní polovina štítu stříbrná a dolní modrá. Na pečeti Jana Staršího z Údrče z roku 1449 je zase vyobrazen jako štít dělený v horní třetině (mající tzv. hlavu) a místo oděnce se v klenotu nachází muž v šatech se širokými rukávy.¹⁷⁶

2 Historický vývoj barokní sýpky ve Stekníku

Dvoupatrová barokní sýpka byla vystavěna ve 2. polovině 18. století.¹⁷⁷ Původně byla vystavěna se stodolou, která však byla v 80. letech 20. století zbořena.

2.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na sýpce ve Stekníku

Obrázek: 53

Umístění: Znak je nad vstupem do sýpky.

Materiál: pískovec

Datace: 2. Polovina 18. století

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak vyobrazený ve dvou na sebe přiléhajících znaku v kartuši. Znak vpravo je tvořen čtvrceným štítem se srdečním štítkem. V srdečním štítku je na kopečku strom se třemi větvemi. První a čtvrté pole hlavního štítu nese jednu lilii. Ve druhém poli se nachází jednorožec ve skoku. Ve třetím poli jsou tři kulaté kameny a na nich položená vystřelená dělová koule. Levý znak tvoří štít, v němž je kozoroh ve skoku. Nad kartuší je šlechtická koruna. Štít není barevný, ale barvy jednotlivých polí jsou značeny heraldickým šrafováním.

¹⁷⁶ J. PELANT, *Erby*, s. 493.

¹⁷⁷ *Obec Stekník: Historický vývoj barokní sýpky: [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z <https://pamatkovykatalog.cz/?element=19981198&sequence=6&mode=fulltext&keywords=stekn%C3%ADk&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>*

Rod Kulhánků z Klaudenštejna: viz strana 35–36

Rod Hohenemsů: viz strana 101

3 Historický vývoj usedlosti č. p. 9 ve Stekníku

Venkovská usedlost vznikla ve 2. polovině 18. století. Nachází se při východní straně návsi poblíž zámku Stekník.¹⁷⁸ Na bráně usedlosti je umístěn alianční erb rodu Kulhánků z Klaudenštejna a rodu Hohenems.

3.1 Šlechtický znak rodu Kulhánků z Klaudenštejna a Hohenemsů na usedlosti č. p. 9 ve Stekníku

Obrázek: 54

Umístění: Erb je umístěný na hlavní bráně před usedlostí.

Materiál: pískovec

Datace: 2. polovina 18. století

Podoba znaku: Jedná se o alianční znak vyobrazený ve dvou na sebe přiléhajících znaku v kartuši. Znak vpravo je tvořen čtvrceným štítem se srdečním štítkem. V srdečním štítku je na kopečku strom se třemi větvemi. První a čtvrté pole hlavního štítu nese jednu lilii. Ve druhém poli se nachází jednorožec ve skoku. Ve třetím poli jsou tři kulaté kameny a na nich položená vystřelená dělová koule. Levý znak tvoří štít, v němž je kozoroh ve skoku. Nad kartuší je šlechtická koruna. Štít není barevný, ale barvy jednotlivých polí jsou značeny heraldickým šrafováním.

Rod Kulhánků z Klaudenštejna: viz strana 35–36

Rod Hohenemsů: viz strana 101

¹⁷⁸ *Obec Stekník: Historický vývoj usedlosti č. p. 9: [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z <https://pamatkovykatalog.cz/?element=2300262&sequence=2&mode=fulltext&keywords=stekn%C3%ADk&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>*

STRKOVICE

Nejstarší zmínka o vsi Strkovice pochází z roku 1381, kdy ji držel Mikeš z Kolovrat. Později se stala součástí panství Nový hrad a Líčkov. V roce 1596 ji koupil žatecký měšťan Václav Jindra z Fürstenfeldu. Po něm ves převzal jeho syn Karel, jemuž byly Strkovice po bitvě na Bílé hoře zkonfiskovány a královská komora je postoupila císařskému generálu donu Martinu Huertovi. Po jeho smrti (1637) je získala Jana Magdalena Pachonhajová (Bachonhay) a po ní zdědil statek v roce 1663 František Norbert Fleissner, v jehož rodě zůstaly Strkovice do roku 1805. Po něm se majiteli vsi stalo ještě několik dalších pánů jako například Rottové a další. V současné době spadá ves Strkovice pod správu města Postoloprty.¹⁷⁹

1 Historický vývoj kaple sv. Anny ve Strkovicích

Kaple svaté Anny byla postavena ve vsi Strkovice roku 1736 v barokním slohu čtvercového půdorysu. Před vstupním portálem kaple po obou stranách stojí sochy svatých, sv. Jana Nepomuckého a sv. Floriána. Na soše sv. Floriána je umístěn šlechtický znak rodu Fleissnerů z Ostrovic.¹⁸⁰

1.1 Šlechtický znak rodu Fleissnerů z Ostrovic na kapli sv. Anny ve Strkovicích

Obrázek: 55

Umístění: Znak je umístěný v soklu sochy sv. Floriána, která je postavená před kaplí.

Materiál: pískovec

Datace: 1736

¹⁷⁹ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 443-444.

¹⁸⁰ E. POCHÉ, *Umělecké památky Čech* 4, s. 445.

Podoba znaku: Ve znaku je čtvrcený štít. V prvním a čtvrtém poli je půlený černý orel. Druhé a třetí pole je zdobeno otevřeným kružítkem. Nad štítem je turnajská přilba příkyvadly a korunou. V klenotu jsou dvě křídla.

Rod Fleissnerů z Ostrovic: Počátku rodu sahají k Františkovi Norbertovi Fleissnerovi (1656–1732), jenž zdědil roku 1663 statek Strkovice u Postolopr. Rok po Františkově smrti byl jeho rod povýšen do šlechtického stavu s predikátem „z Ostrovic“ (též „von Wostrovitz“). Statek Strkovice zůstal v majetku rodu do roku 1805. Syn Františka Norberta František Karel měl tři syny, z nichž dva synové založili nové linie rodu. Starší linie žila v Praze a snad ještě počátkem 20. století. Mladší linii založil Josef Mikuláš Fleissner, povýšený r. 174 do českého rytířského stavu, jenž také získal český inkolát. Jeho syn Anton měl čtyři syny, kteří rod rozdělili do tří dalších větví, které byly všechny v 1. polovině 18. století povýšeny do stavu svobodných pánů. Nejstarší ze tří zmíněných větví založil Ernst Emanuel. Ernst prodal statek Strkovice a následně koupil statek Vysoká u Příbrami. Druhá prostřední větev vznikla díky Emanueli Bernardovi. Větev vlastnila statek Nové Sídliště a pobývala ve Světích u Tachova. Třetí větev žila převážně mimo české země.¹⁸¹

Od povýšení do stavu svobodných pánů má rod ve znaku čtvrcený štít. První a čtvrté pole je zlaté s půleným černým orlem. Ve druhém a třetím poli se nachází zlaté otevřené kružítko. Nad štítem je koruna svobodného pána. Nad korunou je umístěna turnajská přilba s červeno-zlatými příkyvadly a se šlechtickou korunou. V klenotu jsou dvě černá křídla.¹⁸²

¹⁸¹ P. MAŠEK, *Šlechtické rody* I., s. 235-236.

¹⁸² R. J. MERAVIGLIA-CRIVELLI, *Der Böhmische Adel*, s. 59.

TOUŽETÍN

Nejstarší zpráva o vsi pochází z roku 1228, kdy byla v majetku kláštera sv. Jiří na Pražském hradě. Vlastnictví potvrdil klášteru papež Řehoř IX. Roku 1233. V roce 1316 vlastnil ves rod vladyků Dmitra a Lideře. V roce 1349 je majitelem jistý Kundra z Toužetína, který byl ve službách Albrechta z Kolovrat.¹⁸³

1 Historický vývoj zámku v Toužetíně

Není známo, kdy tvrz vznikla, avšak první zpráva se přiklání k r. 1372, kdy na tvrzi seděl Přešek z Toužetína. V državě tvrze se vystřídalo mnoho majitelů, kteří ji buď získali dědictvím, nebo koupí. Mezi nejznámější patřili Kolovratové, Žerotínové či Hruškové z Března, kteří v roce 1606 připojili Toužetín k panství peruckému. Roku 1692 koupil Toužetín kníže Ferdinand ze Schwarzenberka. Ferdinand nechal tvrz přebudovat na barokní zámek, na jehož zbudování si povolal stavitele Giacoma de Maggi a později v projektu pokračující jeho bratr Pietro de Maggi. Potomci Ferdinanda drželi Toužetínské panství až do první pozemkové reformy r. 1924.¹⁸⁴

1.1 Šlechtický znak rodu Schwarzenberků na zámku v Toužetíně

Obrázek: 56¹⁸⁵

Umístění: Znak je situován nad vchodem do zámku.

Materiál: pískovec

Datace: 1697–1698¹⁸⁶

Podoba znaku: Znak je zpodobněn ve dvou oválných štítech zakončených do špičky v kartuši. Pravý štít je čtvrcený, ovinutý řádem Zlatého rouna. V prvním a čtvrtém poli jsou

¹⁸³ R. ANDĚL a kol., *Hrady, zámky* 3, s. 472.

¹⁸⁴ *Tamtéž*, s. 472-473.

¹⁸⁵ Nepodařilo se kontaktovat soukromého majitele zámku pro pořízení fotografie znaku. Fotografie v příloze je použita z internetového zdroje: www.hrady.cz. Autorem fotografie je Martin Prudký.

¹⁸⁶ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 4, s. 69.

tři svislé pruhy. Ve druhém a třetím poli je hlava Turka, do které klove havran. Levý štít, ovinutý řetězem Vojenského řádu Marie Terezie, je čtvrcený a má srdeční štítek. V srdečním štítku se nachází tři snopy, z nichž dva jsou částečně zchátralé. V prvním a čtvrtém poli jsou tři špice a ve druhém a třetím poli ostrve. Nad kartuší se nachází koruna, která již pomalu chátrá.

Rod Schwarzenberků: viz strana 20–21

ŽATEC

První písemná zmínka o Žatci se vztahuje k r. 1004. Zakládací listina se nedochovala, avšak podle archivních pramenů lze klášter založení města mezi léta 1235–1248. V roce 1265 obdařil král Přemysl Otakar II. město významným privilegiem, které zajistilo jeho další hospodářský a demografický růst. Na nejstarší pečeti, která se dochovala z 13. století, měl Žatec znamení kruhové městské hrady s branou, třemi věžemi a královským erbem mezi dvěma hvězdami. Do roku 1848 byl Žatec městem královským, následně sídlem kraje a do roku 1960 sídlem okresu.¹⁸⁷

1 Historický vývoj klášterního kostela Korunování Panny Marie

Barokní kostel je součástí klášterního komplexu řádu kapucínů. Vystavěn byl mezi lety 1676–1684 společně s klášterem. V 17. století došlo ke sporu o umístění kláštera. Spor byl řešen dokonce v Římě, odkud byli do Žatce r. 1675 vysláni čtyři první kapucíni a založili zde tzv. řádový hospic. Souhlas s uskutečněním stavby dala žatecká obec ale pod podmínkou, že se kapucíni musí sami vypořádat s majiteli staveníšť, a také stavba bude celá provedena na náklady donátorů, bez nároků na příspěvky města. Velkou část stavby financovala Ludmila Eva Františka, hraběnka Krakovská z Kolovrat, rozená Hýzrllová z Chodů. Ve dvacátých letech 19. století došlo k zásadním úpravám, které byly dokončeny až počátkem 20. století. Klášter byl v roce 1950 zrušen a dlouhá léta fungoval jako domov důchodců, ale dokonce i ten byl v osmdesátých letech zrušen a od té doby není budova kláštera využívána.¹⁸⁸ Na hlavním průčelí kostela je rodový erb hraběnky Krakovské z Kolovrat, rozené Hýzrllové z Chodů.

1.1 Šlechtický znak rodu Kolovratů a Hýzrlů z Chodů na kostele Korunování Panny Marie

Obrázek: 57

¹⁸⁷ J. AUGUSTIN, *Velká encyklopedie*, s. 707.

¹⁸⁸ *Město Žatec: Historický vývoj kostela Korunování Panny Marie: [online]. [cit. 2019-04-15]. Dostupné z https://www.farnost-zatec.cz/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=49&Itemid=169.*

Umístění: Znak je umístěn nad vchodem do kostela.

Materiál: pískovec

Datace: 1676–1684¹⁸⁹

Podoba znaku: Znak má oválný štít zasazený v kartuši. Štít je polcený vpravo se znakem Kolovratů a vlevo se znakem Hýzrlů z Chodů. V pravé části štítu se nachází korunovaná orlice, která má srdeční rakouský štítek na hrudi. Levá část štítu je polcená. Přes obě pole je vyobrazena ryba hlavou dolů. Nad kartuší se nachází koruna.

Rod a znak Kolovratů: viz strana 56–57

Rod Hýzrlů z Chodů: Starý český vladycký rod pocházející z Loketska. Kryštof Hýzrle (1550–1595) na Zálezlech měl syny Jindřicha, Václava a Bernarda. Jindřich po sobě zanechal rozsáhlý deník o svých vojenských dobrodružstvích v Uhrách. Nejmladší syn Kryštofa, Bernard, vlastnil Němčice a měl tři syny – Zikmunda, Ferdinanda a Františka Kryštofa, jehož syn, František Michal, zasedal v radě české komory. Ferdinandův syn Jan Antonín držel Čestice a Tuchořice. Stal se radou komorního soudu, a také hejtmanem v Litoměřicích a Žatci.¹⁹⁰

Rod nosí v erbu polcený štít vpravo stříbrný a vlevo červený s obloukově prohnutou rybou střídavých barev. Hlava ryby směřuje do pravého dolního štítu. Nad přilbou s červeno-stříbrnými příkyvadly se nachází stejně zbarvený klenot. Vlevo má roh a vpravo je na způsob rohu postavená ryba hlavou dolů. Nad štítem je přilba se zlatou korunou a červeno-stříbrnými příkyvadly. Klenot tvoří vpravo červeno-stříbrná ryba hlavou dolů a vlevo buvolí červeno-stříbrný roh.¹⁹¹

¹⁸⁹ E. POCHE, *Umělecké památky Čech* 4, s. 397.

¹⁹⁰ P. MAŠEK, *Šlechtické rody* I., s. 398.

¹⁹¹ J. PELANT, *Erby*, s. 170.

ZÁVĚR

Cílem předkládané bakalářské práce bylo provést průzkum v 70 obcích okresu Louny a zjistit, ve kterých z nich je možné nalézt šlechtický znak na kulturních památkách. Dalším úkolem bylo vytvořit přehledný soupis šlechtických znaků dochovaných do současné doby v jednotlivých obcích a na území okresu. Provedený průzkum přinesl následující poznatky.

V okrese Louny se vyskytují znaky celkem 41 rodů, které v minulosti vlastnily zemsko-deskový majetek. Šlechtické znaky byly nalezeny v celkem 31 obcích daného okresu, konkrétně ve městech, obcích a vesnicích. Jedná se o Běsno, Bitozeves, Blažim, Břvany, Cítoliby, Dobříčany, Domoušice, Chudeřín, Jimlín, Kaštice, Koštice, Kryry, Libčeves, Libořice, Líčkov, Louny, Lubenec, Milošice, Nepomyšl, Nové Sedlo, Obora, Panenský Týnec, Peruc, Petrohrad, Postoloprty, Rybňany, Skytaly, Stekník, Strkovice, Toužetín a Žatec. Obce jsou řazené abecedně. Dohromady v nich bylo nalezeno 57 šlechtických znaků a z toho 14 aliančních. V okrese se nejčastěji vyskytuje znak rodu Schwarzenberků. Z pěti lokalit – a těmi jsou Blažim, Domoušice, Jimlín, Postoloprty a Toužetín – bylo nejvíce znaků nalezeno v Postoloprtech. Další čteně se vyskytující znaky patří rodu Kulhánkům z Klaudenštejna v Chudeříně, Novém Sedle a Stekníku. Za ně se řadí znak rodu z Dietrichštejna v Běsnu, Kryrech a Nepomyšli a znak Kolovratů v Libořicích, Lubenci a Žatci. Ze všech znaků se nepodařilo identifikovat pouze dva nálezy. Jedná se o znaky neznámých rodů na dvou sochách ve vsi Rybňany. Ve vsi Milošice bylo naopak zjištěno jméno donátora sochy, na níž je jeho erb umístěn, avšak bližší informace o majiteli se nepodařilo zjistit.

Nejstarší znak pochází z konce 13. století a nachází se v Panenském Týnci na kostele a jedná se o dva stejné znaky pocházející z oné doby. Ve 14. století nebyl nalezen žádný znak. Z 15. století jsou znaky tři a z 16. století znaky čtyři. V 17. století vzniklo sedm znaků. Nejvíce vyobrazených znaků vzniklo v 18. století, a to celkem 30. Z 19. století pochází znaků osm. Objevily se rovněž tři znaky v moderní době, konkrétně jeden z 20. století v Cítolibečích na kostele a dva z posledních deseti let v Košticích na kostele a Nepomyšli na zámku. Jmenované znaky nahradily své předchůdce z 18. století. Znaky v okrese Louny se nejčastěji vyskytují na kostelích s počtem 16 nálezů. Po nich následují zámky s 13 znaky. Dále se 12 znaků vyskytlo na sochách či sloupech. V menší četnosti se

znaky vyskytují na dvou měšťanských domech, dvou kaplích, jedné faře, dvou kašnách, jednom pivovaru, dvou sýpkách, jedné usedlosti, zemědělském dvoře a staré poště.

Nejčastější materiál, z něhož jsou znaky dochovalé na památkách, je pískovec, který byl v určitých případech zbarven. Méně užívaným materiálem je štuk či barvený štuk. Jeden a také jediný znak je zhotoven na náhrobním kameni ze žuly.

Počet znaků, které představují úplné erby, činí celkem 16. Jedná se o erby, které mají vedle štítu i přilbu s korunou a klenotem a příkyvadla. Neúplných znaků se zachovalo 41, z nichž 34 má štítu umístěné v kartuši, která nahradila přilbu a příkyvadla. Nad kartušemi se nejčastěji vyskytují knížecí koruny. Zbýlých sedm neúplných znaků je navíc poškozených. Nejčastěji jsou to nezachovalé koruny, přilby anebo celý štít. Poškozené erby patří do oblastí Bitozevsi, Cítořib, Libořic, Lubence a Postoloprť.

Původ rodů, jejichž znaky se dochovaly, je rozmanitý. V okrese bylo nalezeno 18 rodů českých, šest německých, šest rakouských, tři italské a jeden ze Slezska nebo Lužice. U některých rodů nebyly nalezeny informace, odkud pocházely, ale kvůli četnému výskytu německých a rakouských rodů na onom území se pravděpodobně nejvíce blíží k oblastem Německa nebo Rakouska. Rody pocházející ze zahraničí většinou získaly majetky v daném okrese díky pobělohorským konfiskacím.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ANDĚL, Rudolf a kol.: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Severní Čechy*, díl 3, Praha 1984.

ANDĚL, Rudolf a kol.: *Hrady, zámky a tvrze v Čechách, na Moravě a ve Slezsku: Západní Čechy*, díl 4, Praha 1985.

ANDĚL, Rudolf – KABÍČEK, Jan: *Hrady a zámky severočeského kraje*, Liberec 1962.

AUGUSTIN, Josef: *Velká encyklopedie měst a obcí ČR*, Sokolov 2001.

BUBEN, Milan: *Encyklopedie heraldiky: Světská a církevní titulatura a reálie*, Praha 2003.

DAVID, Petr – SOUKUP, Vladimír Bedřich: *777 kostelů, klášterů, kaplí České republiky*, Praha 2002.

HALADA, Jan: *Lexikon české šlechty II.: Erby, fakta, osobnosti, sídla a zajímavosti*, Praha 1994.

JUŘÍK, Pavel: *Encyklopedie šlechtických rodů*, Praha 2014.

KOLÁŘ, Martin – SEDLÁČEK, August a kol.: *Českomoravská heraldika, část všeobecná*, Praha 1996.

KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, díl 3, Praha 1998.

KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, díl 4, Praha 2000.

KUČA, Karel: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*, díl 5, Praha 2002.

MERAVIGLIA-CRIVELLI, Rudolf Johann: *Der Böhmische Adel*, Mautern an der Donau 1885.

MAŠEK, Petr: *Modrá krev: minulost a přítomnost 445 šlechtických rodů v českých zemích 3*, Praha 2003.

MAŠEK, Petr: *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, díl 1, Praha 2008.

MAŠEK, Petr: *Šlechtické rody v Čechách, na Moravě a ve Slezsku od Bílé hory do současnosti*, díl 2, Praha 2010.

MYSLIVEČEK, Milan: *Erbovník aneb kniha o znacích i osudech rodů žijících v Čechách a na Moravě: podle starých pramenů a dávných ne vždy věrných svědectví*, díl 2, Praha 1997.

NOVÁK, Vratislav Václav: *Koštice Želevice Vojnice a Vojničky: jak je neznáme*, Koštice 2016.

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí, díl IV, Praha 1891.

Ottův slovník naučný: ilustrovaná encyklopedie obecných vědomostí, díl XVI, Praha 1999.

PELANT, Jan: *Erby české, moravské a slezské šlechty: vývoj erbů a stručné dějiny 610 rodů*, Praha 2013.

POCHE, Emanuel: *Umělecké památky Čech*, díl 1 – 4, Praha: Academia, 1977.

ROEDL, Bohumír: *Cítoliby*, Louny 2003.

ROEDL, Bohumír a kol.: *Okres Louny: Průvodce*, Louny 1999.

SEDLÁČEK, August: *Hrady zámky a tvrze Království českého XIV.: Žatecko, Litoměřicko*, Praha 1998.

SMETANA, Jan: *Podbořany: dějiny města a okolních obcí*, Podbořany 2001.

ŠTĚDRÝ, František: *Domašice a Filipov v okrese Lounském a Lhota v okrese Rakovnickém: Dějinný nástin*, Praha 2014.

TOMÁŠKOVÁ, Adéla: *Šlechtické znaky na kulturních památkách v okrese Blansko*, Univerzita Hradec Králové 2017.

ÚLOVEC, Jiří: *Ohrožené hrady, zámky a tvrze Čech*, díl 2, Praha 2005.

INTERNETOVÉ ZDROJE

Obec Bitozeves: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.bitoseves.cz/obec-181/historie/>.

Obec Blažim: O obci: [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.blazim.cz/index.php?oid=123939>.

Obec Dobříčany: O rodu Lambergů: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.zamek-benesov.cz/cs/o-zamku/dolni-zamek-1562-1945/z-clary-aldringenu-1637-1856>.

Obec Chudeřín: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/chuderin/>.

Obec Chudeřín: Historický vývoj kaple sv. Anny: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/chuderin/>.

Obec Jimlín: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.jimlin.cz/historie-a-soucasnost>.

Obec Jimlín: Historický vývoj zámku Nový hrad: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.zameknovyhrad.cz>.

Obec Kryry: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.kryry.cz/informace-o-obci/historie/>.

Obec Libčeves: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.libceves.cz/uvod/historie-obce/vice-o-historii-1/>.

Město Louny: Historický vývoj muzea v Lounech [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.muzeumlouny.cz/dum-sokolu-z-mor-9311>.

Město Louny: Historický vývoj muzea v Lounech [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.louny.eu/atraktivita/dum-sokolu-z-mor/683/>.

Obec Lubenec: Historický vývoj bývalé porcelánky: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://pamatkovykatalog.cz/?element=2299313&action=element&presenter=ElementsResults>.

Městys Nepomyšl: O městyse: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <http://www.nepomysl.snadno.eu/Historie.html>.

Obec Nové Sedlo: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.nove-sedlo.cz/o-obci-1/historie/nove-sedlo/>.

Městys Peruc: Historický vývoj pamětní síně Emila Filly: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.e-region.cz/destinace/pametni-sin-emila-filly-v-peruci>.

Obec Petrohrad: O obci: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.plpetrohrad.cz/aktuality/pro-verejnost/historie-1/>.

Obec Stekník: Historický vývoj barokní sýpky: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://pamatkovykatalog.cz/?element=19981198&sequence=6&mode=fulltext&keywords>

=stekn%C3%ADk&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults.

Obec Stekník: Historický vývoj usedlosti č. p. 9: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://pamatkovykatalog.cz/?element=2300262&sequence=2&mode=fulltext&keywords=stekn%C3%ADk&order=relevance%3Adesc&action=element&presenter=ElementsResults>

Město Žatec: Historický vývoj kostela Korunování Panny Marie: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z https://www.farnost-zatec.cz/index.php?option=com_k2&view=item&layout=item&id=49&Itemid=169.

Obrazové přílohy: Obrázek šlechtického znaku Schwarzenberků v Toužetíně: [online]. [cit. 2019-04-16]. Dostupné z <https://www.hrady.cz/>.

OBRAZOVÉ PŘÍLOHY

Obrázek 1 – Běsno, barokní sýpka č. p. 40

Obrázek 2 – Bitouzeves, kostel sv. Michaela archanděla

Obrázek 3 – Blážíim, kostel sv. Prokopa

Obrázek 4 – Břvany, kostel sv. Martina

Obrázek 5 – Cítoliby, kostel sv. Jakuba Apoštola

Obrázek 6 – Cítoliby, kostel sv. Jakuba Apoštola

Obrázek 7 – Dobříčany, zámek

Obrázek 8 – Dobříčany, zámek

Obrázek 9 – Domoušice, zámek

Obrázek 10 – Chudeřín, kaple Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 11 – Jimlín, zámek Nový hrad, druhá brána

**Obrázek 12 – Jimlín, zámek Nový hrad,
první brána**

Obrázek 13 – Jimlín, socha sv. Jana Nepomuckého

Obrázek 14 – Kaštice, Mariánský sloup

Obrázek 15 – Kaštice, kašna se sochou Bičovaného Krista

Obrázek 16 – Kaštice, kašna se sochou Bičovaného Krista

Obrázek 17 – Koštice, kostel sv. Antonína Paduánského

Obrázek 18 – Kryry, kostel Narození Panny Marie

Obrázek 19 – Libčeves, kostel Stětí sv. Jana Křtitele

Obrázek 20 – Libořice, zámek

Obrázek 21 – Libořice, kostel Nanebevzetí Panny Marie

Obrázek 22 – Libořice, fara

Obrázek 23 – Líčkov, zámek

Obrázek 24 – kostel sv. Petra

**Obrázek 25 – Louny, Dům rytířů Sokolů z Mor,
dům č. p. 43**

Obrázek 26 – Louny, dům č. p. 112

Obrázek 27 – Louny, Mariánský sloup, Mírové náměstí

Obrázek 28 – Lubenec, bývalá porcelánka

**Obrázek 29 – Milošice, socha sv. Jana Nepomuckého,
naproti zámku Milošice**

Obrázek 30 – Nepomyšl, zámek

Obrázek 31 – Nepomyšl, kostel sv. Mikuláše

**Obrázek 32 – Nové Sedlo, sousoší Nejsvětější Trojice,
ulice Farní**

Obrázek 33 – Obora, kostel sv. Kateřiny

Obrázek 34 – Panenský Týnec, kostel Panny Marie

Obrázek 35 – Panenský Týnec, kostel Panny Marie

Obrázek 36 – Peruc, kostel sv. Petra a Pavla

Obrázek 37 – Peruc, Pamětní síň Emila Filly

**Obrázek 38 – Petrohrad, socha sv. Wolfganga,
u zámku**

Obrázek 39 – Postoloprty, zámek

Obrázek 40 – Postoloprty, kostel Nanebevzetí Panny Marie

Obrázek 41 – Postoloprty, stará pošta, Mírové náměstí

Obrázek 42 – Postoloprty, zemědělský dvůr, č. p. 109

**Obrázek 43 – Postoloprty, bývalý panský pivovar,
ulice Wolkerova**

**Obrázek 44 – Rybňany, socha sv. Floriána,
naproti zámku Rybňany**

**Obrázek 45 – Rybná, socha sv. Barbory,
naproti zámku Rybná**

Obrázek 46 – Skytaly, zámek

Obrázek 47 – Stekník, zámek, západní průčelí

Obrázek 48 – Stekník, zámek, zámecká brána

Obrázek 49 – Stekník, socha Panny Marie, v areálu zámku

Obrázek 50 – Stekník, socha sv. Floriána, v areálu zámku

**Obrázek 51 – Stekník, socha sv. Jana Křtitele,
v areálu zámku**

**Obrázek 52 – Stekník, socha sv. Jana Nepomuckého, v
areálu zámku**

Obrázek 53 – Stekník, barokní sýpka, u zámku

Obrázek 54 – Stekník, venkovská usedlost č. p. 9

Obrázek 55 – Strkovice, socha sv. Floriána, před kaplí sv. Anny

Obrázek 56 – Toužetín, zámek

Obrázek 57 – Žatec, kostel Korunování Panny Marie

SEZNAM OBRAZOVÝCH PŘÍLOH

Obrázek 1 – Běsno, barokní sýpka č. p. 40	121
Obrázek 2 – Bitozeves, kostel sv. Michaela archanděla.....	121
Obrázek 3 – Blažim, kostel sv. Prokopa.....	122
Obrázek 4 – Břvany, kostel sv. Martina	122
Obrázek 5 – Cítoliby, kostel sv. Jakuba Apoštola.....	123
Obrázek 6 – Cítoliby, kostel sv. Jakuba Apoštola.....	123
Obrázek 7 – Dobříčany, zámek	124
Obrázek 8 – Dobříčany, zámek	124
Obrázek 9 – Domoušice, zámek.....	124
Obrázek 10 – Chudeřín, kaple Panny Marie a sv. Jana Nepomuckého.....	125
Obrázek 11 – Jimlín, zámek Nový hrad, druhá brána	125
Obrázek 12 – Jimlín, zámek Nový hrad, první brána.....	126
Obrázek 13 – Jimlín, socha sv. Jana Nepomuckého.....	126
Obrázek 14 – Kaštice, Mariánský sloup.....	127
Obrázek 15 – Kaštice, kašna se sochou Bičovaného Krista.....	127
Obrázek 16 – Kaštice, kašna se sochou Bičovaného Krista.....	128
Obrázek 17 – Koštice, kostel sv. Antonína Paduánského	128
Obrázek 18 – Kryry, kostel Narození Panny Marie	129
Obrázek 19 – Libčeves, kostel Stětí sv. Jana Křtitele	129
Obrázek 20 – Libořice, zámek.....	130
Obrázek 21 – Libořice, kostel Nanebevzetí Panny Marie	130
Obrázek 22 – Libořice, fara.....	131
Obrázek 23 – Líčkov, zámek.....	131
Obrázek 24 – kostel sv. Petra	132
Obrázek 25 – Louny, Dům rytířů Sokolů z Mor, dům č. p. 43	132
Obrázek 26 – Louny, dům č. p. 112	133
Obrázek 27 – Louny, Mariánský sloup, Mírové náměstí	133
Obrázek 28 – Lubenec, bývalá porcelánka.....	134
Obrázek 29 – Milošice, socha sv. Jana Nepomuckého, naproti zámku Milošice.....	134

Obrázek 30 – Nepomyšl, zámek.....	135
Obrázek 31 – Nepomyšl, kostel sv. Mikuláše	135
Obrázek 32 – Nové Sedlo, sousoší Nejsvětější Trojice, ulice Farní.....	136
Obrázek 33 – Obora, kostel sv. Kateřiny	136
Obrázek 34 – Panenský Týnec, kostel Panny Marie	137
Obrázek 35 – Panenský Týnec, kostel Panny Marie	137
Obrázek 36 – Peruc, kostel sv. Petra a Pavla.....	137
Obrázek 37 – Peruc, Pamětní síň Emila Filly.....	138
Obrázek 38 – Petrohrad, socha sv. Wolfganga, u zámku	138
Obrázek 39 – Postoloprty, zámek.....	139
Obrázek 40 – Postoloprty, kostel Nanebevzetí Panny Marie	139
Obrázek 41 – Postoloprty, stará pošta, Mírové náměstí.....	140
Obrázek 42 – Postoloprty, zemědělský dvůr, č. p. 109	140
Obrázek 43 – Postoloprty, bývalý panský pivovar, ulice Wolkerova	141
Obrázek 44 – Rybňany, socha sv. Floriána, naproti zámku Rybňany.....	141
Obrázek 45 – Rybňany, socha sv. Barbory, naproti zámku Rybňany	142
Obrázek 46 – Skytaly, zámek.....	142
Obrázek 47 – Stekník, zámek, západní průčelí	143
Obrázek 48 – Stekník, zámek, zámecká brána	143
Obrázek 49 – Stekník, socha Panny Marie, v areálu zámku	144
Obrázek 50 – Stekník, socha sv. Floriána, v areálu zámku	144
Obrázek 51 – Stekník, socha sv. Jana Křtitele, v areálu zámku	145
Obrázek 52 – Stekník, socha sv. Jana Nepomuckého, v areálu zámku	145
Obrázek 53 – Stekník, barokní sýpka, u zámku	146
Obrázek 54 – Stekník, venkovská usedlost č. p. 9	146
Obrázek 55 – Strkovice, socha sv. Floriána, před kaplí sv. Anny.....	147
Obrázek 56 – Toužetín, zámek.....	147
Obrázek 57 – Žatec, kostel Korunování Panny Marie.....	148